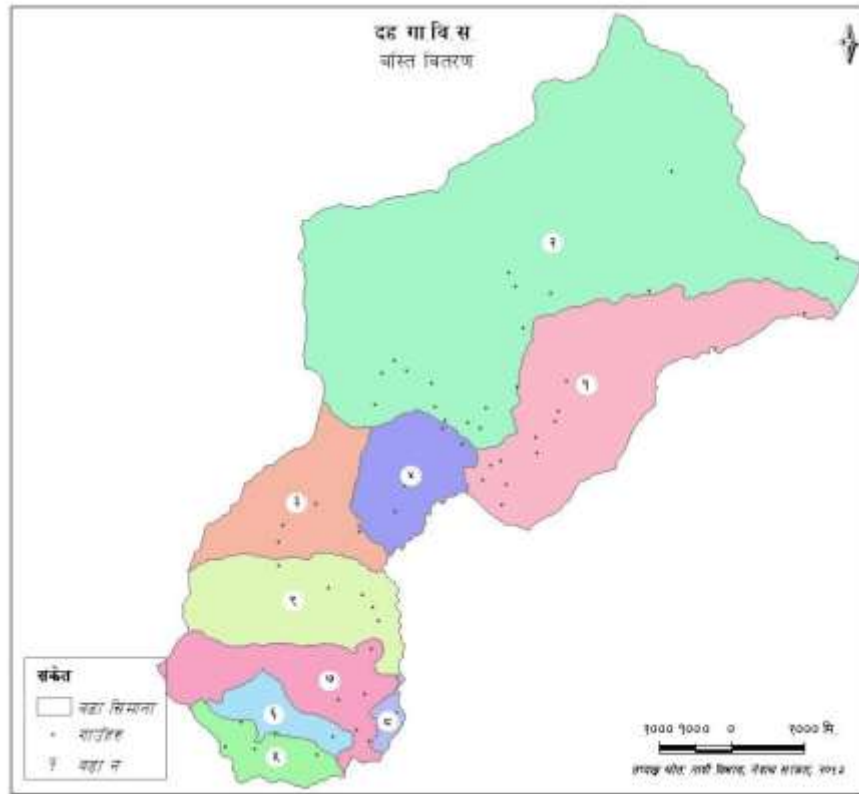

“काईनट फेन्टा सुन खानी छन् दह गा.वि.स. भरी,
सम्बृद्धि र विकास गरौं सबैजनता अधि सरी”

गाउँ विकास आवधिक योजना

(२०७१/२०७२-२०७५/२०७६)

दह गाउँ विकास समिति जाजरकोट

हिमालय समाज विकास
केन्द्र, जाजरकोट

सि.एफ.एल.जी.,
जाजरकोट

लिङ्ग/हेल्भेटास स्वीस
इन्टरकोअपरेसन नेपाल

जिल्ला विकास
समिति, जाजरकोट

दह गाउँ विकास समिति,
जाजरकोट

विषय सूचि

१. परिचय	०
१.१ पृष्ठभूमि.....	०
१.२ गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमाको उद्देश्य	०
१.३ गाउँ विकास आवधिक योजनाको तयारी विधि	०
१.४ गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमाका सीमा.....	१
२. गा.वि.स.को परिचय, स्थिति विश्लेषण, सबल पक्ष, सवाल/मुद्दा,अवसर र चुनौतिहरु	१
२.१ दह गा.वि.स.को संक्षिप्त परिचय.....	१
२.२ स्थिति विश्लेषण	२
२.३ सबल पक्ष, सवाल/मुद्दा, अवसर र चुनौति (विश्लेषण).....	३
३. दिर्घकालिन सौँच, लक्ष्य, विषयगत उद्देश्य, रणनीति र सूचकहरु	६
३.१ दिर्घकालिन सौँच	६
३.२ लक्ष्य.....	६
३.३ विशिष्ट उद्देश्यहरु	६
३.४ गाउँ विकासका रणनीतिहरु	६
३.५ विषयगत सूचकहरु.....	८
४. विषयगत क्षेत्र र सूचकहरु	१९
४.१ विषयगत क्षेत्र,सूचकहरु, समयावधि र जिम्मेवारी	१९
५. जलवायु तथा वातावरण	२४
६. साभ्का सरोकारका विषयवस्तु	२५
६.१ लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण एवं बालमैत्री स्थानीय शासन	२५
७. कार्यक्रमको वित्तीय श्रोत प्रक्षेपण	२५
८. गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोत/राजश्व वृद्धिका सम्भावना तथा क्षेत्रहरु	२६
९. आवधिक योजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	२६
९.१ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.....	२७
१०. सामाजिक, लैङ्गिक परीक्षण	२७
११. जिल्लाको आवधिक योजना, त्रिवर्षीय अन्तरिम योजना र सहश्राब्दी लक्ष्यमा योगदान	२८
१२. जोखिम पक्ष र त्यसको न्यूनिकरण	३०
अनुसूची १: गा.वि.स.मा काम गरिरहेका विकास साभ्केदार निकायहरुको विवरण	३१
अनुसूची २: सूचना विश्लेषण	३२
अनुसूची ३: गा.वि.स.को संक्षिप्त पार्श्वचित्र	३७
अनुसूची ४: वडा तथा बस्तिस्तरबाट आएका आवश्यकताहरु	४६
अनुसूची ५: गा.वि.स.को श्रोत नक्साहरु	५७
अनुसूची ६: गा.वि.स.को सङ्गठन संरचना र संस्थागत सम्बन्ध	५९
अनुसूची ७: सहभागीहरुको उपस्थिति र प्रतिबद्धता	६०
अनुसूची ८: कार्यशाला गोष्ठीको उपस्थिती	६१
अनुसूची ९: गा.वि.स.का न्यूनतम शर्तका सूचकहरु	६४
अनुसूची १०: बाली मौसमी पात्रो	६७

नेपाल सरकार
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
जिल्ला विकास समितिको कार्यालय
जाजरकोट

शुभकामना

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६ ले प्रदान गरेको अधिकारको क्षेत्रभित्र रही स्थानीय निकायले प्रभावकारी सेवा प्रवाहको लागि योजनावद्ध विकास गर्नुपर्ने मान्यताको आधारमा गाउँ विकास समिति दह जाजरकोटले “काईनेट फेन्टा सुन खानी छन् दह गा.वि.स. भरी, सम्बृद्धि र विकास गरौं सबै जनता अधि सरी” भन्ने दीर्घकालीन सोचका साथ गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमा गरेकोमा हार्दिक प्रशन्नता व्यक्त गर्दै यस आवधिक योजनाले दह गा.वि.स.को समग्र विकासमा सार्थक योगदान पुऱ्याउन सकोस् भन्ने शुभकामना व्यक्त गर्दछु । दह गा.वि.स.मा रहनु भएका सबै राजनैतिक दल, नागरिक समाज, पत्रकारजगत, सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुले यस आवधिकको लक्ष्य सफल पार्न हरेक वर्ष आ-आफ्नो योजना तर्जुमा गर्दा, कार्यान्वयन गर्दा र समीक्षा गर्दा पनि आत्मबोध गर्ने, हेक्का राख्ने र समेटेर सँगसँगै लैजाने गर्नकालागि यसै शुभकामना मार्फत अनुरोध गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद !

.....
(चक्रबहादुर बुढा)
स्थानीय विकास अधिकारी
जिल्ला विकास समितिको कार्यालय,
जाजरकोट
मिति: २०७० फाल्गुण

नेपाल सरकार
संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय
गाउँ विकास समितिको कार्यालय
दह, जाजरकोट

प्रकाशकीय

स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६ अनुरूप हरेक गा.वि.स.ले गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । गाउँ विकासको दीर्घकालिन सोच, उद्देश्य र रणनीति तय गर्दै स्थानीय साधन र श्रोतहरूको अधिकतम परिचालन गरी यस गाउँ विकास आवधिक योजनाले गाउँमा समग्र विकासमा सहयोग पुऱ्याउने कुरामा विश्वस्त छु ।विकेन्द्रकृत शासन व्यवस्थामा गाउँ विकास आवधिक योजनाले समावेशी र सहभागितात्मक प्रक्रियाबाट यस गा.वि.स.का समुदायहरूको आधारभूत आवश्यकताहरूलाई योजनावद्ध रुपमा सम्बोधन गर्दै जाने विश्वास समेत लिईएको छ ।

जिल्ला विकास समिति, जाजरकोट लिङ्ग/हेल्भेटास स्वीस इन्टरकोअपरेशन नेपाल, सि.एफ.एल.जी जाजरकोट र हिमालय समाज विकास केन्द्र जाजरकोट र अन्य सरोकारवालाहरूको संयुक्त प्रयासमा यस यो “दहगाउँ विकास आवधिक योजना” तयार भएको छ । यस कार्यमा प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष सहयोग गर्ने सम्पूर्ण संस्था, व्यक्ति र दह गाउँ विकास समितिका समुदाय, वडा नागरिक मञ्च, एकिकृत योजना तर्जुमा समितिका सदस्यहरू,समाजसेवी, नागरिक समाज एवं राजनीतिक दललाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै यस आवधिक योजनाले निर्दिष्ट गरेका लक्ष्य तथा उपलब्धीहरू हाँसिल गर्नमा जिल्ला तथा गा.वि.स.मा कार्यरत सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरू, विकास साभेदार संस्थाहरूतथा राजनीतिक दलहरूबाट प्रभावकारी सहयोगको अपेक्षा राख्दै यसको सफल कार्यान्वयनमा गाउँ विकास समितिको तर्फबाट प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

धन्यवाद!

.....
(धिरेन्द्रबहादुर शाही)

गा.वि.स. सचिव

गाउँ विकास समितिको कार्यालय

दह, जाजरकोट

मिति: २०७० फाल्गुण

१. परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

नेपालमा वि.सं. २०१३ सालदेखि योजनावद्ध रूपले विकासको थालनी भएतापनि लामो अवधिसम्म स्थानीय निकायहरूको अग्रसरतामा दीर्घकालीन सोच बनाएर योजनावद्ध विकासको अभ्यास गर्ने परिपाटीले मूर्त रूप लिन सकेको देखिदैन । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐन २०५५ र नियमावली २०५६ लागू भएपछि स्थानीय निकायहरूमा विकास निर्माण सम्बन्धी कार्यको उत्तरदायित्व र जिम्मेवारी बहन गर्नुपर्ने दायित्व सिर्जना भएको छ । उक्त ऐन र नियमावली अनुसार प्रत्येक गा.वि.स.ले आफ्नो गा.वि.स. क्षेत्रको विकासका लागि आवधिक र वार्षिक योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । हालै मात्र संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट थालनी गरिएको न्यूनतम शर्त तथा कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनमा पनि आवधिक योजना तर्जुमा गरी वार्षिक योजना तयार गरिएको कार्यलाई कार्यसम्पादनको सूचकको रूपमा राखिएको छ । स्थानीय स्वायत्त शासन ऐनको दफा ४३ (१) बमोजिम हरेक गाउँ विकास समितिले आफ्नो आवधिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने स्पष्ट व्यवस्था गरेको छ । साथै संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले स्थानीय निकायहरूको आवधिक एवं वार्षिक योजना निर्माण गर्न निर्देशिका (Guideline)समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । आवधिक योजनाले गाउँ विकास समितिभित्र गरिने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूमा आपसी अन्तर सम्बन्ध कायम गरी पारदर्शी र जवाफदेही तकरबाट विभिन्न विकास साभेदार निकायहरू समेतको समन्वय र सहयोगमा कार्यान्वयन गर्न सहयोग पुऱ्याई स्थानीय नागरिकका मागहरूलाई प्रभावकारी र योजनावद्ध रूपमा सम्बोधन गर्ने परिपाटीको विकासमा सहयोग पुऱ्नेछ ।

दह गा.वि.स. क्षेत्रको सामाजिक तथा आर्थिक विकासका लागि दीर्घकालीन लक्ष्य, उद्देश्य एवं कार्यक्रमहरू निर्धारण गरी तोकिएको अवधिमा निश्चित उपलब्धिहरू हासिल गर्नकालागिर स्थानीय सुशासनको सबलीकरण गर्नकालागि आवधिक योजनाको आवश्यकता भएको हो । योजनावद्ध रूपमा सम्बोधन गर्न यो आवधिक योजना तयार गरिएको छ । यस योजना निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउने जिल्ला विकास समिति, लिङ्ग/हेल्भेटास स्वीस इन्टरकोअपरेसन नेपाल, हिमालय समाज विकास केन्द्र जाजरकोट र यस गाविसमा कार्यरत सबै सरोकारवालाहरूको सामूहिक प्रयासमा यो “गाउँ विकास आवधिक योजना” तर्जुमा गरिएको छ ।

१.२ गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमा गर्नुका उद्देश्यहरू :

आवधिक योजना तयार गर्नुको मुख्य उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

- १) गा.वि.स.मा विकास कार्यहरूका लागि प्राप्त साधन र श्रोतको अधिकतम परिचालन, उपयोग तथा थप श्रोत र साधनहरूको खोजी गर्ने ।
- २) स्थानीयस्तरमा विकास र निर्माण सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा अन्तरसम्बन्ध स्थापनाका साथै काम गर्ने निकाय/संस्थाहरूबीच समन्वय तथा सहकार्यको प्रवर्द्धन गर्ने ।
- ३) आवधिक योजनाको आधारमा वार्षिक योजनाको तर्जुमा कार्यान्वयन गरी स्थानीय नागरिकलाई प्रभावकारी सेवा प्रवाह गर्ने कार्यलाई संस्थागत गर्ने ।

१.३ गाउँ विकास आवधिक योजनाको तयारी विधि

गाउँ विकास आवधिक योजनाको निर्माण ३ चरणमा गरिएको छ ।

तयारी चरण अन्तर्गत केन्द्र र स्थानीयस्तरका सरोकारवालाबीच सम्पर्क, समन्वय र सहकार्य गर्ने विषयमा केन्द्र, जिल्ला तथा गा.वि.स./वडा स्तरमा छलफलगरिएको थियो । सहजकर्ताको छनौट एवं प्रशिक्षण, सरोकारवालाहरूबीच समझदारी पत्र निर्माण गरीतिनको भूमिका र जिम्मेवारीहरू बाँडफाँड गरिएको थियो ।

विकास चरणमा गा.वि.स.स्तरमा समावेशी एकिकृत योजना तर्जुमा समितिको गठन तथा त्यसको सुनिश्चितता गरियो साथै समितिका सदस्यहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि तालिम, आधारभूत सूचनाहरू सङ्कलन, विश्लेषण,

आवश्यकता र अवसरहरु पहिचान एवं प्राथमिकता निर्धारण गरीसूचकमा आधारित दस्तावेज तयार गर्ने कार्य गरिएको थियो ।

कार्यान्वयन चरणमायस दस्तावेजलाई गा.वि.स. परिषद्बाट प्रतिवद्धता सहित अनुमोदन गरीयसैको आधारमा वार्षिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयनकालागि प्रस्तुत गरिएको छ । योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका साथै अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई पनि स्थानीयस्तरमा स्थापित गरिनुका साथै वार्षिक, मध्यावधि र अन्तिम समीक्षा गरी उपलब्धीहरुको लेखाजोखालाई संस्थागत गर्नगाउँ विकास समितिको पाँच वर्षको आवधिक योजना जारी गरिएको छ ।

आवधिक योजना तर्जुमा गर्दा गा.वि.स.को वर्तमान अवस्थाको क्षेत्रगत विश्लेषण गरी आगामी पाँच वर्षभित्र गा.वि.स.लाई कुन अवस्थामा पुऱ्याउन सकिन्छ भन्ने कुराको दूरदृष्टि, लक्ष्य, उद्देश्य एवं क्षेत्रगत साभ्ना सरोकारका विषयहरुलाई सूचकमा निर्धारण गरी आवधिक योजना तयार गरिएको छ । अपेक्षित उपलब्धीका सूचकहरुलाई आधार मानी गाउँ विकास समितिले यसलाई निरन्तर समीक्षा गर्दै आफ्नो वार्षिक योजना बनाउने परिपाटी अवलम्बन गरी योजनामा विस्तृत क्रियाकलापका साथै वार्षिक कार्यक्रम बजेट तर्जुमा गरिनेछ ।

१.४ गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमाका सीमाहरु

गाउँ विकास आवधिक योजनालाई समावेशी, पारदर्शी एवं परिणाममुखी बनाउन सबै सरोकारवालाहरुको व्यापक सहभागिता लिने एवं क्षेत्रगत लक्ष्य, उद्देश्य र उपलब्धीका सूचकहरु समावेश गर्ने प्रयास भएतापनि गाउँ विकास आवधिक योजना तर्जुमाका सीमाहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- गा.वि.स.मा कार्यरत सबै सरकारी, गैरसरकारी र जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालय एवं सरोकारवालहरुबाट उपलब्ध भएसम्मका क्षेत्रगत योजनाहरु समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।
- यस योजनाको तर्जुमालाई समावेशी, सहभागितामूलक बनाउने प्रयास भएतापनि कतिपय सरोकारवालाहरुको कार्य व्यस्तता र समय सीमाको कारणले गर्दा अपेक्षित सहभागिता प्राप्तमा कठिनाई।
- गा.वि.स.को आवधिक योजना निर्माण गर्ने प्रक्रियामा प्रारम्भिक तथ्याङ्क र सूचना लिने क्रममा केही सूचनाको अनुपलब्धताका कारणले कतिपय सूचकहरु दोश्रो तहकोसूचनाको आधारमा तय गरिएको छ ।
- प्राप्त सूचनाको विश्लेषणलाई आधार मानी लक्ष्य, उद्देश्य एवं सूचक निर्धारण गरिएको छ ।
- केन्द्रियस्तरको प्रत्यक्ष लगानीबाट कार्यान्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रम बजेट प्रक्षेपणमा समावेश गरिएको छैन ।

२. गा.वि.स.को परिचय, स्थिति विश्लेषण, सबल पक्ष, सवाल/मुद्दा,अवसर र चुनौतिहरु

२.१ दह गा.वि.स.को संक्षिप्त परिचय

जाजरकोट जिल्लामा रहेका ३० वटा गा.वि.स.हरु मध्ये दह पनि एक हो । यस गा.वि.स.को पूर्वमा गर्खाकोट र कोर्ताङ्ग गा.वि.स., पश्चिममा दैलेख जिल्लाको सीमाना, उत्तरमा जुम्ला र कालीकोट जिल्लाको सीमाना र दक्षिणमा मजकोट गा.वि.स.को रहेका छन्। ४९२३.८५ हेक्टर क्षेत्रफलमा फैलिएको यस गा.वि.स.को तापक्रम २५°C देखि ४०°Cसम्म रहेको छ ।यस गा.वि.स.को ८१४ घरधुरीमा कुल जनसंख्या ४८२२ छ, जसमध्ये महिलाको जनसंख्या ४८.६१ प्रतिशत रहेको छ । यो गा.वि.स. जिल्ला सदरमुकाम खलङ्गा जाजरकोटबाट २४ कोष टाढा पर्दछ ।यस गा.वि.स.को सामाजिक रिति, रिवाज र चाड, पर्वमा वडा दशैं, तिहार, चैते दशैं, साउने तथा माघे संक्रान्ति, र देउडा पर्व आदि रहेका छन् । यस गा.वि.स.मा पुरुषहरुले सट, पाइन्ट दौरा, सुरुवाल, कोट, टोपी र महिलाहरुले कुर्ता, सलवार, गुन्यू, चोलो भेषभुषाका रूपमा लगाउने गर्दछन् ।

२.२ स्थिति विश्लेषण

जनसंख्या

८१४ घरधुरीमा रहेका कुल जनसंख्या ४८२२ मध्ये ५ वर्षसम्म उमेरका २४ प्रतिशत, ६ देखि १५ उमेरका २८ प्रतिशत, १६ देखि ६० उमेरका ४५ प्रतिशत र ६० देखिमाथिका ३ प्रतिशत रहेको छ । जातीय रूपमा दलित, जनजाति, क्षेत्री, ब्राम्हण जातीको बसोबास रहेको छ ।

प्राकृतिक श्रोत, कृषि, वन वातावरण र खाद्य सुरक्षा

दह गा.वि.स.को कुल क्षेत्रफल ४९२३.८५ हे.मध्ये ४०४१.६१ हे. क्षेत्रफल वनजङ्गल, नदीनाला १६१५.३७ हे.क्षेत्रफल नदीनाला र ८८२.२४ हे.खेतीयोग्य जमिनले ओगटेकोछ । यस गा.वि.स.को ५१ प्रतिशत मानिसहरु कृषि पेशामा संलग्न छन् तापनि आफ्नो उब्जनीबाट ३ महीना मात्र खान पुग्ने घरधुरी ३२.८ प्रतिशत, ३ देखि ६ महीना खान पुग्ने ५१.७ प्रतिशत, ६ देखि ९ महीना खान पुग्ने १२.२ प्रतिशत र ९ देखि १२ महीनासम्म खान पुग्ने ३ प्रतिशत रहेको छ । १५६ प्रतिशत घरधुरीले आफ्नो श्रम र ४४ प्रतिशतले वैदेशिक तथा मौसमी रोजगारबाट प्राप्त आयबाट जीविकोपार्जन गरेका छन् । कृषि र गैरकृषि जन्य व्यवसाय प्रवर्द्धनका लागि १ वटा पनि एग्रीभेटन हुनुले कृषिमा आधारभूत सेवा पुगेको देखिदैन । स्थानीयस्तरमा उत्पादित कृषि तथा वनजन्य वस्तुले सहज रूपमा बजार पाउने गरेको पाईन्छ तर बजारको माग अनुसार उत्पादन पुऱ्याउन उन्नत प्रविधिको विकास गर्नुपर्ने स्थिति छ ।

यस गा.वि.स.का सबै बस्तिहरु भू-क्षय, बाढीपहिरो र डढेलोबाट प्रभावित हुने गर्दछन् । गा.वि.स.का ८१४ घरधुरीहरु ९ वटा सामुदायिक वनमा आवद्ध छन् । जलवायु परिवर्तन र त्यसको असर न्यूनिकरण गर्ने संस्थागत एवं विशेष कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई

दह गा.वि.स.मा १० वटा बालविकास केन्द्र, ३ वटा प्रा.वि., ३ वटा नि.मा.वि. २१ वटा मा.वि. छन् भने ती विद्यालयहरुमा २३ वटा भवन र ४८ वटा कक्षा कोठाहरु रहेका छन् । ५१.७ प्रतिशत साक्षरता रहेको यस गा.वि.स.मा महिला साक्षरता ४१.६ प्रतिशत छ ।

गा.वि.स.मा ३२ कुपोषित जनसंख्या देखिन्छ । पाइपद्वारा वितरित खानेपानी ८१४ घरधुरीले पाएका छन् भने ६७८ घरधुरीले मात्र शौचालय प्रयोग गर्ने गरेका छन् । यसबाट गा.वि.स.मा १३६ घरधुरीले थप शौचालय निर्माण र सरसफाईमा निकै सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार

यस गा.वि.स.मा ५ वटा भोलुङ्गे पुल (भो.पु.) निर्माण गरिएको छ भने ११ वटा काठेपुल छन् । २३ वटा विद्यालयमा ३० वटा कक्षा कोठा मर्मत गर्नुपर्ने अवस्थामा रहेको छ । स्वास्थ्य चौकीको भवन प्रयोग योग्य भएको यस गा.वि.स.मा सामुदायिक भवन एउटा पनि नभएको अवस्था छ ।

जलश्रोत, विद्युत, नविकरणीय उर्जा र सञ्चार

यस गा.वि.स.मा दहखोला, सागखोला, सिर्पा, जुका चल्नेखोला, पंक खोलारहेको छ । ७५३ हे. खेतीयोग्य जमिन मध्ये ३ वटा सिंचाई कुलोबाट जम्मा ४२ हेक्टरमा मौसमी सिंचाई सुविधा पुगेको छ । यस गा.वि.स.मा ७५४ घरधुरीले नविकरणीय उर्जा (सौर्य) प्रयोग गरिरहेका छन् । यस गा.वि.स.का ५०३ घरधुरीमा मोबाईल सुविधा पुगेको छ ।

सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक

यस गा.वि.स.मा दलित ३५.८ प्रतिशत, जनजाति १८ प्रतिशत, ब्राम्हण ०.२ प्रतिशत, क्षेत्री र ठकुरीको ४६ प्रतिशत बसोबास रहेको छ । छुवाछुत, छाउपडि, धामीभाँकी प्रथा, अन्धविश्वास जस्ता सामाजिक कुरितीहरु यस गा.वि.स.मा अझै विद्यमान छन् । यस गा.वि.स.मा ऐतिहासिक महत्वका पञ्चला, ढाडखोला, सदारकातदाइ ताल पर्यटकिय तथा धार्मिक स्थलहरु रहेका छन् । फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरु हाल १५५ जना रहेका छन् ।

सुशासन एवं संस्थागत विकास

यस गा.वि.स.मा विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरूले कामगरेका भएपनि हाल स्थानीय निकाय जि.वि.स र गा.वि.स.को सहकार्यमा विभिन्न ४ वटा गैरसरकारी संस्थाहरूले कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य तथा पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा काम गरिरहेका छन् । गा.वि.स.को समग्र सेवा प्रवाहको स्थिति, योजना तर्जुमा, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, पारदर्शिता, जवाफदेहिता कायम गर्ने, सामाजिक तथा लैङ्गिक परीक्षण, वार्षिक लेखापरीक्षण गर्ने, वडा नागरिक, एकिकृत योजना तर्जुमा समिति तथा अन्य समितिहरूको नियमित बैठक बस्ने, र बजेटको सार्वजनिकरण गर्ने जस्ता परिपाटीहरू खासै संस्थागत हुन नसकेको स्थिति छ । यसै गरी कार्यक्रमहरूमा विकास साभेदार संस्था (सहकारी, बाल क्लब, महिला समूह, पिछडा वर्ग, नागरिक सचेतना केन्द्र, वन उपभोक्ता समितिहरूको) उल्लेख्य सक्रिय सहभागिता हुन सकेको छैन । गाउँ विकास आवधिक योजनाको निर्माण पश्चात क्षेत्रगत योजनाहरूको कार्यान्वयन सँगै यस गा.वि.स.को सुशासनका क्षेत्रमा यस योजनाले पूर्ण रूपमा काम गर्ने विश्वास गरिएको छ ।

२.३ सबल पक्ष, सवाल/मुद्दा, अवसर र चुनौति (विश्लेषण)

सबल पक्ष

गाउँ विकासका मुख्य सवालहरू/मुद्दाहरू, अवसर र चुनौतिहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्रहरू	मुख्य सवालहरू/मुद्दाहरू	अवसरहरू	चुनौतिहरू
१.	आर्थिक विकास			
१.१	कृषि	<ul style="list-style-type: none"> ● सिंचाईको कमी ● परम्परागत खेती प्रणाली ● कृषि प्रसार सेवा र सामग्रीहरूको कमी ● कृषकहरूमा क्षमता विकासको कमी ● उन्नत बीउबिजनको कमी ● नयाँ कृषि प्रविधिको कमी ● सङ्कलन केन्द्रको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषि क्षेत्रको विकासमा विभिन्न संघसंस्था एवं स्थानीय निकायहरूको जोड एवं लगानीमा वृद्धि ● पानीका श्रोतहरूको उपलब्धता 	<ul style="list-style-type: none"> ● कृषिमा एकिकृत अनुदान नीतिको अभाव ● राजनीतिक अस्थिरता
१.२	गैरकृषिमा आधारित (सीप तथा	<ul style="list-style-type: none"> ● घरेलु उद्योगको स्थापना हुन नसक्नु ● परम्परागत सीपको स्तर वृद्धि हुन नसक्नु 	<ul style="list-style-type: none"> ● विभिन्न संघसंस्थाहरूको क्रियाशिलता ● सडक सञ्जाल जोडिएको बजार भएका 	<ul style="list-style-type: none"> ● श्रोतको अपर्याप्तता ● राजनीतिक अस्थिरता

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्रहरू	मुख्य सवालहरू/मुद्दाहरू	अवसरहरू	चुनौतिहरू
	रोजगारी)	<ul style="list-style-type: none"> सहकारी सम्बन्धी ज्ञानको अभाव कृषि सम्बन्धी दक्ष जनशक्तिको अभाव बेरोजगारी 	<ul style="list-style-type: none"> युवा स्व:रोजगार कोषको कार्यान्वयन कच्चा पदार्थको उपलब्धता 	
१.३	वन तथा वातावरण	<ul style="list-style-type: none"> वन क्षेत्रको संरक्षण एवं सम्वर्द्धनमा कमी जडिबुटीहरूको अव्यवस्थित सङ्कलन वन तथा वातावरण सम्बन्धी चेतनाको कमी छाडा चरीचरन वातावरण संरक्षणका क्रियाकलापहरूको कमी (वृक्षारोपणको अभाव, भू-क्षय, आगजनी) 	<ul style="list-style-type: none"> वन संरक्षणकालागि राष्ट्रिय नीति वन विकास कार्यक्रम प्रति संघसंस्था तथा स्थानीय निकायहरूको क्रियाशिलता 	<ul style="list-style-type: none"> नीतिगत पारदर्शिता एवं कार्यान्वयनको अभाव वन क्षेत्रको अतिक्रमण
२. सामाजिक विकास				
२.१	शिक्षा	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालयमा अभिभावकको अनुगमन नहुनु व्यवस्थित कक्षाकोठा, फर्निचर, स्वच्छ खानेपानी तथा शौचालयको कमी विद्यालयमा पर्याप्त विषयगत शिक्षकको कमी पूर्ण बालमैत्री विद्यालय नभएको अवस्था 	<ul style="list-style-type: none"> विद्यालय सुधार कार्यक्रम शिक्षाको नीतिमा अनुगमन संयन्त्रको व्यवस्था बालमैत्री स्थानीय शासन शिक्षा क्षेत्रमा लगानी वृद्धि 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अपर्याप्तता शिक्षा नीति कार्यान्वयनमा राजनीतिक हस्तक्षेप
२.२	स्वास्थ्य	<ul style="list-style-type: none"> दक्ष स्वास्थ्यकर्मी, प्रसूति गृह, उपकरण, गुणस्तरीय र पर्याप्त औषधी र सामग्रीहरू र स्ट्रेचरको अभाव स्वास्थ्य सामग्रीहरूको अभाव भूगोल र जनसंख्याको आधारमा स्वास्थ्य संस्थाहरू नहुनु पानीजन्य रोगहरूको समस्या 	<ul style="list-style-type: none"> स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्ने संघसंस्थाहरूको लगानीमा वृद्धि 	<ul style="list-style-type: none"> आकस्मिक रूपमा रोगको महामारी स्वास्थ्य सेवा सहज रूपमा उपलब्ध नहुनु रुढिवादी सोच कायम रहनु
२.३	दलित,महिला, अपाङ्ग, असहाय, वृद्ध	<ul style="list-style-type: none"> जातीय तथा लैङ्गिक विभेद प्रजनन स्वास्थ्य, छाउपडि तथा पाठेघर खस्ने समस्या फरक क्षमता (अपाङ्ग), असहाय र वृद्ध लक्षित कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको कमी स्थानीय सीप प्रवर्द्धनमा अभाव लक्षित वर्गको क्षमता 	<ul style="list-style-type: none"> लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण नीति स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९ सामाजिक सुरक्षा नीति 	<ul style="list-style-type: none"> सचिवहरूको कार्यबोझ स्थानीय तहमा नीतिहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा अनुगमनको अभाव

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्रहरू	मुख्य सवालहरू/मुद्दाहरू	अवसरहरू	चुनौतिहरू
		विकासको अभाव • लक्षित समुदायकालागि सामुदायिक पूर्वाधारको कमी		• राजनीतिक हस्तक्षेप
	बालबालिका	• बालमैत्री सुशासन कार्यक्रमहरू कार्यान्वयनको कमी • बालविवाह कायमै रहेको अवस्था • योजना तर्जुमा गर्दा बालबालिकाको हितमा बोल्नेको अभावले बालबालिका केन्द्रित ठोस योजना नभएको • बाल विकास कोषको स्थापना नभएको	• बालमैत्री स्थानीय शासन राष्ट्रिय रणनीति • सरकारको बालबालिका स्पष्ट नीति भएको • स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०६९	• राजनीतिक हस्तक्षेप
२.४	सामुदायिक पूर्वाधार	• विद्यालय भवनहरूको अवस्था जीर्ण रहेको • शार्वजनिक शौचालयको कमी • पौष्टिक आहाराको भान्सा तथा गोदाम घरको अभाव • सामुदायिक भवनको कमी	• शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गर्ने निकायहरूको बढ्दो क्रम • दातृ निकायहरूको ग्रामीण क्षेत्रमा काम गर्ने चासो बढिरहेको अवस्था	• श्रोतको अपर्याप्तता • सामुदायिक भवनहरूको संरक्षण नहुनु
३.	जलश्रोत विकास तथा विद्युतिकरण			
३.१	जलश्रोत विकास	• स्वच्छ खानेपानीको कमी • खानेपानी तथा सिंचाई योजनाको मर्मत सम्भारमा कमी • सरसफाई सम्बन्धी क्रियाकलापहरूको कमी • पानीका धारा न्यून र जीर्ण	• पानीका श्रोतहरूको उपलब्धता	• जलवायु परिवर्तन • राजनीतिक अस्थिरता
३.२	विद्युत	• यस गा.वि.स.मा विद्युतको समस्या भएको	• नविकरणीय उर्जा विस्तारमा (अनुदान नीति)	• जलवायु परिवर्तन • ठूलो आयोजनाको लागि श्रोत
३.३	सूचना एवं सञ्चार	• सर्वसुलभ ढङ्गले रेडियो सुन्न नसकिनु • पत्रपत्रिकाहरूमा उपलब्ध नहुनु • टेलिफोन टावरको नहुनु	• नेपाल टेलिकमको क्षमता विस्तार प्रक्रिया रहेको	• विद्युत नहुनु • श्रोतको अपर्याप्तता
४.	यातायात पूर्वाधार			
४.१	सडक तथा भो.पु.	• गा.वि.स.मा ग्रामीण कृषि सडक निर्माण नभएको • भोलुङ्गे पुलको समस्या • काठेपुल जीर्ण अवस्थामा रहेको	• सरकारी तथा अन्य दातृ निकायहरूको लगानीका लागि प्राथमिकता क्षेत्र • स्थानीय श्रोत साधनहरूको उपयोग	• राजनीतिक दबाव • भौगोलिक विकटता

क्र. सं.	विषयगत क्षेत्रहरू	मुख्य सवालहरू/मुद्दाहरू	अवसरहरू	चुनौतिहरू
५.	सुशासन तथा अन्य			
५.१	सुशासन	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा अनुगमन सञ्जाल कमजोर भएको लक्षित समुदायको योजना छनौट तथा कार्यान्वयन प्रक्रियामा पहुँचको अभाव गा.वि.स.मा क्षमता विकासका क्रियाकलापहरूको कमी योजनामा पारदर्शी रूपमा मूल्याङ्कन नहुनु योजनाहरूको सार्वजनिक सुनुवाई र लेखापरीक्षणको कमी गा.वि.स.को नागरिक वडापत्रको सदुपयोग नहुनु गाविसमा अभिलेख राख्ने पद्धति कमजोर 	<ul style="list-style-type: none"> आवधिक योजना बनिरहेको अवस्था गा.वि.स. अनुदान सञ्चालन कार्यविधि २०६९ गा.वि.स.का वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्र मार्फत पारदर्शिताका बारेमा सचेतनाका क्रियाकलापहरू सञ्चालन 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न संघसंस्थाहरूको आ-आ/नो नीति र कार्यशैली राजनीतिक अस्थिरता तथा दवाव

३. दीर्घकालिन सोंच, लक्ष्य, विषयगत उद्देश्य, रणनीति र सूचकहरू

३.१ दीर्घकालिन सोंच

“काईनट फेन्टा सुन खानी छन् दह गा.वि.स. भरी, सम्बृद्धि र विकास गरौं सबै जनता अधि सरी”

३.२ लक्ष्य

स्थानीय साधन श्रोतहरूको अधिकतम प्रयोग र परिचालन गरी गाविस बासीहरूको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।

३.३ विशिष्ट उद्देश्यहरू

- आर्थिक विकास र वातावरणको प्रवर्द्धन गर्न कृषि, पशुपालनका माध्यमबाट लक्षित समुदायको आयआर्जनमा टेवा पुऱ्याउने ।
- सामुदायिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य सहितका कार्यक्रमहरूमा लक्षित समुदायको पहुँच विस्तार गर्ने ।
- स्थानीयश्रोत साधनको अधिकतम प्रयोग गर्दै खानेपानी, सञ्चार, विद्युत र सिंचाईका अवसरबाट पछाडी परेका तथा पारिएका समुदायहरूको पहुँच विस्तार गर्ने ।
- दीर्घकालीन यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण र सदुपयोग गर्न समुदायको सहभागिता वृद्धि गर्ने ।
- गा.वि.स.मा सामाजिक समावेशीकरण, लैङ्गिक समानता, जवाफदेहिता तथा पारदर्शिताको प्रत्याभूति सुनिश्चित गर्ने ।

३.४ गाउँ विकासका रणनीतिहरू

आवधिक योजनाद्वारा परिलक्षित लक्ष्य, उद्देश्य तथा उपलब्धी सूचकको परिणाम प्राप्तिका लागि निम्न रणनीति अवलम्बन गरिनेछः

- यस गाविसको आवधिक योजना तयार गर्दा यस गाविसको आफ्नो मात्र श्रोतलाई नहेरी गाविसमा आउने सम्पूर्ण सरकारी तथा गैरसरकारी श्रोतलाई समेत हेरिउको हुँदा यस गाविसका काम गर्ने सम्पूर्ण सरकारी,

गैरसरकारी एवं नीजि क्षेत्रका निकायहरूले यस आवधिक योजनाको भावना, उद्देश्य र लक्ष्य अनुसार कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ। त्यसैले स्थानीयस्तरमा कार्यरत सबै सरकारी, गैरसरकारी, निजी एवं सामुदायिक सेवा प्रदायकहरूसँग कार्य सञ्जाल निर्माण, सुदृढीकरण र अन्तरसम्बन्ध स्थापित गरी एकिकृत सेवा प्रवाहद्वारा नागरिकका माग सम्बोधन गरिने छ। सार्वजनिक, निजी, साभेदारीलाई प्राथमिकता दिईने छ।

- ख) आवधिक योजनाका उद्देश्य एवं उपलब्धी प्राप्तिको लागि वार्षिक रूपमा सहभागितात्मक, समावेशी रूपमा वार्षिक योजना, कार्यक्रम, बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन एवं अनुगमन गर्ने संस्थागत व्यवस्था गरिने छ।
- ग) स्थानीयस्तरका माग एवं आपूर्ति पक्षको सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि एवं सशक्तिकरण गरिने छ।
- घ) गा.वि.स.स्तरमा रहेका महिला, अति विपन्न, अल्पसंख्यक तथा फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई लक्षित गरी विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र छुट्याईएको अनुदान एवं विषयगत क्षेत्रहरूबाट प्रवाह हुन सक्ने सेवा, सुविधामा पहुँच अभिवृद्धि गरिने छ। लैङ्गिक, वातावरण, बालमैत्री क्रियाकलापलाई संस्थागत गरिने छ।
- ज) अन्तरस्थानीय निकाय, अन्तर गा.वि.स. समन्वयको माध्यमबाट पूर्वाधार, प्राकृतिक श्रोत, बजार, प्राविधिक जनशक्ति एवं अनुभव आदान-प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ।
- झ) गा.वि.स.स्तरमा योजना सञ्चालन कार्य तालिका बनाई सञ्चालित योजना समयमा नै सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाउनुका साथै सबै सरोकारवाला सेवा प्रदायकको जिम्मेवारी तालिका बनाइने छ र कार्यान्वयन योजनासँग संलग्न गरिने छ।
- ञ) यातायात सुविधालाई सर्वसुलभ बनाउन प्राप्त साधन र श्रोतको परिचालन गर्दै स्थानीय सडक निर्माण, मर्मत सम्भार र भोलुङ्गे पुल निर्माण जस्ता कार्यमा जनसहभागिता परिचालन गरिनेछ।
- ट) सिंचाई, खानेपानी र विद्युतका लागि पानीका वैकल्पिक श्रोतहरू पहिचान गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिईने छ।
- ठ) लक्षित वर्ग केन्द्रित स्थानीय श्रोतको परिचालन र प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिईने छ। सुशासनका सबै मान्य औजारहरूको प्रयोगबाट पारदर्शिता, जवाफदेहिता र उत्तरदायित्व कायम गरी विकास कार्यक्रमहरूमा हुने अनियमितता र भ्रष्टाचारलाई न्यूनिकरण गरिने छ। वित्तीय जोखिम न्यूनिकरणमा विशेष ध्यान पुऱ्याईने छ।
- ड) स्थानीय सीप, श्रोत, प्रविधीमा आवश्यक क्षमता अभिवृद्धि गरी परिचालन गरिने छ।

३.५ विषयगतसूचकहरु

गा.वि.स.को जम्मा घरधुरी संख्या:८१४

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
१. आर्थिक विकासका क्षेत्र				
उद्देश्य: आर्थिक विकास र वातावरणको प्रवर्द्धन गर्न कृषि,पशुपालनका माध्यमबाट लक्षित समुदायको आयआर्जनमा टेवा पुऱ्याउने।				
१.१कृषिमा आधारित				
उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> आलु:६५ मे.टन लसुन:१.८ मे.टन तोरी: ९५९मे.टन बीउ उत्पादन निर्वाहमुखी ८१४ घ.धु. कृषिमा निर्वाहमुखी 	व्यवसायिक र बेमौसमी खेती <ul style="list-style-type: none"> आलु: ८१.२५ मे.टन लसुन: २.२५ मे.टन तोरी: ११९८.७५मे.टन २५ प्रतिशतले उत्पादन वृद्धि गर्ने । १५०घरधुरीले व्यवसायिक रुपमा आलु, लसुन, तोरी र ताजा तरकारी खेती गरी आमदानीमा वृद्धि गरेका हुनेछन् । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन जि.कृ.वि.का.को अभिलेख 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव खडेरी तथा बाढि पहिरो
	<ul style="list-style-type: none"> धान: ४४५ मे.टन मकै: ३७९.०२ मे.टन गहुँ: १७६ मे.टन कोदो:१९०.१३ मे.टन जौ: ५९.२९ मे.टन ८१४ घ.धु. निर्वाहमुखी 	खाद्यान्न बाली <ul style="list-style-type: none"> धान: ५७८.५ मे.टन ३० प्रतिशतले वृद्धि मकै: ४७७.०२५ मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि गहुँ: २२० मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि कोदो:२२८.१५६ मे.टन २० प्रतिशतले वृद्धि जौ: ६५.२१९ मे.टन १० प्रतिशतले वृद्धि ८१४ घरधुरीले उन्नत जातको खाद्यान्न बालीहरु प्रवर्द्धन गरी उत्पादनमा वृद्धि गरेका हुनेछन् । गा.वि.स.को प्रत्येक वडामा २/२ वटा समूहका दरले १८ वटा समूह निर्माण गरी सामूहिक रुपमागढा सुधार भएको हुनेछ । 		
	फलफूल <ul style="list-style-type: none"> सुन्तला: १८.०६ मे.टन स्याउ: ६.३ मे.टन ओखर: ५.८५ मे.टन(६० घरधुरी) 	<ul style="list-style-type: none"> सुन्तला: २४.३८१मे.टन३५ प्रतिशतले वृद्धि स्याउ: ८.१९मे.टन ३० प्रतिशतले वृद्धि ओखर: ७.३१३ मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि ७५ घरधुरीले व्यवसायिक फलफूल खेती गरी उत्पादन र आमदानीमा ४० प्रतिशतले वृद्धि गरेका हुनेछन् । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> प्रतिकुल वातावरण हुरीवतास, असीना आदि

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
बजार प्रवर्द्धन	<ul style="list-style-type: none"> सहकारी: ० एग्रोभेट: ० वटा सङ्कलन केन्द्र: ० हाट बजार: ० 	<ul style="list-style-type: none"> ३वटा सहकारीको विकास भएको हुनेछ । गा.वि.स.को पञ्चालामा १ वटा कृषि तथा गैरकृषि उपज सङ्कलन केन्द्रको स्थापना भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ । मैनपाखामा १ वटा एग्रोभेट स्थापना गरी ८१४ घरधुरीले नियमित सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव
प्रशोधन र मूल्य अभिवृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> छैन 	<ul style="list-style-type: none"> दह गा.वि.स. वडा न १ मा १ वटा ढुङ्गाको प्रशोधन केन्द्र स्थापना भई प्रयोगमा आएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव
सेवा र प्रविधि	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय श्रोत व्यक्ति ४ जना क्षमता विकासको कमी/सामाजिक परिचालक ३ जना बजार व्यवस्थापन छ सूचनाको पहुँच पर्याप्त नभएको ४३२ घरपरिवारहरुले परम्परागत गोठ बनाएको 	<ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक वडामा २ जना स्थानीय श्रोत व्यक्तिहरु गरी जम्मा १८ जनाको विकास र क्षमता विकास गरी ८१४ घरधुरीलाई नियमित रुपमा कृषि प्रसार सेवा प्रदान गरेका हुनेछन् । ५५० घरधुरीमा गोठ सुधार, कम्पोष्ट तथा जैविक विषादी प्रवर्द्धन भएको हुनेछन् । ५५० जना कृषकहरुले कृषि सम्बन्धी क्षमता विकास तालिमप्राप्त गरी कृषि प्रसारमा टेवा पुगेको हुनेछ । २२५ जना कृषकहरुको व्यवसायिक योजना तयार भई योजना अनुसार उत्पादन गरेको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव
पशु/पंक्षी	<ul style="list-style-type: none"> भैंसी: ४५३वटा बंगुर सुंगुर: ० वटा भेंडा बाखा: ८७६वटा गाई गोरु: ५४७वटा कुखुरा संख्या: १०७६ वटा १४६ घ.धु. परम्परागत 	<ul style="list-style-type: none"> नशल सुधारका लागि २७ संख्या उन्नत बोका/राँगा/बहर वितरण एवं प्रवर्द्धन गर्ने । गा.वि.स.मा आवश्यक चरिचरन क्षेत्र, दाना, प्राविधिक सेवा प्राप्त भएको हुनेछ । मासु अण्डा, दुध उत्पादन १२ प्रतिशतले वृद्धि भएको हुनेछ । ५०० घरधुरीले उन्नत जातका पशु/पंक्षी पालन गरी प्रति घर परिवार वार्षिक ४० हजार बराबर आम्दानीमा गरेका हुनेछन् । 	<ul style="list-style-type: none"> कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव
१.२ कृषि तथा गैरकृषिमा आधारित सीप एवं रोजगार				
स्व:रोजगार	<ul style="list-style-type: none"> आरन: २३ वटा सुनार, लोहार: २८ जना 	<ul style="list-style-type: none"> २३ वटा आरनको स्तरोन्नती भई व्यवसायिक रुपमा संचालन भएका हुनेछन् । उक्त व्यवसायवाट वार्षिक आम्दानी औषत प्रतिव्यक्ति ५० हजार 	जिल्ला वन कार्यालय, विभिन्न	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
	<ul style="list-style-type: none"> सिकमी, डकमी: ६६ जुत्ता सिलाउने: ० जना सुधारिएको चुलो: ६५४ वटा कृषिजन्य उद्योग: छैन मौसमी बसाई सराई-३८५ 	<ul style="list-style-type: none"> भएको हुनेछ । गा.वि.स. भरी ६० जनालाई सिकमी/डकमी तालिम र ९० जना महिलालाई सिलाई कटाई तालिम प्रदान गरी ल.घु. उद्यमहरु सञ्चालनमा आएका हुनेछन् । 	संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	
	<p>ग्रामीण पर्यटन: छैन</p> <p>पार्क/धार्मिक तथा ऐतिहासिक महत्वका स्थल/मठ मन्दिरहरु: ६ वटा</p>	जुर्क न्योपानेमा ग्रामीण पर्यटन क्षेत्रको विकास गरी ग्रामीण पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा व्यवस्थापन गरिएको हुनेछ ।	गा.वि.स.को रेकर्ड	
१.३ वन तथा वातावरण				
काष्ठजन्य	<ul style="list-style-type: none"> वन क्षेत्रले ओगटेको क्षेत्र: ४०४९.६९ हेक्टर सा.वन: ९ वटा क.व.: ७ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> ९ वटा सामुदायिक, कबुलियत वनको घेरबार, संरक्षण र विकास भएको हुनेछ । ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई क्षमता विकास तालिम सञ्चालन भएको हुनेछ । १८ वटा बस्तीहरुमा बाढी, पहिरो, आगजनी र भू-क्षय नियन्त्रण र रोकथामकालागि क्रियाकलापहरु सञ्चालन भएका हुनेछन् । १ वटा नर्सरीको स्थापना तथा व्यवस्थापन भई ३५ हजार बिरुवा उत्पादन भएका हुनेछन् । ३५ हजार बिरुवाहरु व्यवस्थापन गरी ४५ हेक्टरमा वृक्षारोपण भएको हुनेछ । 	जिल्ला वन कार्यालय, विभिन्न संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव जलवायु परिवर्तन आगलागि
गैरकाष्ठ वन पैदावार	<ul style="list-style-type: none"> काउलो, अल्लो, सतुवा निजी गैहकाष्ठ वन पैदावारको खेती छैन 	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक वनका माध्यमबाट गैहकाष्ठ वन पैदावारको संरक्षण गर्ने । बहुमूल्य जडिबुटी (काउलो, अल्लो र सतुवाको उत्पादन, दीगो सङ्कलन र संरक्षण एवं बजार व्यवस्थापन गर्न ७५ घ.घु.ले तालिम प्राप्त गरेका हुनेछन् । 		
२. सामाजिक विकासका क्षेत्र				
उद्देश्य: सामुदायिक पूर्वाधार, शिक्षा, स्वास्थ्य सहितका कार्यक्रमहरुमा लक्षित समुदायको पहुँच विस्तार गर्ने।				
२.१ शिक्षा				

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
साक्षरता र गुणस्तरीय शिक्षा	साक्षरता <ul style="list-style-type: none"> व्यवसायिक शिक्षा: छैन साक्षर दर ५१.७ प्रतिशत विद्यालय: ७ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> ५१.७ प्रतिशतबाट थप २० प्रतिशत साक्षरता वृद्धिभई ७१.७ प्रतिशत पुऱ्याउने । रिफ्लेक्ट कक्षा, सहभागितात्मक सिकाई केन्द्र आदिबाट साक्षरतामा वृद्धि भएको हुनेछ । ७ वटा विद्यालयमा पठन पाठनमा सुधार आएको हुनेछ । ७ वटा पक्की भवन निर्माण भई सञ्चालनमा आएका हुनेछन् । 	जिल्ला शिक्षा कार्यालय, विद्यालयहरु, संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	श्रोतको अभाव
	गुणस्तरीय शिक्षा <ul style="list-style-type: none"> बाल विकास केन्द्र: १० शिक्षक/शिक्षिका: ५१ जना विद्यालय पूर्वाधार (भवन, शौचालय, खेल मैदान समेत): ४८ वटा कोठा शैक्षिक सामग्री: अपर्याप्त शैक्षिक क्यालेण्डर: छ बालमैत्री शिक्षा: पूर्ण नभएको फरक क्षमता भएका नागरिकमैत्री शिक्षाको अपर्याप्तता 	<ul style="list-style-type: none"> शैक्षिक क्यालेण्डर, बालमैत्री शिक्षा, फरक क्षमता भएका नागरिकमैत्री शिक्षा, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सक्रियता (समिति गठन, नियमित बैठक, अनुगमन र अन्तरक्रिया, सामाजिक परीक्षण, वार्षिक भेला, आम्दानी खर्चको कम्तिमा वर्ष १ पटक सार्वजनिकरण भएको हुनेछ । १० वटा बाल विकास केन्द्रमा सामग्रीहरुको व्यवस्थापन भई बाल सुलभ क्रियाकलापहरु सञ्चालनमा आएका हुनेछन् । थप २१ जना शिक्षक शिक्षिकाको व्यवस्थापन भई पठन पाठनमा सुधार आएको हुनेछ । ७ वटा विद्यालयमा पक्की भवन, कोठा मर्मत निर्माण, ७ वटा बालमैत्री शौचालय निर्माण, थप फर्निचर (डेस्क बेन्च)को व्यवस्था गरी नियमित पठनपाठनको साथै गुणस्तरीय शिक्षा र बालमैत्री क्रियाकलाप सञ्चालन भएको हुनेछ । ७ वटा विद्यालयमा पौष्टिक आहारकालागि प्रत्येक विद्यालयमा भान्सा तथा गोदाम घर निर्माण भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । १ वटा विद्यालयमा कम्प्युटर तथा शैक्षिक सामग्री र विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्थापन भई पठनपाठनमा सुधार भएको हुनेछ । 		
२.२ स्वास्थ्य				
एकिकृत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र गुणस्तरीय सेवा	<ul style="list-style-type: none"> पूर्वाधार: ३ कोठे भवन १ तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी: २ जना औषधी उपकरण पर्याप्त 	<ul style="list-style-type: none"> हालको औषत आयु ५१.९ वर्षबाट ६०.९८ वर्ष पुऱ्याउने । थप १ वटा उप-स्वास्थ्यचौकी व्यवस्थापन गरी ३५० घरधुरीले नियमित सेवा लिएका हुनेछन् । थप ३ वटा क्लिनिक व्यवस्थापन गरी प्रत्येक वडामा सञ्चालनमा 	जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय, संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव रोगको महामारी

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
	<ul style="list-style-type: none"> नभएको राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रम: नियमित सञ्चालन औषत आयु: ५१.९ वर्ष १ वटा उप-स्वास्थ्य चौकी १ वटा गाउँघर क्लिनिक प्रसूति गृह: छैन पाठेघर खस्ने समस्या: ५४६ जना छाउपडी प्रथा: कायमै रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> आएका हुनेछन् । १ वटा प्रसूति गृहको स्तर वृद्धि तथा सामग्रीको व्यवस्थापन भई सेवामा प्रभावकारिता आएको हुनेछ । गा.वि.स.का ८१४ घरधुरीले सर्वसुलभ तरिकाले एकिकृत स्वास्थ्य सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् । स्वास्थ्य केन्द्रमा २ जना अहेब, २ जना अनमी थप गरी स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा थप सुधार आएको हुनेछ । ९० प्रतिशत महिलाहरुले प्रजनन सेवा र शत प्रतिशत बालबालिकाहरुले सबै किसिमका खोपहरु प्राप्त गरेका हुनेछन् । गा.वि.स.मा राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमहरु नियमित रुपमा सञ्चालनमा आएको हुनेछ । प्रजनन उमेर पुगेका महिला तथा पुरुषहरुलाई चेतनामूलक सूचनाहरु गर्न र वर्तमान स्थितिमा सुधार ल्याउन ६ पटक चेतनामूलक अभियान सञ्चालन भएको हुनेछ । १ वटा स्वास्थ्य परामर्श सेवा स्थापना भई परामर्श सेवा सुचारु भएको हुनेछ । छाउपडी पाठेघर खस्ने समस्याका लागि अभियानका रुपमा ५ पटक चेतनामूलक सूचनाहरु प्रवाह भई वर्तमान स्थितिमा सुधार आएको हुनेछ । 		
स्वच्छ खानेपानीको पहुँच र पूर्ण सरसफाई	<ul style="list-style-type: none"> १४३ वटा पाईप धारावाट ८१४ घरधुरीलाई ढुङ्गे धारा: ५९० वटा व्यवस्थित नभएको सरसफाई (शौचालय निर्माण, व्यक्तिगत तथा वातावरणीय सरसफाई): ६७८ घरधुरी चेतनामूलक कार्यक्रमहरु: सिमित मात्रामा 	<ul style="list-style-type: none"> ९ वटा खानेपानी योजना सञ्चालन गरी थप १२० धाराहरुवाट ४०९ घरधुरीलाई स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्थापन भएको हुनेछ । ६ वटा खानेपानी योजनाको मर्मत सम्भार भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । ५४० वटा ढुङ्गे धारा, पंथेराको व्यवस्थापन र मर्मत सम्भार भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । गा.वि.स.मा थप १३६ वटा शौचालयहरु निर्माण भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । गा.वि.स.मा सरसफाई सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रमका साथै ५५० वटा फोहोर व्यवस्थापनका लागि टोकरीको व्यवस्था भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । गा.वि.स.मा ५ पटक सरसफाई सम्बन्धी सचेतना गतिविधिहरु सञ्चालन 	जि.खा.पा.का., गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
		भएका हुनेछन् । <ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा व्यक्तिगत सरसफाई सम्बन्धी वार्षिक १ पटक सचेतना अभियान सञ्चालन र ६ वटा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण भएको हुनेछ । 		
२. इदलित, महिला, बालबालिका, फरक क्षमता भएका, जेष्ठ नागरिक, वञ्चितकरणमा परेका, एकल महिला, विपन्न वर्ग, द्वन्द्व पिडित				
सशक्तिकरण, पहुँच र नियन्त्रण	दलित केन्द्रित <ul style="list-style-type: none"> सहभागिता (सेवा, सुविधामा पहुँच र निर्णय प्रक्रिया) प्रभावकारी नभएको बचावट (भेदभाव) कायमै प्रवर्द्धन (चेतना) कमी सामाजिक सुरक्षा प्रभावकारी नभएको (२९२ घरधुरी) 	मुलप्रवाहिकरण <ul style="list-style-type: none"> २९२ दलित घरधुरीहरुको सशक्तिकरणका लागि ५ पटक अभियान सञ्चालन भएको हुनेछ । २९२ दलित घरधुरीका लागि सीपमूलक तालिम सञ्चालन भई आयआर्जन क्रियाकलापहरुमा संलग्न भएका हुनेछन् । निर्णय प्रक्रियामा दलित समुदायको पहुँच कम्तिमा १२ प्रतिशत पुगेको हुनेछ । 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दवाव श्रोतको अभाव
	महिला केन्द्रित <ul style="list-style-type: none"> सहभागिता (सेवा, सुविधामा पहुँच र निर्णय प्रक्रिया) बचावट (भेदभाव, हिंसा, कुरित) कायमै प्रवर्द्धन (चेतना, सशक्तिकरण) कमी (८० घरधुरी) 	<ul style="list-style-type: none"> २०० घरधुरीका महिलाहरुको सशक्तिकरणका साथै श्रोतहरुको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ । २०० जना महिलाहरु आयआर्जन तथा सीपमूलक क्रियाकलापहरुमा संलग्न भएका हुनेछन् । गा.वि.स.मा महिला सशक्तिकरणका लागि ५ पटक लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशिकरण तालिम सञ्चालन भएको हुनेछन् । 		
	बालबालिका केन्द्रित <ul style="list-style-type: none"> बाल बचाउ: प्रभावकारी नभएको बाल संरक्षण बाल विकास 	<ul style="list-style-type: none"> ६ महिनासम्मको शिशुलाई आमाले अनिवार्य रूपमा पूर्ण स्तनपान गराएका हुनेछन् । एक वर्ष भित्रका प्रत्येक बालबालिकाहरुले पूर्ण रूपमा - वि.सी.जी., डि.पी.टी., हेपाटाईटीस वि, हिव ३, दादुराको) खोप पाएका हुनेछन् । 		

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
	<ul style="list-style-type: none"> बाल सहभागिता संस्थागत विकास 	<ul style="list-style-type: none"> ६ महिनादेखि ५ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुले वर्षको २ पटक भिटामिन ए क्याप्सुल खाएका हुनेछन् । ८० प्रतिशत गर्भवति आमाले स्वास्थ्यकर्मीबाट सुत्केरी गराएका हुनेछन् । गर्भवति महिलाहरुले कम्तिमा प्रसूति पूर्व चार पटक र प्रसूति पश्चात आमा र नवजात शिशुको कम्तिमा ३ पटक स्वास्थ्य जाँच गराएका हुनेछन् । सबै घरधुरीमा पिउन योग्य खानेपानीको सुविधा उपलब्ध भएको हुनेछ । चर्पी गएपछि खाना खानु अगाडि र बालबालिकाहरुको दिसा धोएपछि साबुन पानीले हात धुने परिपार्टीको विकास भएको हुनेछ । 		
	बाल संरक्षण	<ul style="list-style-type: none"> ५ वर्ष मुनिका सबै बालबालिकाहरुको जन्म दर्ता भएको हुनेछ । बाल विवाहको संख्यामा कमी आएको हुनेछ । निकृष्ट प्रकारको बालश्रम दर घटेको हुनेछ । घरपरिवार र समुदायबाट बालबालिकाका विरुद्ध हुने हिंसा, बेचबिखन, शोषण, दुर्व्यवहार जस्ता घरेलु हिंसा कम गर्ने कार्य योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको हुनेछ । बाल संरक्षण सम्बन्धी समुदायमा आधारित बाल संरक्षण प्रणालीलाई सञ्चालनमा ल्याईएको हुनेछ । 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	राजनीतिक दवाव
	बाल विकास	<ul style="list-style-type: none"> ४ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुलाई प्रारम्भिक बाल विकास कक्षामा भर्ना भएका हुनेछन् । कक्षा १ को लागि विद्यालय जाने उमेर समूहका शत प्रतिशत बालबालिकाहरु विद्यालय भर्ना भएका हुनेछन् । ५ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरुले आधारभूत शिक्षा (१ देखि कक्षा ८ सम्म) पूरा गरेका हुनेछन् । प्रत्येक विद्यालयमा छात्रछात्राका लागि अलग-अलग शौचालयको व्यवस्था भएको हुनेछ । प्रत्येक विद्यालयमा अतिरिक्त क्रियाकलाप सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ । 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दवाव श्रोतको अभाव
	बाल सहभागिता	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय निकायको निर्णय प्रक्रियामा १२ देखि १८ वर्षसम्मका बालबालिकाहरुको संस्थागत सहभागिताको संयन्त्र विकास गरी सहभागी 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दवाव

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
		<ul style="list-style-type: none"> गराईएको हुनेछ । स्थानीय निकायले सञ्चालन गर्ने योजनामा बालबालिकाको योजना तथा कार्यक्रम समेटिएको हुनेछ । विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा संस्थागत तबरबाट बालबालिकाको आवाज सुनिने व्यवस्था सुनिश्चित भएको हुनेछ । स्वास्थ्य व्यवस्थापन समितिमा बाल क्लबको प्रतिनिधित्व हुनेछ । गाउँ विकास समितिमा बाल क्लबको सञ्जाल र वडामा बाल समूह गठन भई क्रियाशिल भएका हुनेछन् । 	प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव
	बालक्लब: १ वटा	<ul style="list-style-type: none"> थप ४ वटा समुदायस्तरीय गरी ५ बाल क्लब स्थापना र सञ्चालनमा आएका हुनेछन् । 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक दवाव श्रोतको अभाव
	<ul style="list-style-type: none"> फरक क्षमता भएका संख्या र किसिम:१५५ जेष्ठ नागरिक(म./पु.):९२ वञ्चितकरणमा परेका परिवार संख्या: ३६ असहाय: ८ जना एकल महिला संख्या: १०९ विपन्न परिवार संख्या:३६ द्वन्द्व पिडित: छैन 	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा सरकारी, गैरसरकारी संस्थाहरुको वर्षमा कम्तिमा १ पटक समन्वय बैठक र सहकार्य गर्नमा अपाङ्ग असहाय र वृद्ध लक्षित सशक्तिकरण र चेतनामूलक क्रियाकलापहरु सञ्चालन भएका हुनेछन् । लक्षित समुदायकालागि १वटा सामुदायिक भवनहरु निर्माण भएका हुनेछन् । व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी वडा नागरिक मञ्च र नागरिक सचेतना केन्द्र मार्फत प्रत्येक वडाहरुमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालनमा आएको हुनेछ । 	गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको प्रतिवेदन	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक पूर्वाग्रह श्रोतको अभाव
३. सिंचाई, विद्युत्करण र वैकल्पिक उर्जा				
उद्देश्य: स्थानीय साधन श्रोत र श्रमको अधिकतम प्रयोग गर्दै खानेपानी,सञ्चार, विद्युत र सिंचाईका अवसरबाट पछाडि पारिएका समुदायहरुमा पहुँच विस्तार गर्ने ।				
३.१ सिंचाई				
सिंचित क्षेत्रमा वृद्धि	<ul style="list-style-type: none"> सिंचित क्षेत्रफल:४२ हे. कुलो/नहर संख्या: ३(जिर्ण) पोखरी/प्लाष्टिक पोखरी संख्या:० वर्षातको पानी सङ्कलन 	<ul style="list-style-type: none"> हालको ३४ हे.बाट १३०हे.मा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने । ८ कुलो/नहरबाट ८५ हे. १८पोखरी/प्लाष्टिक पोखरीबाट ४५ हे. मा सिंचाई पुऱ्याउने । ८ वटा सिंचाई कुलो निर्माण ५ वटा सिंचाई कुलोको मर्मत सुधार, प्लाष्टिक पोखरी १८ वटा निर्माण गरी १३० हे. जमिन सिंचित भई 	जिल्लाकृषि विकास कार्यालय,गा.वि.स., संघसंस्थाहरुको	<ul style="list-style-type: none"> श्रोतको अभाव

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
	ट्याङ्की:० • थोपा सिंचाई संख्या:०	व्यवसायिक तरकारी खेती गरेका हुनेछ ।	प्रतिवेदन	
विद्युत सेवा र वैकल्पिक नविकरणीय उर्जा	• विद्युत योजना संख्या: छैन	• हरीलोटेमा १ वटा जल विद्युत निर्माण भई गा.वि.स.का ८१४ घरधुरीले सेवा प्राप्त गरेका हुनेछन् ।	विद्युत कार्यालय, गा.वि.स., संघसंस्थाको प्रतिवेदन	
	• सौर्य/गोबर ग्याँस घ.धु.: ७५४ घरधुरी	• थप ६० घरधुरीमा विस्तार भई विशेष सौर्य उर्जा कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुनेछ ।		
	• सुधारिएको चुलो प्रयोग घ.धु. संख्या: ६५४	• काठ दाउराको प्रयोगमा २० प्रतिशत कमी भई वनजङ्गल संरक्षण भएको हुनेछ । • थप १६० घर परिवारहरुमा सुधारिएको चुलो निर्माण भई महिलाको स्वास्थ्य तथा वातावरणको प्रवर्द्धन भएको हुनेछ ।	विद्युत कार्यालय, गा.वि.स., संघसंस्थाको प्रतिवेदन	
सूचनामा पहुँच	• टेलिफोन: छैन • इमेल/इन्टरनेट: छैन • मोबाईल: ५०३ घरधुरी • स्थानीय रेडियो: ४३२घ.धु. • पत्रपत्रिका: छैन	• दह गा.वि.स.कोबासथलीमा १ वटा नमस्तेको टेलिफोन टावर निर्माण भई सबै घरधुरीको मोबाईल सेवामा प्रभावकारिता आएको हुनेछ । • थप ३८२ घरधुरीमा रेडियो प्रयोगको क्षमतामा विस्तार भएको हुनेछ ।	नेपाल टेलिकम,गा.वि.स., संघसंस्थाको प्रतिवेदन	
४. भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार क्षेत्र				
उद्देश्य: दीर्घकालीन यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार निर्माण र सदुपयोगकालागि समुदायको सहभागितामा वृद्धि गर्ने ।				
४.१ स्थानीय यातायात				
सेवामा पहुँच र आवागमन	• मुख्य सडकबाट बस्तीसम्मको औषत समय: १० घण्टा • कच्ची सडक: ११८ कि.मी. • भोलुङ्गे पुल: ५ वटा • पाटी,पौवा, चौतारी: १८ वटा • काठेपुल: ११ • सामुदायिक भवन: ०	• ५ वटा सडक ११८ कि.मी. निर्माण भई आवत-जावतमा सहजता आएको हुनेछ । • ५ वटा भोलुङ्गे पुल निर्माण भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । • ९ वटा सडक निर्माण भई सबै वडाका समुदायहरुलाई आवत-जावतमा सहजता आएको हुनेछ । • सबै वडाहरुमा १/१ वटा काठे पुल निर्माण भई प्रयोगमा आएका हुनेछन् । • गा.वि.स.मा २ वटा सामुदायिक पूर्वाधारहरुको निर्माण भई सञ्चालनमा आएको हुनेछ ।	सडक, गा.वि.स., संघसंस्थाको प्रतिवेदन	श्रोतको अभाव
५. सुशासन तथा अन्य				
उद्देश्य: गा.वि.स.मा सामाजिक समावेशकरण, लैङ्गिक समानता, जवाफदेहिता तथा पारदर्शिताको प्रत्याभूति सुनिश्चित गर्ने ।				

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
५.१ सुशासन				
भ्रष्टाचार रहित, उत्तरदायी र पारदर्शी शासन व्यवस्था	<ul style="list-style-type: none"> नागरिक वडा पत्र? छैन बजेटसवैलाई जानकारी नभएको उजुरीसंयन्त्रको व्यवस्था नभएको पुरस्कार र दण्ड नभएको परिषद् र बैठकनियमित हुने गरेको छ एकिकृत समितिहरुको नियमित बैठक भएको आवधिक योजना निर्माणाधिन रहेको वार्षिक योजना हुने गरेको छ क्षमता विकास योजना: छैन सुपरिवेक्षण र अनुगमन प्रभावकारी नभएको योजनाहरुको नियमित सार्वजनिक सुनुवाई र समीक्षा नभएको लेखापरीक्षण प्रभावकारी नभएको न्यूनतम शर्तमा पास भएको समन्वय र सञ्जालिकरणको कमी लक्षित वर्ग केन्द्रित श्रोत 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत योजनाका प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु गा.वि.स.को वार्षिक योजनामा आई कार्यान्वयन भएका हुनेछन् । गा.वि.स.का प्रत्येक वडामा अनुगमन समितिको गठन भई योजनाहरुको नियमित अनुगमन भएको हुनेछ । वार्षिक रुपमा आवधिक योजनाको समीक्षा गरिएको हुनेछ । हरेक कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र लेखापरीक्षण एवं प्रभावकारी अनुगमन भएको हुनेछ । दलित, महिला एवं बालबालिकाहरुको निर्णय प्रक्रिया र कार्यकारिणी समिति हालको अवस्थामा ३५ प्रतिशतले वृद्धि । स्थानीय निकायको श्रोत परिचालन निर्देशिका २०६९ मा उल्लेखित व्यवस्था अनुसार कम्तिमा ३५ प्रतिशत श्रोत लक्षित समुदायलाई विनियोजन भई प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुनेछ । दलित, महिला एवं बालबालिकाहरुको निर्णय प्रक्रिया र कार्यकारिणी समितिमा क्रमशः २५, ३५ र १० प्रतिशत अर्थपूर्ण सहभागिता भएको हुनेछ । गाउँ विकास समिति न्यूनतम शर्त तथा वार्षिक कार्यसम्पादनमा उत्तिर्ण भई थप अनुदान प्राप्त गरेको हुनेछ । गा.वि.स.ले क्षमता विकास योजना निर्माण भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ । सेवाग्राहीको पहुँच पुग्ने स्थानमा सूचना पाटी र नागरिक वडा पत्र राखिएको हुनेछ । हरेक कार्यक्रम र योजनाहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र लेखापरीक्षण प्रत्येक वर्ष प्रभावकारी भएको हुनेछ । गा.वि.स.मा कृषि वन तथा वातावरण समिति गठन भई कृषि प्रसार सेवा स्थानीयस्तरमा संस्थागत भएको हुनेछ । 	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.को वार्षिक योजना परिषद्को निर्णय अनुगमन प्रतिवेदन बैठक निर्णय सार्वजनिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदन 	<ul style="list-style-type: none"> राजनीतिक अस्थिरता श्रोतको अभाव सामाजिक सुरक्षा गा.वि.स.मा सचिवको उपस्थिति

विषयगत क्षेत्र	वर्तमान अवस्था	५ वर्षको प्रक्षेपणमा आधारित सूचकहरु		
		सूचकहरु	पुष्ट्याई	जोखिमपक्ष
	विनियोजन: पर्याप्त नभएको • लक्षित वर्ग केन्द्रित बजेट: प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको • सङ्गठन र संरचना अपर्याप्त			
५.२ अन्य				
स्थानीय सीप, श्रोत साधन र परिचालन अभिवृद्धि	• गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोतको कमी • सम्भाव्यता खोजी नभएको • स्थानीय सीप प्रवर्द्धनमा कमी	• सुनखानीको खोजी भई सम्भाव्यता अध्ययन भएको हुनेछ । • गा.वि.स.को आयश्रोत वृद्धिका थप अवसर खोजी भएको हुनेछ । • जडिबुटी तथा कार्बनट, फेन्टा ढुङ्गा निकासी करलाई व्यवस्थित गरी कार्यान्वयनमा आएको हुनेछ । • स्थानीय निकायको समन्वय र सहकार्यमा बिस्तार भएको हुनेछ ।		

४. विषयगत क्षेत्र र सूचकहरु

४.१ विषयगत क्षेत्र,सूचकहरु, समयावधि र जिम्मेवारी

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरु	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरुको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरु
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
१. आर्थिक विकासका क्षेत्र						
१.१ कृषिमा आधारित						
<ul style="list-style-type: none"> आलु: ८१.२५ मे.टन लसुन: २.२५ मे.टन तोरी: ११९८.७५ मे.टन २५ प्रतिशतले उत्पादन वृद्धि गर्ने ।	१५० घ.धु.	३०	६०	९०	१५०	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्थाको अभिलेख
<ul style="list-style-type: none"> धान: ५७८.५ मे.टन ३० प्रतिशतले वृद्धि मकै: ४७७.०२५ मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि गहुँ: २२० मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि कोदो: २२८.१५६ मे.टन २० प्रतिशतले वृद्धि जौ: ६५.२१९ मे.टन १० प्रतिशतले वृद्धि 	८१४ घ.धु.	२००	४००	६००	८१४	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्थाको अभिलेख
<ul style="list-style-type: none"> सुन्तला: २४.३८१ मे.टन ३५ प्रतिशतले वृद्धि स्याउ: ८.१९ मे.टन ३० प्रतिशतले वृद्धि ओखर: ७.३१३ मे.टन २५ प्रतिशतले वृद्धि 	७५ घ.धु.	१५	३०	४५	७५	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
बजार प्रवर्द्धन: सङ्कलन केन्द्र सहकारी एग्रीभेट	१ ३ १	० १ १	१ १ ०	० १ ०	० ० ०	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
प्रशोधन र मूल्य अभिवृद्धि (ढुङ्गा प्रशोधन केन्द्र)	१	०	१	०	०	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
सेवा प्रविधि						
स्थानीय श्रोत व्यक्ति, सा.प.को क्षमता विकास तालिम	१८ जना	४ जना	४ जना	४ जना	६ जना	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
गोठ सुधार, कम्पोष्ट तथा जैविक विषादी सम्बन्धी तालिम एवं अनुदान सहयोग	५५० घरधुरी	८०घ.धु.	८०घ.धु.	८०घ.धु.	३१० घरधुरी	
कृषि सम्बन्धी सीपमूलक तालिम	५५० जना /३ पटक	१००/१	१००/१	१००/१	२५०	
कृषकहरुको व्यवसायिक योजना	२२५ जना	५०	५०	५०	७५	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
पशु/पंक्षी पालन	(५००	१००	१००	१००	२००	गा.वि.स.,

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरू	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरूको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरू
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
गाई, कुखुरा, बाखा, भैंसीपालन)	घरघुरी	घरघुरी	घरघुरी	घरघुरी	घरघुरी	जि.प.से.का., संघ संस्था
१.२ गैरकृषिमा आधारित सीप एवं रोजगार						
स्व:रोजगार						
आरन	२३ वटा	७ वटा	५ वटा	५ वटा	६ वटा	गा.वि.स., संघसंस्था
सिकर्मी, डकर्मी तालिम	६० जना	१५ जना	१५ जना	१५ जना	१५ जना	
सिलाई कटाई तालिम	९० जना	२० जना	२० जना	२० जना	३०	
ग्रामीण पर्यटन	१ वटा	०	०	१ वटा	०	
१.३ वन तथा वातावरण						
काष्ठ जन्य						
वन क्षेत्र विकास (सामुदायिक वन) र घेरबार	९ वटा	२ वटा	२ वटा	२ वटा	३ वटा	जि.व.का., गा.वि.स., संघसंस्था
उपभोक्ता समितिको क्षमता विकास	९ वटा	१ वटा	२ वटा	२ वटा	४ वटा	
वन जन्य उद्योग - दुङ्गा	१ वटा	०	०	१	०	गा.वि.स., घरेलु, जि.व.का.
वातावरण तथा प्रकोप व्यवस्थापन (बाढी, पहिरो, आगजनी)	१८ बस्ती	५ बस्ती	५ बस्ती	५ बस्ती	३ बस्ती	गा.वि.स., संघसंस्था
नर्सरी निर्माण र व्यवस्थापन	१ वटा	१	०	०	०	गा.वि.स., रेञ्जपोष्ट, सा.व.उ.भो.स.
सामूहिक गह्ना सुधार	१८ वटा	५	५	५	३	गा.वि.स., जि.कृ.वि.का., संघसंस्था
वृक्षारोपण	४५ हे.	१०	१०	१०	१५	गा.वि.स., जि.व.का.
गैह्मकाष्ठ वन पैदावार						वन कार्यालय,
गैह्मकाष्ठ वन पैदावार सङ्कलन	नियमित ७५ घ.घु.	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	सा.व.उ.भो.स., गा.वि.स.
क्षेत्रगत विषयका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यनीति:						
<ul style="list-style-type: none"> • कृषक व्यवसाय पाठशाला सञ्चालन गर्ने । • उन्नत बीउविजन, नश्ल सुधार, प्रविधिको प्रयोग र व्यवसायिकरण । • प्राङ्गारिक खेती प्रद्वतीलाई प्रवर्द्धन गर्ने । • विकेन्द्रित कृषि प्रसार सेवा उपलब्धताको लागि कृषि वन तथा वातावरण समिति गठन र क्षमता अभिवृद्धि हुने । • कृषि तथा गैरकृषि उपज सङ्कलनकालागि सङ्कलन केन्द्र निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । • मूल्य अभिवृद्धि शृंखलामा आधारित बजारीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने। • अन्तर निकाय तथा संस्थाहरूसँग समन्वय, सहकार्य, सञ्चार र सञ्जालीकरण गर्ने । • आगलागिवाट हुन सकिने वन विनास तर्फ जनचेतना जगाउने । 						
२. सामाजिक विकासका क्षेत्र						
२.१ साक्षरता र गुणस्तरीय शिक्षा						
विद्यालय भवन निर्माण, मर्मत सुधार	७ वटा	२	२	३	०	जिल्लाशिक्षा का., गा.वि.स.,
साक्षरता	७१.७ %	बढाउने	बढाउने	बढाउने	बढाउने	अन्य संस्थाहरू

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरू	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरूको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरू
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
शिक्षक/शिक्षिका	२१ जना	६ जना	६ जना	६ जना	३ जना	
विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार	७ कोठा	२	२	२	१	
बालमैत्री शौचालय निर्माण	७ वटा	३	२	२	०	
पौष्टिक आहाराको भान्सा तथा गोदाम घर निर्माण	७ वटा	२ वटा	३ वटा	२ वटा	०	
शैक्षिक सामग्री						
शैक्षिक सामग्री (कम्प्यूटर, पुस्तकालय, विज्ञान प्रयोगशाला)	१ वटा	१	०	०	०	
डेस्क बेन्च	७वटा	२	२	२	१	
२.२ स्वास्थ्य						
उप-स्वास्थ्यचौकी भवन	१ वटा	०	०	१	०	जि.स्वा.का.
गाउँघर क्लिनिक	३ वटा	१	१	१	०	गा.वि.स. र
प्रसूति गृह	१ वटा	१	०	०	०	अन्य
स्वास्थ्यकर्मी थप	४ जना	१ जना	१ जना	१ जना	१ जना	संघसंस्थाहरू
राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमहरू (हेपाटाईटीस बी, भिटामिन ए र पोलियो, खोपहरू)	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	
परामर्श सेवा स्थापना	१ वटा	१	०	०	०	
छाउपडी तथा पाठेघर खस्ने समस्या सम्बन्धी अभिमुखिकरण	नियमित	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	जि.स्वा.का. र
छाउपडी तथा पाठेघर खस्ने समस्या सम्बन्धीसचेतना अभियान	५ पटक	१	१	१	२	अन्य संघसंस्थाहरू
प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी चेतनामूलक कार्यक्रम	६ पटक	१	१	१	३	
व्यक्तिगत सरसफाई अभियान	२ पटक	१	०	१	०	जि.खा.पा, जि.स्वा.का., गा.वि.स.
स्वच्छ खानेपानी योजना	९ वटा	२	२	२	३	
शौचालय	६/१३६ वटा	२/४०	२/४०	२/४०	१६	गा.वि.स., संघसंस्था
खानेपानी योजना, ढुङ्गे धाराको मर्मत सम्भार	६ वटा ५४० धारा	२/१००	२/१००	२/१००	२४०	गा.वि.स.
फोहोर व्यवस्थापन टोकरी	५५० वटा	१२०	१२०	१२०	२२०	गा.वि.स., संघसंस्था
चेतनामूलक कार्यक्रमहरू	५ पटक	१	१	१	२	गा.वि.स.
२.३ दलित, महिला, बालबालिका, अपाङ्ग, असहाय, वृद्ध						
दलित केन्द्रित क्रियाकलापहरू						जि.वि.स., गा.वि.स., अन्यसंस्थाहरू
सशक्तिकरण, पहुँच र नियन्त्रण	वडामा	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	
दलित केन्द्रित सीप विकास तालिम	२९२ जना	७० जना	७०	७०	८२ जना	गा.वि.स., संघसंस्था
महिला केन्द्रित क्रियाकलापहरू						महिला तथा बालबालिका का., जि.वि.स., गा.वि.स., संघसंस्था
महिला केन्द्रित क्रियाकलापहरू (घरेलु हिंसा सम्बन्धी चेतनामूलक तालिम)	९ वडा	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	
महिला आयआर्जन तालिम	२०० जना	५०	५०	५०	५०	

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरू	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरूको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरू
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण तालिम	५ पटक	१	१	१	२	
बालबालिका केन्द्रित क्रियाकलापहरू						
बाल बचाउ क्रियाकलापहरू (स्तनपान, खोप, भिटामिन ए, सुरक्षित सुत्केरी आदि)	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर		महिला तथा बालबालिका का., जि.वि.स., गा.वि.स., संघसंस्था
बाल संरक्षण क्रियाकलापहरू (जन्म दर्ता आदि)	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर		
बाल शिक्षा	सबैलाई	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर		
बाल सहभागिता क्रियाकलापहरू (बाल कार्यक्रम, बाल आवाज आदि)	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर		
बाल क्लब गठन	४ वटा	१	१	१	१	
अपाङ्ग, असहाय, वृद्ध केन्द्रित क्रियाकलापहरू	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	
द्वन्द्व पिडित केन्द्रित क्रियाकलापहरू	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	गा.वि.स., संघसंस्था
व्यक्तिगत घटना दर्ता (जन्म, मृत्यु, बसाईसराई, विवाह)	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	गा.वि.स., संघसंस्था
सामुदायिक भवन निर्माण	१ वटा	०	१	०	०	गा.वि.स., वडा नागरिक मञ्च
क्षेत्रगत विषयका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यनीति:						
<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा शैक्षिक क्यालेण्डर अनुसार शिक्षा गतिविधिहरू सञ्चालन गर्ने । विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरूकालागि आवश्यक पूर्वाधारको विकासकालागि श्रोत साधनको खोजी । रिफ्लेक्ट कक्षा आदिबाट साक्षरतामा वृद्धि गर्ने । पानीजन्य रोगहरूको प्रकोपको न्युनिकरण गर्न स्वास्थ्य तथा सरसफाई गतिविधिहरू सञ्चालन । गा.वि.स.मा सञ्चालित खानेपानी योजनाहरूको मर्मत सम्भार समिति र कोषको निर्माण । १३६ घरधुरीको शौचालय निर्माण तथा सरसफाई गतिविधि सञ्चालन गर्ने । गाउँमा पारालिगत समितिलाई संस्थागत विकास गर्ने । लक्षित समुदाय विशेष गरी महिला,दलित, बालबालिका र फरक क्षमता भएकाहरूकालागि सीपमूलक,आयमूलक तालिम । सरसफाई सम्बन्धी सचेतना मुलक क्रियाकलापहरू बस्ती स्तरमा सञ्चालन गर्ने । 						
३. सिंचाई, विद्युत्तिकरण र वैकल्पिक उर्जा						
३.१ सिंचाई						
सिंचित क्षेत्रमा वृद्धि	१३०	३०	३०	३०	२५०	गा.वि.स., जि.वि.स., सिंचाई कार्यालयतथा अन्य गै.स.सं.
सिंचाई कुलो मर्मत/सम्भार	५ वटा	१	१	१	२	
प्लाष्टिक पोखरी निर्माण वर्षातको पानी सङ्कलन	१८ वटा	५	५	५	३	
सिंचाई कुलो निर्माण	८ स्थानमा	३	३	२	०	
३.२ विद्युत् सेवा र वैकल्पिक नविकरणीय उर्जा						
जल विद्युत्/पेल्ट्रिक सेटनिर्माण	१	१	०	०	०	
नविकरणीय उर्जा (सौर्य/वायु/गोबर ग्याँस)	६० घ.धु.	२०	२०	२०	०	विद्युत्प्राधिकरण, गा.वि.स,नविकर

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरू	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरूको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरू
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
सुधारिएको चुलो	१६० घ.घु.	१००	६०	०	०	णीय उर्जा आयोग
३.३ सूचना एवं सञ्चार						
टेलिफोन/इमेल/इन्टरनेट/मोबाईल	१ वटा	०	१	०	०	गा.वि.स., दूर सञ्चारकार्यालय,
रेडियो/पत्रपत्रिका/ हुलाक घर मर्मत	३८२ घ.घु.	१००	१००	१००	८२	गा.वि.स., क्षेत्रीय हुलाक कार्यालय
क्षेत्रगत विषयका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यनीति:						
<ul style="list-style-type: none"> योजनाको दीगो विकासकालागि मर्मत सम्भार कोषको स्थापना र परिचालन गर्ने । पानीका श्रोतहरूको संरक्षण सम्बर्द्धन गरी स्थानीय साधनको अधिकतम प्रयोग गर्ने । कुलो, पोखरी, आकाशे पानी सङ्कलन ट्याङ्की निर्माण र थोपा सिंचाईका प्रविधिहरू हस्तान्तरण गर्ने । अन्तर निकाय तथा संस्थाहरूसँग समन्वय, सहकार्य गरी श्रोतको व्यवस्थापनमा पहल गर्ने । टेलिफोन टावर निर्माणकालागि नेपाल टेलिकमलाई अनुरोध गर्ने । 						
४. भौतिक तथा सामाजिक पूर्वाधार क्षेत्र						
४.१ स्थानीय यातायात						
सडक ५ वटा	११८कि.मी.	२०	२०	४०	३८	विभिन्न संघसंस्था, गा.वि.स., जि.वि.स.
घोरेटो बाटो	९ वटा	२	२	२	३	
भोलुङ्गे पुल	५ वटा	१	१	१	२	
काठे पुल	९ वटा	३	३	३	०	
सामुदायिक पूर्वाधार	२ वटा	०	१	१	०	
सङ्कलन केन्द्र	१ वटा	०	१	०	०	
पक्की विद्यालय भवन	७ वटा	१	२	२	२	
क्षेत्रगत विषयका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यनीति:						
<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय श्रमको थप लगानीकालागि समुदायलाई अग्रसर गर्ने । ग्रामीण कृषि सडक निर्माण कार्यलाई क्रमागत योजनाको रूपमा सञ्चालन गर्ने । भोलुङ्गे पुल निर्माणकालागि विभिन्न निकायमा अनुरोध गर्ने । गाउँमा भएका पाटी चौतारीहरूको संरक्षणकालागि नागरिकलाई सचेतना जगाउने । 						
५. सुशासन तथा अन्य						
५.१ भ्रष्टाचार रहित, उत्तरदायी र पारदर्शी शासन व्यवस्था						
क्षेत्रगतयोजनाहरूकोकार्यान्वयन				नियमित	नियमित	नियमित
आवधिक योजनाको नियमितअनुगमन,समीक्षातथामूल्याङ्कन	५ पटक	१	१	१	२	गा.वि.स.
सार्वजनिक सुनुवाई एवं लेखापरीक्षण	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	गा.वि.स.
स्थानीय संस्थामा लक्षित समुदायको पहुँचमा वृद्धि	३५ प्रतिशत	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	गा.वि.स.
स्थानीयश्रोतहरूमा लक्षित समुदायको पहुँच	३५ प्रतिशत	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	गा.वि.स.
गा.वि.स.को आवधिक योजना निर्माण	१ पटक	१	०	०	०	गा.वि.स.
गा.वि.स.को आवधिक योजना वार्षिक समीक्षा भएको हुनेछ	५ पटक	१	१	१	२	गा.वि.स.
कर्मचारी तालिम	नियमित	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	गा.वि.स.

विषयगत क्षेत्र एवं सूचकहरू	जम्मा लक्ष्य	क्रियाकलापहरूको कार्य योजना				कार्यान्वयन गर्ने संस्था/निकायहरू
		पहिलो वर्ष	दोश्रो वर्ष	तेश्रो वर्ष	अन्तिम २ वर्ष	
नागरिक वडा पत्रको स्थापना तथा कार्यान्वयन	१ पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	
गा.वि.स.को आवधिक योजनाको अर्न्तगतका कार्यक्रमहरूको ब्रोशर प्रकाशन र सार्वजनिककरण	१ पटक	१	०	०	०	गा.वि.स.
क्षेत्रगत विषयका कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि कार्यनीति:						
<ul style="list-style-type: none"> • लक्षित बजेट सही प्रयोजनकालागि लक्षित समुदायलाई सशक्तिकरण गर्ने । • गा.वि.स.मा सूचना पाटी र नागरिक वडा पत्र तयार गरी टाँस गर्ने । • गा.वि.स.मा सञ्चालन हुने सबै योजनाहरूको लागत बोर्ड राख्ने । • गा.वि.स.का क्रमागत योजनाहरूलाई निरन्तरता दिदै गा.वि.स.को दिर्घकालिन लक्ष्य प्राप्त गर्न अग्रसर रहने। • लक्षित समुदायको लक्षित बजेट प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न वडा नागरिक मञ्चलाई संस्थागत विकास गर्ने • गा.वि.स.मा सञ्चालन हुने योजनाहरूको अनिवार्य सार्वजनिक सुनुवाई,समीक्षा र जनलेखापरीक्षण गर्ने । • गा.वि.स.को अनुगमन समितिलाई सशक्त बनाउने र प्रत्येक वडामा अनुगमन समितिको गठन गर्ने । • आवधिक योजनाको नियमित समीक्षा गर्ने । 						
५.२ अन्य						
स्थानीय सीप, श्रोत साधन परिचालन र अभिवृद्धि	सुन खानीको सम्भाव्यता अध्ययन	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	गा.वि.स.

५. जलवायु तथा वातावरण

जलवायु परिवर्तन र यसका असरहरूलाई न्यूनिकरण गर्नका लागि दह गाउँ विकास समितिले देहाय बमोजिमका कार्यनीतिहरू अवलम्बन गर्ने छः

- वन विनास, भू-क्षयलाई रोकथाम गर्न वृक्षारोपण कार्यक्रमलाई अभियानको रूपमा सञ्चालन गर्ने ।
- वन संरक्षण गर्ने सम्बन्धी नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न गराउनको लागि पहल गर्ने ।
- दहगा.वि.स.लाई खुल्ला दिसामुक्त क्षेत्र घोषणा भईसकेको र थप सरसफाई प्रवर्द्धनका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।
- खानेपानीका मुहानहरू संरक्षण गर्ने क्रियाकलापहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा पानीका वैकल्पिक श्रोतहरू पहिचान एवं प्रयोग गर्ने ।
- वैकल्पिक उर्जाको पहुँचमा वृद्धि गर्न विशेष पहल गर्ने ।
- जैविक तथा दीगो भू-व्यवस्थापन प्रविधिमा आधारित कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने खालका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।
- स्थानीय सडकहरू निर्माण गर्दा स्थानीय हरित सडकको अवधारणा अनुसार निर्माण गर्ने, ठूलो औजार, उपकरण र विष्फोटक पदार्थहरू प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने ।
- मानव जन्य प्रकोपहरू न्यूनिकरण गर्न सञ्चार माध्यमबाट चेतनामूलक क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।

६. साभा सरोकारका विषयवस्तु

६.१ लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण एवं बालमैत्री स्थानीय शासन

गाउँ विकास समितिले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण एवं बाल विकास सम्बन्धी नीतिहरूलाई व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउनका लागि तपसिल बमोजिमका कार्य नीतिहरू अवलम्बन गर्ने छः

- लैङ्गिक समानता सम्बन्धी अभिमुखिकरण गर्ने ।
- गा.वि.स.स्तरमा लैङ्गिक बजेट र यसको लेखापरीक्षण गर्ने परिपाटीको थालनी गर्ने ।
- महिला वर्गलाई विकासको मुलधारमा समाहित गर्ने खालका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने र निर्णय प्रक्रियामा महिलाहरूको अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गर्ने ।
- महिला, एकल महिला, असहाय, फरक क्षमता भएका, दलित एवं पिछडा वर्ग एवं अल्पसंख्यकहरूको क्षमता वृद्धि र तिनीहरूको सक्रिय, सिर्जनात्मक सहभागिता, संरक्षण र हेरचाहको व्यवस्थालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन र अनुगमन गर्ने ।
- बाल बचाउ, बाल विकास, बाल संरक्षण र बाल सहभागितालाई संस्थागत गरी बाल लक्षित क्रियाकलापहरू कार्यान्वयनको सुनिश्चित गर्ने ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन कार्य विधि २०६८ लाई प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि गा.वि.स.मा कार्यरत संघसंस्थाहरूमा अभिमुखिकरण गर्ने, गराउने ।
- गा.वि.स.स्तरमा महिला एवं अति विपन्न वर्गलाई विकास प्रक्रियामा मुलप्रवाहिकरण गरी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न गा.वि.स. एवं क्षेत्रगत कार्यक्रमहरू पारदर्शी र सहभागितात्मक रूपमा सञ्चालन गरिने छ

६.२ गा.वि.स.को क्षमता विकास

क्षमता विकास योजना

क्र.सं.	विषय वस्तु	कसलाई	बजेट
१	स्थानीय निकायको श्रोत परिचालन तथा व्यवस्थापनकार्यविधि २०६९ योजना तर्जुमा कार्यान्वयन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता सम्बन्धी गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोत साधन र सरोकारवाला विश्लेषण तथा समन्वय विस्तार गा.वि.स.का विनियम निर्माण तथा कार्यान्वयन सम्बन्धी	गा.वि.स. कर्मचारी, राजनीतिक दलका पदाधिकारी	३५,०००
२	निर्माण पूर्व व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम निर्माण पश्चात मर्मत सम्भार तालिम योजना तर्जुमा कार्यान्वयन, पारदर्शिता र जवाफदेहिता सम्बन्धी	उपभोक्ता समिति	३०,०००
३	स्थानीय तहको योजना तर्जुमा प्रक्रिया र चरण वडा नागरिक मञ्चको काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी	वडा नागरिक मञ्च नागरिक सचेतना केन्द्रका पदाधिकारीहरू	२०,०००
४	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी क्षमता विकास	दलित, महिला, सञ्जाल, समूह तथा बालबालिकाहरू	२५,०००
५	आय आर्जन तथा सीप विकास तालिम	लक्षित समुदायलाई	६०,०००
६	नयाँ खोज अनुसन्धान तथा उत्कृष्ट योजना निर्माण गर्ने उ.भो.स.लाई सम्मान गर्ने	उपभोक्ता समितिलाई	१५,०००

७. कार्यक्रमको वित्तीय श्रोत प्रक्षेपण

दहगा.वि.स.को आवधिक योजनाले लक्षित गरेका क्रियाकलापहरु सञ्चालनको लागि तपसिल बमोजिमको बजेट प्रक्षेपण गरिएको छः

विवरण	आर्थिक वर्ष र बजेट (रु.हजारमा)			अन्तिम २ वर्ष	जम्मा बजेट
	२०७१/०७२	२०७२/०७३	२०७३/०७४		
क) गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोतबाट					
मालपोत कर	३०	४५	५५	१३०	२६०
सिफारिस तथा पञ्जिकरण कर	१०	१५	२०	५०	९५
वन तथा जडिबुटी निकासी कर	६०	७०	८०	१८०	३९०
व्यवसाय सञ्चालन कर	०	०	१	४	५
घर कर	०	२	५	१०	१७
गिट्टी बालुवा कर	०	२	५	१०	१७
मनोरञ्जन कर	०	०	०	३	३
अन्य: दण्ड जरिवाना	०	१	१	३	५
जम्मा	१००	१३५	१६७	३९०	७९२
ख) गा.वि.स.को बाह्य श्रोतबाट					
गा.वि.स. अनुदान	४,६००	५,५००	६,५००	१५,०००	३९,६००
सामाजिक सुरक्षा भत्ता	१,५००	१,७००	१,९००	४,२००	९,३००
बालपोषण	९००	१,०००	१,१००	२,४००	५,४००
जम्मा	७०००	८२००	९५००	२१६००	४६३००
ग) गा.वि.स.मा कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरुको सहयोग	१२,९२५	१३,९२५	१४,९२५	३१,८५०	७३,६२५
कुल जम्मा	२००२५	२२२६०	२४५९५	५३८४०	१२०७१७

८. गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोत/राजश्व वृद्धिका सम्भावना तथा क्षेत्रहरु

दहगा.वि.स.को दिर्घकालिन सोच, लक्ष्य र उद्देश्यहरु हाँसिल गर्न गा.वि.स.को आफ्नै साधन र श्रोत अपरिहार्य हुन्छ । बाह्य श्रोतको निर्भरताले मात्र गा.वि.स.ले निर्दिष्ट गरेका उद्देश्यहरु पूर्ति र स्वायत्त निकायको रुपमा विकास गर्न सक्दैन । दिर्घकालिन रुपमा राजश्व वृद्धिका लागि यस गा.वि.स.भित्र निम्न सम्भावनाहरु देखिन्छन्:

- गा.वि.स.भित्र रहेका कार्डिनट, फेन्टा दुङ्गाको व्यवस्थित उत्खनन् गरी आमदानी श्रोत पहिचानको यकिन गर्ने ।
- गा.वि.स.को जुर्क न्योपानेमा रहेको सुन खानीको अध्ययन, अनुसन्धान गरी आमदानीका सम्भावनाहरु यकिन गर्ने ।
- दुङ्गा, गिट्टी, बालुवा करलाई व्यवस्थित गर्ने ।
- मालपोत, आवास कर, सिफारिस तथा पञ्जिकरण, निकासी तथा व्यवसाय करलाई तदारुकताका साथ असुल गर्ने ।

९. आवधिक योजना कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

आवधिक योजनाको दस्तावेज तयार भए पश्चात यसलाई तुरुन्त कार्यान्वयनमा ल्याईने छ । यो दस्तावेजलाई गाउँ विकास समितिको एकिकृत योजना तर्जुमा समिति र परिषद्मा समेत पेश गरी अनुमोदन गरिएको छ । यो दस्तावेज कार्यान्वयनको मुख्य जिम्मेवार निकाय कोर्ताङ्ग गाउँ विकास समिति नै हुने हुँदा यस गा.वि.स.मा कार्यरत सरकारी तथा गैरसरकारी एवं अन्य विकास साभेदारहरुसँग समन्वय र सहकार्य गरिने छ । आवधिक योजना कार्यान्वयन गर्दा देखापर्ने समस्याहरु एवं विवादहरु आपसी छलफलबाट टुङ्गो लगाईने छ । हरेक वर्ष आवधिक योजनामा उल्लेखित लक्ष्यहरु गाउँ विकास समितिको वार्षिक योजनामा ल्याई कार्यान्वयन गरिने छ । साथै हरेक वर्ष आवधिक एवं वार्षिक योजनाको समीक्षा गरी आवधिक योजनालाई अद्यावधिक समेत गरिने छ ।

९.१ अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

गाउँ विकास समिति र अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरुबाट दह गाउँ विकास समितिभित्र सञ्चालन हुने हरेक क्रियाकलापहरुलाई प्रभावकारी, पारदर्शी र जवाफदेही तरिकाले कार्यान्वयन भए नभएको यकिन गरी राय, सल्लाह, सुभाब दिन नीतिगत व्यवस्था भए अनुसार तपसिल बमोजिमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति हुनेछ। यस गाविसको भूमिका एवं जिम्मेवारी स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन कार्यविधि २०६९ मा व्यवस्था भए अनुसार हुनेछ। यस समितिले गाउँ विकास समितिको आवधिक योजना तथा वार्षिक योजनाले लक्षित गरेका क्रियाकलापहरु कार्यान्वयन भए नभएको समेत अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने छ। स्थानीय निकाय श्रोत परिचालन कार्यविधि २०६९ अनुसार अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिको गठन देहाय बमोजिम गरिएको छ:

(क)	गा.वि.स.को अध्यक्ष वा अध्यक्षको काम गर्न तोकिएको पदाधिकारी	- संयोजक
(ख)	वडा नागरिक मञ्चबाट कम्तीमा १जना महिला सहित २ जना	- सदस्य
(ग)	गा.वि.स.ले तोकेको विषयगत ईलाका/गाउँस्तरको कार्यालयको प्रमुख १	- सदस्य
(घ)	प्राविधिक कर्मचारी (उपलब्ध भएसम्म) १	- सदस्य
(ङ)	गाउँ विकास समितिको सचिव वा निजले तोकेको व्यक्ति १	- सदस्य

(गा.वि.स. सचिव र संयोजक एउटै व्यक्ति भएमा)

उल्लेखित अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण समितिले गा.वि.स. क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने क्रियाकलापहरुको नियमित अनुगमन गरी सुभाब सहितको प्रतिवेदन गाउँ परिषद्मा पेश गर्नेछ।

- गाउँ विकास क्षेत्र अन्तर्गत सञ्चालित योजनाहरुको एकल एवं संयुक्त रूपमा सूचकको आधारमा अनुगमन गरिने छ।
- सञ्चालित योजना नियमित रूपमा सुपरिवेक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ।

१०. सामाजिक, लैङ्गिक परीक्षण

क) सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा एवं लेखापरीक्षण

दह गाउँ विकास समितिको आवधिक एवं वार्षिक क्रियाकलापहरुको सूचना एवं जानकारी गा.वि.स.भित्र र यससँग सरोकार राख्ने विभिन्न संघसंस्था, समुदायलाई सर्वसुलभ रूपमा उपलब्ध गराइने छ। यसैगरी गा.वि.स.मा बसोबास गर्ने समुदायलाई माथि उल्लेखित सूचनाहरुको पहुँच र गा.वि.स. र सेवा प्रदायकहरुबाट प्रदान गरिने सेवाको प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्न हरेक वर्ष आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा तथा कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक/परीक्षण समेत गरिने छ र परीक्षणबाट प्राप्त सूचनाहरु सार्वजनिक गरिने छ।

रु. दुई लाखभन्दा माथिको लागतमा सम्पन्न हुने योजनाहरुको लागत विवरण सहितको सार्वजनिक सूचना पाटी (होर्डिङ बोर्ड) योजना स्थलमा राखिने छ। साथै अन्य विकास साभेदार संस्थाहरुलाई पनि सार्वजनिक सूचना पाटी राख्नको लागि सु-सूचित गरिने छ।

गाउँ विकास समितिले आफ्नो कोषमा प्राप्त हुने आम्दानी खर्चको नियमानुसार प्रत्येक वर्ष आन्तरिक एवं अन्तिम लेखापरीक्षण गरी सोको सार्वजनिककरण गरिने छ र परिषद् बैठकमा समेत पेश गरिने छ। लेखापरीक्षकको निर्देशन बमोजिम बेरुजु फछ्यौट गरिने छ र असुल उपर गर्नुपर्ने भएमा रकम असुल उपर समेत गरिने छ।

ख) लैङ्गिक परीक्षण

स्थानीय निकाय र यसका सबै साभेदार संस्थाहरुको नीति र कार्यक्रमहरुमा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण तथा सामाजिक समावेशीकरण गरी समतामूलक विकास एवं प्रवर्द्धन गरी संस्थागत गर्ने। यसका लागि देहाय बमोजिमका उद्देश्यहरु लिई सोको कार्यान्वयन गर्ने र गराइने छ:

- स्थानीय निकायको आवधिक र वार्षिक योजनामा लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण एवं सामाजिक समावेशीकरणलाई संस्थागत गर्ने।
- लैङ्गिक समानता तथा समावेशीकरणको लक्ष्यलाई स्थानीय निकायको संरचना र कार्य योजनामा स्थान दिने।
- स्थानीय निकायको श्रोत परिचालन, बजेट विनियोजन तथा खर्चलाई लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी दृष्टिले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने।

- लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण एवं सामाजिक समावेशीकरणका प्रतिवद्धताहरूलाई लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट तर्जुमा एवं परीक्षणद्वारा अनुगमन एवं मूल्याङ्कन गरी राष्ट्रिय एवं सहश्राब्दी विकासका लक्ष्यहरूलाई टेवा पुऱ्याउने ।
- लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी सुशासन व्यवस्थालाई संस्थागत गर्ने ।
- संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले तयार गरेको निर्देशिका अनुसार हरेक वर्ष लैङ्गिक लेखापरीक्षण गरिने छ ।

११. जिल्लाको आवधिक योजना, त्रिवर्षीय अन्तरिम योजना र सहश्राब्दी लक्ष्यमा योगदान

यस गा.वि.स.को आवधिक योजनाको अन्तर सम्बन्ध जिल्ला विकास समितिको आवधिक योजनासँग रहेको छ । गा.वि.स.भित्र सञ्चालन गर्न सकिने ठूला आयोजनाहरू गा.वि.स.मा उपलब्ध हुने साधन र श्रोतले नपुग्ने हुँदा जिल्ला एवं राष्ट्रिय योजनाको रूपमा लिईएको छ । जिल्लाको आवधिक योजनाको रणनीति अनुसार एवं प्राथमिकताका क्षेत्र अनुसार नै यस गाउँ विकास समितिको आवधिक योजना तयार गरिएको छ । यस आवधिक योजनाले कृषि, वन, व्यापार र पूर्वाधारलाई विशेष जोड दिँदै सुशासनको माध्यमबाट समुन्नत गाउँ विकास गर्ने परिकल्पना गरेको छ ।

यसैगरी त्रिवर्षीय अन्तरिम योजना २०७१/०७२- ०७४/०७५ को सुशासन कार्यनीति अनुसार निम्न विषय र क्षेत्रमा योगदान गर्दछ:

- शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, पशु र अन्य सेवा प्रदायक स्थानीयस्तरका संस्थाहरूसँग समन्वय गरी सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय निकायको संलग्नता बढाउने ।
- सार्वजनिक सेवाको प्राप्तिलाई सुनिश्चित बनाउन सेवा प्रवाहको अनुगमनको व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउने ।
- सेवा प्रवाहको प्रक्रियालाई पारदर्शी, स्पष्ट र विधिबद्ध बनाउन सेवा प्रवाहमा कार्यविधि र योजनाहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।
- सबै वर्ग, क्षेत्रका महिलाहरूको सामाजिक, आर्थिक तथा राजनीतिक सशक्तिकरण गर्दै दीगो शान्ति र विकासमा लक्षित वर्गको पहुँचलाई सशक्त बनाउने जस्ता कार्यनीतिमा यस आवधिक योजनाले योगदान पुऱ्याउने छ ।

यस आवधिक योजनाले सहश्राब्दी लक्ष्य हाँसिल गर्ने क्रममा कृषि क्षेत्रलाई बढि महत्व दिएको हुँदा यसबाट स्व:रोजगारमा वृद्धि गर्ने, भोकमरी घटाउने कार्यमा योगदान गर्दछ । त्यसैगरी आवधिक योजनाले समावेशी विकास, लैङ्गिक समानता र सशक्तिकरणमा जोड दिईएको छ । लैङ्गिक समता अभिवृद्धि, बाल शिक्षा, सुरक्षित मातृत्व जस्ता चेतनामूलक क्रियाकलापहरूलाई आवधिक योजनाले विशेष जोड दिएको छ । त्यसैगरी जलवायु परिवर्तन र यसको प्रभावलाई न्यून गर्ने क्रियाकलापहरू जस्तै: वन विकास, वन संरक्षण, भू-क्षय नियन्त्रण, पानीकोमुहान संरक्षण एवं मानव जन्य प्रकोप नियन्त्रण गर्ने क्रियाकलापहरू आवधिक योजनामा समावेश भएका छन् । सुरक्षित खानेपानी र सरसफाईका क्रियाकलापहरूलाई आवधिक योजनाले विशेष प्राथमिकतामा राखेको छ । गाउँ विकास आवधिक योजनाको जिल्ला एवं राष्ट्रिय योजनाको सूचकहरूसँगको अन्तर सम्बन्ध देहाय बमोजिम हुनेछ:

क्र. सं.	गा.वि.स.को आवधिक योजनाका सूचकहरू	जिल्ला आवधिक योजनाका सूचकहरू (जाजरकोटको सन्दर्भमा)	त्रिवर्षीय अन्तरिम योजनाका सूचकहरू
१.	१५० घरधुरीहरू व्यवसायिक कृषि तथा गैरकृषि क्रियाकलापमा संलग्न भई वार्षिक औषत रु.८० लाख बराबरआम्दानी गरी जीवनस्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि उत्पादन वृद्धिदर १.६ प्रतिशतबाट २ प्रतिशतमा पुगेको हुनेछ । • प्रतिव्यक्ति आय वार्षिक रु.७ हजार १५ बाट रु ८ हजार १ सय एक्काइस पुगेको हुनेछ । वृद्धिदर ५ प्रतिशत 	<ul style="list-style-type: none"> • कृषि तथा गैरकृषि क्षेत्रको आम्दानी वृद्धि दर प्रतिशत क्रमशः १.३ बाट ४.५ र ५ बाट ६.७ पुऱ्याउने ।
२.	४५ हेक्टर क्षेत्रफलमा ३५००० हेक्टर विरुवाहरू वृक्षारोपण, भू-क्षय रोकथाम	<ul style="list-style-type: none"> • गैरकृषि पेशामा रोजगार महिलाको संख्या 	<ul style="list-style-type: none"> • वन जङ्गलले ढाकेको क्षेत्रफल

क्र. सं.	गा.वि.स.को आवधिक योजनाका सूचकहरु	जिल्ला आवधिक योजनाका सूचकहरु (जाजरकोटको सन्दर्भमा)	त्रिवर्षीय अन्तरिम योजनाका सूचकहरु
	तथा प्रकोप व्यवस्थापन गरी जलवायु परिवर्तका असरहरु न्यूनिकरण भएको हुनेछ।	१०.३५ प्रतिशतबाट २० प्रतिशतमा पुगेको हुनेछ। साथै वन क्षेत्रको वार्षिक राजश्व ३३ लाख बाट ४० लाख भएको हुनेछ।	३९ प्रतिशतबाट ४० प्रतिशतमा पुऱ्याउने। • जलवायु परिवर्तनसँग अनुकुल हुने गरी विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।
३.	गुणस्तरीय शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक पूर्वाधार सहितका कार्यक्रमबाट लक्षित वर्गको सामाजिक अवस्थामा सुधार भएको हुनेछ। • हालको ५१.७ प्रतिशतबाट ७१.७ प्रतिशत साक्षरता प्रतिशत पुऱ्याउने • ८१४ घरधुरीको एकिकृत स्वास्थ्य सेवामा पहुँच	• औषत साक्षरता ६१ प्रतिशतबाट ७० प्रतिशतमा पुगेको हुनेछ। • जनसंख्या वृद्धिदर १.८९ प्रतिशतबाट १.८ मा पुगेको हुनेछ। • नवजात शिशु मृत्युदर प्रतिहजार २५ बाट १८ मा पुगेको हुनेछ।	• प्रा.वि. तहको विद्यालय भर्ना दर ९५.३ बाट १०० प्रतिशत पुऱ्याउने। • मातृ मृत्यु दर प्रति लाख २२९ बाट १३४मा पुऱ्याउने। • औषत आयु ६९ वर्षबाट ७१ मा पुऱ्याउने।
४.	स्थानीय साधन र श्रोतहरु परिचालन गरी खानेपानी, सरसफाई, सिंचाई तथा विद्युत जस्ता सेवाहरुको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ। • ४०९ घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईमा पहुँच • १३० हेक्टर कृषि योग्य जमिन सिंचित • ८१४ घरधुरीहरु विद्युत र वैकल्पिक नविकरणीय उर्जामा पहुँच	• पाइपबाट खानेपानी सुविधा उपलब्ध परिवार ६२.२ प्रतिशतबाट ८० प्रतिशतमा पुगेको हुनेछ। • जिल्लालाई खुल्ला दिसामुक्त जिल्ला घोषणा सन् २०१५ सम्म घोषणा भएको हुनेछ।	• स्वस्थ खानेपानी ८५ प्रतिशतबाट ९६.२५ • सरसफाई सुविधा ६२ बाट ९०.५ प्रतिशत पुऱ्याउने। • १३१७००० बाट १४९२३१५ हे. क्षेत्रफलमा सिंचाई सुविधा पुऱ्याउने। • ६७.३ बाट ८७ प्रतिशत जनसंख्यालाई विद्युत सेवामा पहुँच पुऱ्याउने।
५.	साधन र श्रोतको परिचालन गरी स्थानीय सडक निर्माण तथा विस्तार गरी यातायातको पहुँचमा वृद्धि भएको हुनेछ। • ११८ कि.मी. स्थानीय सडक निर्माण • ५ वटा भो.पु., २ वटा सामुदायिक भवन, ९ वटा काठे पुल निर्माण	सडकले छोएका गा.वि.स. ७ बाट २१ मा पुगेको हुनेछ।	• २५७४८ बाट २८७४८ कि.मी. सडक विस्तार • सबै जिल्लाहरुमा सडक सञ्जाल विस्तार गर्ने।
६.	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण, पारदर्शिता र जवाफदेहिता सहितको सुशासनको अभ्यासमा वृद्धि भएको हुनेछ।	• हाल मानव विकास सूचाङ्क ०.४४८ बाट ०.४७५ मा पुगेको हुनेछ। • हाल लैङ्गिक विकास	• सार्वजनिक तथा अन्य क्षेत्रहरुमा सुशासन कायम गर्ने।

क्र. सं.	गा.वि.स.को आवधिक योजनाका सूचकहरू	जिल्ला आवधिक योजनाका सूचकहरू (जाजरकोटको सन्दर्भमा)	त्रिवर्षीय अन्तरिम योजनाका सूचकहरू
	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा सञ्चालन हुने सबै विकास निर्माणका योजनाहरूको सामाजिक/सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा एवं लेखापरीक्षण भएको वर्षमा कम्तिमा एक पटक लैङ्गिक लेखापरीक्षण भएको हुनेछ। कम्तिमा ३५ प्रतिशत बजेट लक्षित वर्गको लागि विनियोजन गरी उद्देश्यमूलक कार्यमा खर्च भएको हुनेछ। गा.वि.स.मा १५ प्रतिशत बजेट कृषि वन तथा वातावरणको क्षेत्रमा विनियोजन भई कार्यान्वयनमा आएको हुने। 	<ul style="list-style-type: none"> सूचाङ्क ०.४३९ राष्ट्रिय औसत ०.४४८ मा पुगेको हुनेछ। औसत आयु ५१.९ बाट ६०.९८ वर्ष पुगेको हुनेछ। 	<ul style="list-style-type: none"> लक्षित वर्ग, क्षेत्र र समूहको आर्थिक र सामाजिक सशक्तिकरण अभिवृद्धि गर्ने।

१२. जोखिम पक्ष र त्यसको न्यूनिकरण

आवधिक योजना कार्यान्वयनमा हुन सक्ने जोखिम र त्यसको न्यूनिकरण कार्यनीति तल उल्लेखित गरिएको छः

जोखिम पक्ष	न्यूनिकरणका कार्यनीति
१. नेपाल राजनैतिक रुपमा पुनःसंरचनामा अगाडि बढिरहेको परिवेशमा गाउँ विकास समितिको संरचना हुने या नहुने वा फेरबदल हुन सक्ने।	१. वडा वा बस्ती स्तरमा पहिचान भएका आवश्यकता र अवसरहरूलाई नयाँ बन्ने संरचनाले सम्बोधन गर्न सक्ने। २. विधिवत रुपमा जनसहभागितामा बनेको आवधिक योजना भएकाले सोको कार्यान्वयनका लागि जनदवाव दिने।
२. आवधिक योजना निर्माण गर्दा केही सरोकारवालाहरूको अनुपस्थितिले यस योजनाको कार्यान्वयनमा कमी आउन सक्ने।	३. आवधिक योजनाको ब्रोशर तयार गरी समयमै सूसुचित गर्नुका साथै सोको कार्यान्वयनका लागि नीतिगत पहल गर्ने।
३. गाउँ विकास समितिमा सिमित मानव श्रोतको कारणले यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन तथा अनुगमनमा कमी हुन सक्ने।	४. गाउँ विकास समितिको क्षमता विकास योजनालाई विशेष प्राथमिकता दिई कार्यान्वयनमा ल्याउने।
४. राजनीतिक दलहरूको आ-आफ्नै अनुकूलका कार्यक्रम मात्र कार्यान्वयन गर्ने परिपाटीले साधन र श्रोतको तोडमोड हुन सक्ने।	५. राजनीतिक दलहरूको र यससँग सरोकारवाला निकायहरूको प्रतिवद्धता सुनिश्चित गराउने।
५. गा.वि.स.मा काम गर्ने सरकारी तथा गैरसरकारी निकायहरूको श्रोत र सहयोग गर्ने प्राथमिकता क्षेत्र परिवर्तन हुन सक्ने।	६. गा.वि.स.को आन्तरिक वृद्धि गर्नुका साथै गा.वि.स.को आवश्यकताको आधारमा लगानी गर्न पहल गर्ने।
६. जलवायु परिवर्तन र यसको असर	७. योजना तर्जुमा गर्दा वातावरण अनुकूलका उपायहरू अवलम्बन गर्नुका साथै असरलाई न्यूनिकरण गर्न स्थानीयस्तरमा उपलब्ध श्रोत साधनको न्यायोचित उपयोग गर्ने।

अनुसूची १: गा.वि.स.मा काम गरिरहेका विकास साभेदार निकायहरुको विवरण

कार्यक्रमको क्षेत्र	कार्यक्रम गर्ने निकाय/संस्था	वार्षिक बजेट (रु.हजारमा)	स्थान /वडा	लाभान्वित घरधुरी	मुख्य क्रियाकलापहरु	सहयोगी निकाय
१.आर्थिक विकास कृषि	जि.कृषि विकास कार्यालय	१२५	१-९	८१४	बीउ, मल, बिरुवा वितरण र तालिम	एस.एस.एम.पी.
	स्थानीय विकास कोष	३००	१-९	३२०	क्षमता अभिवृद्धि, आयआर्जनमूलक कार्यक्रम,व्यवसायिक योजना र बजारिकरण	उपाप
वन	जिल्ला वन कार्यालय	२००	१-९	८१४	वन विकास, जडिबुटी बजारिकरण	बहुसरोकारवाला वन कार्यक्रम
	स्थानीय विकास कोष	२८००	१-९	३२०	क्षमता अभिवृद्धि, आयआर्जनमूलक कार्यक्रम	उपाप
पशु	जिल्ला पशु सेवा कार्यालय	३००	१-९	८१४	उन्नत गाई वितरण, नश्ल सुधार, वधशाला, डेरी र उन्नत घाँस प्रवर्द्धन	सि.एल.डि.पी.
	स्थानीय विकास कोष	४००	१-९	३२०	क्षमता अभिवृद्धि, आयआर्जनमूलक कार्यक्रम	उपाप
२.सामाजिक विकास शिक्षा	जिल्ला शिक्षा कार्यालय	३३००	१-९	८१४	बाल विकास, भौतिक पूर्वाधार, पोषण, छत्रावृत्ति	विद्यालय सुधार कार्यक्रम
स्वास्थ्य	जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय	५००	१-९	८१४	खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व, तालिम, चेतनामूलक कार्यहरु	हेल्थ फर लाईफ
	नेपाल रेडक्रस	५०	१-९	८०	तत्काल राहत, आँखा उपचार	
लक्षित समुदाय	महिला विकास कार्यालय	१५०	१-९	१५०	बाल संरक्षण, महिला सशक्तिकरण, अपाङ्ग उत्थान	
३.जलश्रोत विकास र विद्युतिकरण (खानेपानी, सिंचाई, विद्युत)	DRCC	१५००	१-९	८१४	कृषि सडक	जि.वि.स.
४. ग्रामीण यातायात पूर्वाधार	जिल्ला विकास समिति	३००	१-९	८१४	वडा नागरिक मञ्च गठन र नागरिक सचेतना केन्द्र	एल.जि.सि.डि.पी.
अन्य	गरिबी निवारण कोष	३०००	१-३	१८०	आयआर्जन र भौतिक पूर्वाधार	गरिबी निवारण कोष
जम्मा		१२९२५				

अनुसूची २: सूचना विश्लेषण

१. आर्थिक विकास (कृषि र गैरकृषि)

जम्मा घरधुरी संख्या: ८१४

विषयगत मुख्य सवालहरु	रिक्तता/आवश्यक(Gap) के छ?	योजना/क्रियाकलाहरु
कृषि <ul style="list-style-type: none"> सिंचाईको कमी परम्परागत खेती प्रणाली कृषि प्रसार सेवा र सामग्रीहरुको कमी कृषकहरुमा क्षमता विकासको कमी उन्नत बीउबिजनको कमी नयाँ कृषि प्रविधिको कमी सङ्कलन केन्द्रको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> कृषिजन्य वस्तुहरुको बजार मूल्य वारेमा कृषकहरु अनभिज्ञता उत्पादित वस्तुहरुको सामूहिक बजारिकरणका लागि सङ्कलन केन्द्रहरु स्थापना नभएको कृषकहरुमा निश्चित समयपछि बीउ फेरबदल गरी खेती गर्ने ज्ञान र क्षमताको अभाव जैविक खेती प्रविधिलाई स्थानीयस्तरमा कम महत्व दिनु कृषि प्रसार सेवाको लागि स्थानीयस्तरमा कृषि प्रविधिको कमी र उपयुक्त प्रणालीको विकास नभएको स्थानीयस्तरमा एग्रीभेट सञ्चालनको लागि क्षमता विकास नभएको लगानीको श्रोतको अभाव छ। 	<ul style="list-style-type: none"> ८१४ घरधुरीमा उन्नत जातको खाद्यान्न बालीहरु प्रवर्द्धन गरी उत्पादनमा वृद्धि गर्ने। गा.वि.स.को वडा नं. १ देखि ९ सम्म १८ वटा समूह निर्माण गरी सामूहिक बारीको गद्दा सुधार गर्ने। ७५ घरधुरीले व्यवसायिक फलफूल खेती गरी उत्पादन र आम्दानीमा ४० प्रतिशतले वृद्धि गर्ने। ३ वटा सहकारीको विकास गर्ने। गा.वि.स.को वडा नं. १ पञ्चालामा १ वटा कृषि तथा गैरकृषि उपज सङ्कलन केन्द्रको स्थापना भई सञ्चालनमा ल्याउने। मैनपाखामामा १ वटा एग्रीभेट स्थापना गरी ८१४ घरधुरीले नियमित सेवा प्राप्त गर्ने। प्रत्येक वडामा २ जनाका दरले स्थानीय श्रोत व्यक्तिहरु गरी जम्मा ९ जनाको विकास र क्षमता विकास गरी ८१४ घरधुरीलाई नियमित रुपमा कृषि प्रसार सेवा प्रदान गर्ने। ५५० घरधुरीमा गोठ सुधार, कम्पोष्ट तथा जैविक विषादी प्रवर्द्धन गर्ने। ५५० जना कृषकहरुले कृषि सम्बन्धी क्षमता विकास तालिमप्राप्त गरी कृषि प्रसारमा टेवा पुऱ्याउने। २२५ जना कृषकहरुको व्यवसायिक योजना तयार भई योजना अनुसार उत्पादन गर्ने।
गैरकृषि <ul style="list-style-type: none"> घरेलु उद्योगको स्थापना हुन नसक्नु परम्परागत सीपको स्तर वृद्धि हुन नसक्नु सहकारी सम्बन्धी ज्ञानको अभाव कृषि सम्बन्धी दक्ष जनशक्तिको अभाव बेरोजगारी 	<ul style="list-style-type: none"> ढुङ्गा प्रशोधन केन्द्र नहुनु उद्यमशिलताको ज्ञान स्थानीयस्तरमा पुग्न नसक्नु र उद्यम सञ्चालन गर्न श्रोतको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> २३ वटा आरनको स्तरोन्नती भई व्यवसायिक रुपमा सञ्चालन भएका हुनेछन्। उक्त व्यवसायवाट वार्षिक आम्दानी प्रतिव्यक्ति ५० हजार भएको हुने। गा.वि.स. भरी ६० जनालाई सिकर्मी/डकर्मी तालिम र ९० जना महिलालाई सिलाई कटाई तालिम प्रदान गरी लघु उद्यमहरु सञ्चालनमा ल्याउने। वडा नं. १ मा ढुङ्गा प्रशोधन केन्द्र स्थापना गर्ने।

विषयगत मुख्य सवालहरु	रिक्तता/आवश्यक(Gap) के छ?	योजना/क्रियाकलाहरु
वन, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन <ul style="list-style-type: none"> वन क्षेत्रको संरक्षण एवं सम्बर्द्धनमा कमी जडिबुटीहरुको अव्यवस्थित सङ्कलन चेतनाको कमी छाडा चरीचरन वातावरण संरक्षणका क्रियाकलापहरुको कमी (वृक्षारोपण, भू-क्षय, आगजनी) 	<ul style="list-style-type: none"> वातावरण संरक्षणकालागि सचेतना कार्यक्रमको आवश्यक प्रकोप प्रभावित क्षेत्रको पहिचान र त्यस अनुसार कार्ययोजना बन्न नसकेको सामुदायिक वनहरुको कार्ययोजना बनाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने सामूहिक गह्रा सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनु नसकेको स्थानीयस्तरमा वातावरण अनुकूल योजना निर्माणका लागि प्राविधिक सहयोग एवं क्षमता अभिवृद्धि गर्नुपर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ९वटा सामुदायिक, कबुलियत वनको घेरबार,संरक्षण र विकास भएको हुने । ९ वटा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिका पदाधिकारीहरुलाई क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । १८ वटा वस्तीहरुमा बाढी,पहिरो,आगजनी र भू-क्षय नियन्त्रण र रोकथामकालागि क्रियाकलापहरु सञ्चालन हुने । १ वटा नर्सरीको स्थापना तथा व्यवस्थापन भई ३५००० बिरुवा उत्पादन गर्ने । ३५०००वटा बिरुवाहरु व्यवस्थापन गरी ४५ हेक्टरमा वृक्षारोपण गर्ने । सामुदायिक वनका माध्यमबाट गैह्रकाष्ठ वन पैदावारको संरक्षण गर्ने । बहुमूल्य जडिबुटी (काउलो, अल्लो र सतुवाको उत्पादन, दीगो सङ्कलन र संरक्षण एवं बजार व्यवस्थापन गर्न ७५ घ.घु.ले तालिम प्राप्त गराउने ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्र

वर्तमान अवस्था(तथ्यमा आधारित)	रिक्तता/आवश्यक (Gap) के छ?	कहाँ र कसरी गर्ने?(रणनीति)		
		कहाँ	के	कति
शिक्षा विद्यालयमा भर्ना दर र नियमित उपस्थिति दरमा कमी रहेको <ul style="list-style-type: none"> व्यवसायिक शिक्षा छैन ५१.७ प्रतिशत विद्यालय ७ वटा विद्यालय २०६९ मा विद्यालय सुधार योजना बनेको बालविकास के. १० शिक्षक/शिक्षिका: ५१ जना विद्यालय पूर्वाधार (भवन, शौचालय, खेल मैदान समेत) ४५ वटा कोठा शैक्षिक सामग्री अपर्याप्त शैक्षिक क्यालेण्डर छ 	<ul style="list-style-type: none"> ७ विद्यालयहरुमा ७ वटा पक्की भवन र ३० वटा कक्षा कोठाहरुको मर्मत सम्भारको आवश्यक भएको र ७ विद्यालयमा छात्रा मर्मत गर्नुपर्ने ७ विद्यालयहरुमा विद्यालय सुधार योजना पूर्ण रुपमा कार्यान्वय तथा अद्यावधि नभएको ७ विद्यालयहरुमा स्वच्छ खानेपानीको अभाव ७ विद्यालयहरुमा बालमैत्री शौचालयको (छात्राको लागि) अभाव ७ विद्यालयहरुमा बालमैत्री कक्षा सञ्चालनको आवश्यक ७ वटा विद्यालयहरुमा भण्डारण र भान्सा कोठाको अभाव १ विद्यालयहरुमा विज्ञान प्रयोगशाला र शैक्षिक सामग्रीहरुको अभाव 	दह गा.वि.स. वडा नं. १ देखि ९ का सबै विद्यालयहरुमा	<ul style="list-style-type: none"> कक्षा कोठा मर्मत कक्षाकोठा थप पक्की भवन निर्माण पौष्टिक आहाराको भान्सा तथा गोदाम निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> ३० वटा २८ वटा ७ वटा ७ वटा

वर्तमान अवस्था(तथ्यमा आधारित)	रिक्तता/आवश्यक (Gap) के छ?	कहाँ र कसरी गर्ने?(रणनीति)		
		कहाँ	के	कति
<ul style="list-style-type: none"> बालमैत्री शिक्षा पूर्ण नभएको फरक क्षमता भएका नागरिकमैत्री शिक्षाको अपर्याप्तता 				
स्वास्थ्य मातृ, शिशु, बाल मृत्यु दर र कुपोषणको दरमा सामानुपातिक रुपमा कमी हुन नसकेको <ul style="list-style-type: none"> पूर्वाधार ३ कोठे भवन १ तालिम प्राप्त स्वास्थ्यकर्मी २ औषधी उपकरण उपलब्धता पर्याप्त नभएको राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रम नियमित सञ्चालन औषत आयु ५१.९ वर्ष १ वटा उप-स्वास्थ्यचौकी १ वटा गाउँघर क्लिनिक प्रसूति गृह छैन पाठेघर खस्ने समस्या:५४६ जना छाउपडी प्रथा कायमै रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> नियमित बालबालिकाहरुको राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमहरुमा पहुँच पुग्न नसकेको बालबालिका र आमाहरुमा स्वास्थ्य सम्बन्धी सचेतनामूलक क्रियाकलापहरुको न्यूनता गा.वि.स.बाट लक्षित वर्गलाई छुट्याईएको श्रोत उद्देश्य अनुसार कार्यान्वयन हुन नसकेको अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका लागि आवश्यक सामग्रीहरुको उपलब्धतामा कमी स्वास्थ्यचौकीमा भान्सा तथा गोदामको अभाव स्वास्थ्यचौकीमा आधारभुत औषधी तथा सामग्रीहरुको थप आवश्यक मौजुदा स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट सम्पूर्ण गा.वि.स. क्षेत्रमा सेवाको पहुँच पुग्न नसकेको 	दह गा.वि.स. जाजरकोट	उप-स्वास्थ्यचौकी थप क्लिनिक थप आधारभुत औषधि तथा सामग्रीहरु आदि ४७ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई आवश्यक सामग्रीहरु उपलब्ध गराउने	<ul style="list-style-type: none"> १ १
सामुदायिक पूर्वाधार <ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक भवनहरु छैन स्वास्थ्यचौकी भवन संख्या १ वटा गा.वि.स. भवन १ वटा 	<ul style="list-style-type: none"> सामुदायिक भवनहरुको अभाव सामुदायिक पूर्वाधारहरुको अभावका कारण क्षमता विकासका क्रियाकलापका अतिरिक्त पुरातात्विका महत्वका स्थानहरुको संरक्षण हुन नसकेको 	दह गा.वि.स.मा	सामुदायिक भवन/वृद्धवृद्धा असहाय पुर्नस्थापना केन्द्र निर्माण	<ul style="list-style-type: none"> ३ वटा

३. जलश्रोत विकास तथा विद्युतिकरण

वर्तमान अवस्था(तथ्यमा आधारित)	रिक्तता/आवश्यक (Gap) के छ?	कहाँ र कसरी गर्ने?(रणनीति)		
		कहाँ	के	कति
जलश्रोत <ul style="list-style-type: none"> १४३ वटा पाईप धाराबाट ८१४ घरधुरीलाई ढुङ्गे धारा ५९० वटा व्यवस्थित नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> सबैघरधुरीहरुमा स्वच्छ खानेपानीको उपलब्धतामा अभाव १३६ घरधुरीमा पूर्ण सरसफाईको अभाव 	दह गा.वि.स.का वडा नं. १ देखि ९ सम्म	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी योजना निर्माण खानेपानी योजना मर्मत ढुङ्गेधाराको मर्मत तथा निर्माण शौचालय निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> ९ वटा ६ वटा ५४० वटा १३६ वटा

वर्तमान अवस्था(तथ्यमा आधारित)	रिक्तता/आवश्यक (Gap) के छ?	कहाँ र कसरी गर्ने?(रणनीति)		
		कहाँ	के	कति
<ul style="list-style-type: none"> सरसफाई (शौचालय निर्माण, व्यक्तिगत तथा वातावरणीय सरसफाई) ६७८ घरधुरी चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सिमित मात्रामा 	<ul style="list-style-type: none"> निर्माण भएका खानेपानी तथा सिंचाईहरुको नियमित मर्मत सम्भार हुन नसक्नु 		<ul style="list-style-type: none"> टोकरी व्यवस्थापन सिंचाई कुलो निर्माण प्लाष्टिक पोखरी निर्माण सिंचाई कुलो मर्मत 	<ul style="list-style-type: none"> ५५० वटा ८वटा १८ वटा ५ वटा
विद्युत तथा सूचना सञ्चार <ul style="list-style-type: none"> विद्युत योजना संख्या छैन सौर्य/गोबर ग्याँस घ.धु.: ७५४ घरधुरी सुधारिएको चुलो प्रयोग घ.धु. संख्या: ६५४ टेलिफोन: छैन इमेल/इन्टरनेट: छैन मोबाईल: ५०३ घरधुरी स्थानीय रेडियो: ४३२ घरधुरी 	<ul style="list-style-type: none"> विद्युत सेवा उपलब्ध नहुनु ६० घरधुरीमा नविकरणीय उर्जाको विस्तार हुन नसकेको टेलिफोन टावरको अभावले मोबाईल सेवा प्रभावित रहेको सामुदायिक रेडियो नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> दह गा.वि.स.मा 	<ul style="list-style-type: none"> जलविद्युत निर्माण टेलिफोन टावर निर्माण 	<ul style="list-style-type: none"> १ वटा १

४. यातायात पूर्वाधार

वर्तमान अवस्था(तथ्यमा आधारित)	रिक्तता/आवश्यक (Gap) के छ?	कहाँ र कसरी गर्ने?(रणनीति)		
		कहाँ	के	कति
सडक, भो.पु. तथा पैदल मार्ग <ul style="list-style-type: none"> मुख्य सडकबाट बस्तीसम्मको औषत समय १० घण्टा कच्ची सडक: ११८ कि.मी. भोलुङ्गे पुल: ५ वटा पाटी,पौवा, चौतारी: १८ वटा काठेपुल: ११ सामुदायिक भवन: ० 	<ul style="list-style-type: none"> स्थानीय पूर्वाधार निर्माणकालागि श्रोतको अभाव छ। स्थानीय पूर्वाधारको अभावले विभिन्न ठाउँहरुमा समुदायहरुको श्रोतमा पहुँच पुग्न नसकेको 	दह वडा नं १ देखि ९ सम्मको सबै	<ul style="list-style-type: none"> मर्मत गर्नुपर्ने सडक भो.पु. कच्ची एवं काठे पुल गोरेटो घोरेटो बाटो 	<ul style="list-style-type: none"> ११८ कि.मी. ५ वटा ९ वटा ९ वटा

५. सुशासन

विषयगत मुख्य सवालहरु	रिक्तता/आवश्यक (Gap)के छ?	योजना/क्रियाकलाहरु
सुशासन <ul style="list-style-type: none"> नागरिक वडा पत्र छैन 	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.मा कार्यरत विकास साभेदार संस्थाहरुबीच 	<ul style="list-style-type: none"> विषयगत योजनाका प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु गा.वि.स.को वार्षिक योजनामा आई कार्यान्वयन भएको हुने।

विषयगत मुख्य सवालहरु	रिक्तता/आवश्यक (Gap)के छ?	योजना/क्रियाकलाहरु
<ul style="list-style-type: none"> कार्यक्रम बजेटको सार्वजनिकरण सबैलाई जानकारी नभएको उजुरी एवं गुनासो सुनुवाई संयन्त्रको गा.वि.स.मा व्यवस्थाको कमी पुरस्कार सम्मान र दण्ड नभएको गा.वि.स.को परिषद् र नियमित बैठक छ नागरिक वडा मञ्च/एकिकृत समिति, अन्य समितिहरुको नियमित बैठक छ आवधिक योजना निर्माण वार्षिक योजना छ क्षमता विकास योजना छैन सुपरिवेक्षण, अनुगमन र नियमित समीक्षा प्रभावकारी नभएको योजनाको नियमित सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र परीक्षण नभएको लेखापरीक्षण प्रभावकारी नभएको न्यूनतम शर्त पास भएको समन्वय र सञ्चालनको कमी लक्षित वर्ग केन्द्रित श्रोत विनियोजन पर्याप्त नभएको लक्षित वर्ग केन्द्रित बजेट प्रभावकारी कार्यान्वयन नभएको सङ्गठन र संरचना अपर्याप्त <p>अन्य</p> <ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोत कमी सम्भाव्यता खोजी नभएको स्थानीय सीप प्रवर्द्धनमा कमी 	<ul style="list-style-type: none"> समन्वय र सहकार्य गा.वि.स.को आन्तरिक श्रोत पहिचान एवं सम्भाव्यताको खोजी गर्ने कार्यमा निष्क्रियता नागरिक वडा पत्र नभएको स्थानीय विकास कार्यहरुमा गा.वि.स.को नेतृत्वदायी भूमिका सहभागितात्मक समावेशी योजना तर्जुमा प्रक्रियामा स्थानीय निकायहरुको क्षमता अभिवृद्धिमा कमी छ गा.वि.स.को क्षमता विकास योजनाको अभाव छ 	<ul style="list-style-type: none"> गा.वि.स.का प्रत्येक वडामा अनुगमन समितिको गठन भई योजनाहरुको नियमित अनुगमन हुने । वार्षिक रुपमा आवधिक योजनाको समीक्षा गरिएको गर्ने । हरेक कार्यक्रमहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र लेखापरीक्षण एवं प्रभावकारी अनुगमन गर्ने । दलित, महिला एवं बालबालिकाहरुको निर्णय प्रक्रिया र कार्यकारिणी समिति हालको अवस्थामा ३५ प्रतिशतले वृद्धि गर्ने । स्थानीय निकायको श्रोत परिचालन निर्देशिका २०६९ मा उल्लेखित व्यवस्था अनुसार कम्तिमा ३५ प्रतिशत श्रोत लक्षित समुदायलाई विनियोजन भई प्रभावकारी कार्यान्वयन गराउने । दलित, महिला एवं बालबालिकाहरुको निर्णय प्रक्रिया र कार्यकारिणी समितिमा क्रमशः २५, ३५ र १० प्रतिशत अर्थपूर्ण सहभागिता गराउने । गाउँ विकास समिति न्यूनतम शर्त तथा वार्षिक कार्यसम्पादनमा उत्तिर्ण भई थप अनुदान प्राप्त गराउने । गा.वि.स.ले क्षमता विकास योजना निर्माण भई कार्यान्वयन गराउने । सेवाग्राहीको पहुँच पुग्ने स्थानमा सूचना पाटी र नागरिक वडा पत्र राख्ने । हरेक कार्यक्रम र योजनाहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र लेखापरीक्षण प्रत्येक वर्ष प्रभावकारी भएको हुने । अध्ययन तथा अनुसन्धानको लागि विशेष पहल गर्ने ।

अनुसूची ३: गा.वि.स.को संक्षिप्त पार्श्वचित्र

गाउँ विकास क्षेत्रको तथ्याङ्क विश्लेषण

जिल्ला: जाजरकोट

गाउँ विकास समिति: दह

१. जनसंख्या विवरण

गा.वि.स.को घरधुरी विवरण:

जम्मा घरधुरी संख्या: ८१४

दलित घरधुरी: २९२, जनजाति घरधुरी: १४९, अन्य घरधुरी: ०

जम्मा जनसंख्या: ४८२२

महिला: २३४४, पुरुष: २४७८, दलित महिला: ८५१, दलित पुरुष: ८८२

विवरण		संख्या	प्रतिशत	सूचनाको श्रोत
दलित	घरधुरी संख्या	२९२	३५.८%	गा.वि.स.को पार्श्वचित्र
	जनसंख्या	१७३३	३५.८%	
जनजाति	घरधुरी संख्या	१४९	१८%	
	जनसंख्या	८९५	१८%	
ब्राम्हण	घरधुरी संख्या	२	०.२%	
	जनसंख्या	८	०.२%	
क्षेत्री/ठकुरी	घरधुरी संख्या	३७१	४६%	
	जनसंख्या	२१८६	४६%	
अन्य (अल्पसंख्यक)	घरधुरी संख्या	०	०%	
	जनसंख्या	०	०%	
जम्मा		४८२२	१००%	

उमेर समूह

विवरण	जनसंख्या	प्रतिशत	सूचनाको श्रोत
० देखि ५ वर्ष उमेर समूहको	११७७	२४%	गा.वि.स.पार्श्वचित्र
६ देखि १५ उमेर समूहको	१३३७	२८%	
१६ देखि ६० उमेर समूहको	२१६९	४५%	
६० उमेर देखि माथि	१३८	३%	

	नगद/आय आर्जनमा संलग्न (वार्षिक)	३० हजार भन्दा कम	३० देखि ४० हजार	४० हजार भन्दा माथि	सूचनाको श्रोत
घरधुरी संख्या	८१४	२६७	५२०	२७	गा.वि.स.पार्श्वचित्र
प्रतिशत	१००%	३३%	६४%	३%	

२. भू-स्वामित्व, खाद्य पर्याप्तता, आम्दानी र आम्दानीका श्रोतहरू

	घरधुरी	भूमीहिन	५ रोपनीभन्दा कम	५ देखि १० रोपनी	१० रोपनीभन्दा बढि	सूचनाको श्रोत
घरधुरी	८१४	०	२७५	४०६	१३३	जि.कृ.वि.का.
प्रतिशत	१००%	०%	३४%	५०%	१६%	

खाद्य पर्याप्तता(आफ्नो उत्पादनले)	३ महिनासम्म खान पुग्ने	३ देखि ६ महिना खान पुग्ने	६ देखि ९ महिना खान पुग्ने	९ महिना भन्दा बढि खान पुग्ने	सूचनाको श्रोत
घरधुरी संख्या	२६७	४२१	९९	२७	जि.कृ.वि.का.
प्रतिशत	३३%	५२%	१२%	३%	

	आम्दानीको श्रोत	आपनै कृषि खेतीबाट	व्यवसायमूलक सीपबाट	वैदेशिक रोजगारबाट	सूचनाको श्रोत
घरधुरी संख्या	८१४	४१८	४१	३५५	वडा नागरिक मञ्च
प्रतिशत	१००%	५१%	५%	४४%	

३. बसोबास विवरण

टोल एवं वस्तीहरु	वडा नं.	मुख्य टोल बस्तीको नाम	जम्मा घरधुरी	दलित घरधुरी	जनजाति घरधुरी	अल्पसंख्यक घरधुरी	सूचनाको श्रोत
निपाने	१	निपाने	९९	२	९६	०	गा.वि.स. पार्श्वचित्र
जुर्क, असारे लेक	२	जुर्क	५२	२	४८	०	
चुरेचौर, वानाचौर	३	चुरेचौर	१०८	४२	०	०	
पोखरी, तालडाँडा	४	पोखरी	७३	३१	२	०	
ठडगाउँ, विसा	५	ठडगाउँ	७९	३४	०	०	
लाता	६	लाता	५६	०	०	०	
कल्ली, स्याला	७	कल्ली	१२३	१९	०	०	
साकिया कामिटोल दमाई टोल	८	साकिय	१७१	१५९	३	०	
मैनपाखा, लचमेल	९	मैनपाखा	५३	३	०	०	
जम्मा			८१४	२९२	१४९	०	

मौसमी बसाईसराईको अवस्था

वडा नं./टोल	बाहिर जानेको संख्या			जम्मा
	जिल्ला भित्र	जिल्ला बाहिर	दोश्रो मूलुक	
१	२१	२४	३९	८४
२	१८	१८	३१	६७
३	३१	११	२७	६९
४	२६	१९	५१	९६
५	१७	२३	४१	८१
६	१९	१४	३४	६७
७	२३	३३	५१	१०७
८	३४	२४	६४	१२२
९	१२	१८	१७	४७
जम्मा	२०१	१८४	३५५	७४०

४. भूमिगत विवरण

	गा.वि.स.को कुल क्षेत्रफल(हे.)	कृषि योग्य जमिन (हे.)		वनजङ्गल (हे.)	नदीनालाले ओगटेको क्षेत्रचरी चरन (हे.)	सूचनाको श्रोत
		पाखो बारी	खेतबारी			
हेक्टर	४९२३.८५	८१७.७२	६४.५२	४०४१.६१		जिल्ला वन कार्यालय वार्षिक पुस्तिका ०६७०६८
प्रतिशत	१००%	१६.७%	१.३%	८२%		

५. विकासका क्षेत्रगत विवरण

५.१ आर्थिक विकासका क्षेत्र

कृषिमा आधारित

खाद्यान्न बाली			खाद्यान्न बाली	१
धान	४४५ मे.ट.	जि.कृ.त.पु.२०६५/०६६ गा.वि.स. पार्श्वचित्र	कोषेवाली	५
मकै	३७९.०२		फलफूल	४
गहुँ	१७६		नगदेवाली	६
कोदो	१९०.१३८		पशुपालन	३
जौ	५९.२९		जडीवुटी	२
नगदे बाली/तरकारी			सिप रोजगार	
तोरी	९.५९		श्रममूलक	
आलु	६५		अन्य	
लसुन	१.८			
फलफूल				
सुन्तला	१८.०६			
स्याउ	६.३			
ओखर	५.८५			
जडीवुटी				
टिमुर	१३.५६ मे.टन			
खोटो	६.०९			
समायो	४.७८			
धुपी	०.९८ टन			
कार्बोनेट ढुङ्गा	५.६७			
माहुरी पालन/मत्स्य				
मौरी पालन/मह उत्पादन	२.५६			

फलफूल खेती

क्षेत्रहरु	वडा नं.	संख्या	संलग्न घरधुरी संख्या	यस क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरु	सूचनाको श्रोत
फलफूल प्रशोधन	०	०	०	०	एस.एस. एम.पी.
जैविक कृषि व्यवसाय	०	०	०	०	
कम्पोष्ट मल/गोठ सुधार	१-९	४३२	४३२	SSMP	
डेरी	०	०	०	०	
हाट बजार	०	०	०	०	
शित भण्डार	०	०	०	०	
वधशाला	०	०	०	०	
कृषि तथा अन्य सहकारी सम्बन्धीक्रियाकलाप	१-९	०	४३२	SSMP	
कृषि प्रशोधन उद्योगहरु	०	०	०	०	
एग्रोभेट	०	०	०	०	

पशु पालन

विवरण	वडा नं.	पशु धन भएका घरधुरी संख्या	व्यवसायिक रुपमा पशु बिक्री गर्ने घरधुरी संख्या	सूचनाको श्रोत
भेडा, बाखा	१-९	८७६	२३	वडा नागरिक मञ्च
बंगुर, सुंगुर		०	०	
रांगा, भैसी	१-९	४५३	६५	
गाई, गोरु	१-९	५४७	४३	
कुखुरा, हाँस	१-९	१०७६	१५	

प्रसार सेवामा पहुँच

विवरण	संख्या	सेवाको प्रकार	सेवा प्राप्त गरेका घरधुरी संख्या	सूचनाको श्रोत
कृषि सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र	०	अनियमित	०	एल.जि.सि.डि.पी.
पशु सेवा केन्द्र, उपकेन्द्र	१	नियमित	८१४	
रेञ्जपोष्ट	०	अनियमित	०	
स्थानीयश्रोत व्यक्तिहरु	४	अनियमित	४३२	
सामाजिक परिचालक	३	नियमित	५१७	
स्थानीयस्तरमा कृषि प्रसार सेवाको नियमितता	छ/छैन (जनशक्तिको अभाव)			

स्थानीयश्रोत व्यक्ति विवरण

	तरकारी	बीउ उत्पादन	जडीबुटी	पशु पालन	अनुभवी अगुवा कृषक	सामाजिक सवालका अभियानकर्ता	अन्य	सूचनाको श्रोत
महिला	०	०	०	०	२	०	०	वडा नागरिक मञ्च
दलित	०	०	०	०	१	०	०	
जनजाति	०	०	०	०	०	१	०	
अन्य	०	०	०	०	१	२	०	
जम्मा	०	०	०	०	४	३	०	

गैरकृषिमा आधारित

विवरण	वडा नं.	संख्या	संलग्न घरधुरी संख्या	यस क्षेत्रमा कार्यरत संस्थाहरु	सूचनाको श्रोत
परम्परागत सीप (आरन)	१-९	२३	६०७	०	वडा नागरिक मञ्च र एल.जि.सि.डि.पी.
सुधारिएको चुलो	१-९	६५४	६५४	सुन्दर नेपाल	
घरेलु तथा लघु उद्यम	०	०	०		
ग्रामीण पर्यटन (ट्रेकिङ्ग)	०	०	०		
वातावरणीय प्रवर्द्धन	०	०	०		
रजिष्टर भएका साना, मझौला उद्योगहरु	०	०	०		
वनजन्य उद्योगहरु	०	०	०		
जम्मा					

वन तथा वातावरण

विवरण	संख्या	जम्मा क्षेत्रफल (हे.)	आवद्ध घरधुरी संख्या		१ घण्टाको दुरी भित्र वनको श्रोतमा पहुँच भएका घरधुरी संख्या	सूचनाको श्रोत
			दलित	अन्य		
कुल वन क्षेत्र	१	४९२३.८५ हे.	१९७	३५१	१०५	वार्षिक पुस्तिका २०६७/
वन	१	३११२.०७ हे.	१९७	३५१	१०५	
चरिचरण	१	७२१.७२ हे.	१९७	३५१	१०५	

राष्ट्रिय वन	०	०	०	०	०	०६८
सामुदायिक वन	९		३५	६४	१०५	
कवुलियती वन	७	७४.८८ हे.	२१	४४	१०५	

गैहकाष्ठ वनपैदावार

क्र.सं.	मुख्य पैदावारहरु	संलग्न घरधुरी संख्या	वार्षिक आमदानी	सूचनाको श्रोत
१	काउलो	२३	२३०००००	वडा नागरिक मञ्च
२	अल्लो	२७	१३५०००	
३	सतुवा	८	४०००००	

वातावरण तथा प्रकोप व्यवस्थापन

विवरण	वडा नं.	समस्या ग्रस्त बस्ती/ठाउँहरु	प्रभावित घरधुरी संख्या	सूचनाको श्रोत
भू-क्षय हुने मुख्य स्थान	१-९	सबै बस्तीहरु	८१४	वडा नागरिक मञ्च
बाढी पहिरो, डढेलो, आगलागी	१-९	सबै बस्तीहरु	८१४	
जलवायु परिवर्तनको असर	१-९	सबै बस्तीहरु	८१४	

५.२ सामाजिक विकासका क्षेत्र

शिक्षा क्षेत्र

विद्यालय	वडा नं.	किसिम (निजी/सामुदायिक/सरकारी)	विद्यालय संख्या	शिक्षक संख्या	विद्यालय पुग्ने औषत समय	स्कूल जाने बालबालिकाको संख्या(४ देखि १६ वर्ष)	भर्ना संख्या	दलित छात्र/छात्राको संख्या	सूचनाको श्रोत
बाल विकास केन्द्र	२,४-९	सामुदायिक/सरकारी	२/८	१०	३० मीनेट	२९८	३७६		वडा नागरिक मञ्च र एल.जि.सि.डि.पी.
प्राथमिक	२,८,९	सरकारी	३	१३	३० मीनेट	१८५९	२०७८		
निम्न माध्यमिक	१-३	सरकारी	३	१६	४५ मीनेट	२६५	२९८		
माध्यमिक	७	सरकारी	१	१२	१ घण्टा	१८४	२०१		
उच्च माध्यमिक	०	०	०	०	०	०	०		

साक्षरता दर

	१५ वर्ष भन्दा माथि	महिला	पुरुष	सूचनाको श्रोत
साक्षरता दर	१८८४	७३३	११५१	गा.वि.स.पार्श्वचित्र
प्रतिशत	५१.७ %	४१.६ %	६१.२ %	

विद्यालयको भौतिक अवस्था

विवरण	हालको अवस्था (संख्या)	प्रयोग गर्न योग्य	मर्मत एवं सुधार गर्नुपर्ने	सूचनाको श्रोत
भवन	२३	१५	८	वडा नागरिक मञ्च
पुस्तकालय/फर्निचर/शैक्षिक सामग्री	८७	६५	२२	
विज्ञान प्रयोगशाला	०	०	०	
प्रा.वि./नि.मा.वि./मा.वि./उच्च मा.वि. (कति वटा छन्)	३/३/१	योग्य	पर्ने	

कक्षा कोठा (कति वटा)	१७/१९/१२/	काम चलाउ	मर्मत ३० कक्षा कोठा आवश्यक
भवन (पक्की ढलान वा जस्ता पाताले छाएको)	ढुङ्गाले छाएको	कामचलाउ	आवश्यक
गोदाम / भान्सा घर	छैन		आवश्यक

स्वास्थ्य क्षेत्र

विवरण	वडा नं.	संख्या	सेवाको किसिम		सेवा प्राप्त गर्ने घरघुरी संख्या	स्वास्थ्य सेवामा औषत पहुँच (समय)	स्वास्थ्य चौकीहरुको भौतिक अवस्था	सूचनाको श्रोत
			नियमित	कहिले काहीं				
स्वास्थ्य क्षेत्रसँग सम्बन्धित जनशक्ति	१-९	३	नियमित		६५५	४ घण्टा	राम्रो	उप-स्वास्थ्य चौकी
धामी/भाँकीहरु	१-९	३१	नियमित		५६७	३० मिनेट		
सब हे.पो./गाउँघर क्लिनिक/प्रसूती गृह)	७	१	नियमित		६५५	४घण्टा		
प्रसूती गृह (कति कोठा)	०	०	०	०	०	०	आवश्यक	
औषधी भण्डारण सुविधा	७	१			६५५	१ घण्टा	सुधार गर्नुपर्ने	
राष्ट्रिय अभियानका कार्यक्रमहरु (भिटामिन ए,जुका औषधी, पोलियो, हेपाटाइटिस वि तथा अन्य खोपहरु)	१-९		नियमित		८१४	४ घण्टा		
स्वास्थ्य शिक्षा/सचेतना	१-९	१	नियमित		८१४			
महामारी व्यवस्थापन	१-९				८१४			

गा.वि.स.मा देखापरेका स्वास्थ्य समस्याहरु

विवरण	वडा नं.	प्रकोप देखिएका मुख्य बस्तीहरु	प्रभावित पार्ने वार्षिक जनसंख्या	उमेर समूह	सूचनाको श्रोत	
पानी जन्य रोगहरु	भाडा पखाला	१-९		१२२४	०-६०	वडा नागरिक मञ्च
	आउ	१-९		३०४	०-६०	
	टाइफाइड	१-९		७८	०-६०	
अन्य रोगहरु	स्वास प्रस्वास	१-९		९	०-६०	
	एच.आई.भी.एड्स			०	०	
	क्षयरोग	१-९		३	६०	
अन्य महिलाका सवालहरु	पाठेघर खस्ने	१-९		५४६	२०-४५	
	छाउपडी	१-९		१०७६		
अन्य	कुपोषण	१-९		३२	०-६	

अपाङ्ग असहाय/किसिम	वार्ड नं	संख्या	सूचनाको श्रोत
क) श्रेणी	१-९	८९	गा.वि.स.को कार्यालय
ख) श्रेणी	१-९	३	
ग) श्रेणी	१-९	४२	
घ) श्रेणी	१-९	२१	

सामुदायिक पूर्वाधार

विवरण	वडा नं.	संख्या	लाभान्वित संख्या	पूर्वाधारहरुको भौतिक अवस्था	सूचनाको श्रोत
सामुदायिक भवनहरु	१-९	०			वडा नागरिक मञ्च
सामुदायिक रेडियो/तालिम केन्द्रहरु	१-९	०			
महिला तथा बालबालिका/वृद्धाश्रम तथा अपाङ्ग असहाय पुनस्थापना केन्द्र	१-९	०			
पौवा, चौतारी	१-९	१८	८७६	जीर्ण	
कृषि/गैरकृषि उपज सङ्कलन केन्द्र तथा बजार	१-९	०			

५.३ जलश्रोत विकास र विद्युतिकरण

खानेपानी तथा सरसफाई

विवरण	संख्या	वडा नं.	लाभान्वित घरधुरी		सञ्चालन मा रहेको/न रहेको	मर्मत गर्नुपर्ने/नपर्ने	मर्मत सम्भार कार्यकर्ता छ/छैन	मर्मत सम्भार कोष छ/छैन/कति	सूचना को श्रोत
			दलित	अन्य					
खानेपानी									गा.वि. स. पार्श्व चित्र
पाइपको पानी धारा	१४३	१-९	२९२	५२२	९८	४५	छैन	छैन	
दुङ्गे धारा, पँधेरा/कुवा	५९०	१-९	२५२	५२२	५०६	८४	छ	छैन	
इनार	०	०	०	०	०	०	०	०	
टुवेल	०	०	०	०	०	०	०	०	
आकाशेपानी सङ्कलन	०	०	०	०	०	०	०	०	
सरसफाई									
सार्वजनिक तथा निजी शौचालय (पक्की)	६७८	१-९	२०८	४७०	६७८	०	छ	छैन	
चेतनामूलक क्रियाकलापहरु	०	०	०	०	०	०	०	०	०

सिंचाई

विवरण	वडा नं.	निर्माण संख्या	लाभान्वित घरधुरी		सिंचित क्षेत्रफल (हे.)	सुविधा मौसम/वर्षभर	उपभोक्ता समिति संख्या	मर्मत सम्भार कोष	सूचना को श्रोत
			दलित	अन्य					
कुलो/नहर	५-७	३	४३	१४१	४२	मौसम	३	छैन	वडा नागरिक मञ्च
पोखरी	१-९	०	०	०	०	०	०	०	
आकाशे पानी/स्पीङ्गकलर	१-९	०	०	०	०	०	०	०	

विद्युत

विवरण	वडा नं.	क्षमता	संख्या	प्रयोग गर्ने घरधुरी		सूचनाको श्रोत
				दलित	अन्य	
जल विद्युत/पेल्ट्रिक सेट (निर्माणाधीन अवस्थामा)	०	०	०			वडा नागरिक मञ्च
नविकरणीय उर्जा (सौर्य)	१-९		७५४	२५३	५०१	
काठ, दाउरा	१-९		८१४	२९२	५२२	
टेलिफोन, मोबाईल	१-९		५०३	१४३	३६०	
रेडियो	१-९		४३२	१०४	३२८	

५.४ ग्रामीण यातायात पूर्वाधार क्षेत्र

विवरण	संख्या	कि. मी.	मूख्य सडकसम्म एकतर्फी दूरी	१ घण्टाभित्र मूख्य सडकमा पहुँच पुग्ने घरधुरी संख्या	गा.वि.स.बाट जिल्ला सदरमुकामसम्मको दूरी (कि.मी.)	सूचनाको श्रोत
पक्की सडक	०	०	०	०	११८	वडा नागरिक मञ्च
ग्राभेल सडक	०	०	०	०	११८	
मौसमी/कच्ची सडक	१२	०	१० घण्टा	०	११८	
भोलुङ्गे पुल	५	०	१.३० घण्टा	०	११८	
टुइन्	०	०	०	०	११८	
काठेपुल	११	०	५० मिनेट	०	११२	

५.५ सुशासन तथा अन्य विवरण

गा.वि.स.मा तयार गरिएका क्षेत्रगत योजनाहरू	तयार गरिएको वर्ष	सहयोग गर्ने निकाय	योजनाको अवधि	कार्यान्वयन छ/छैन	सूचनाको श्रोत
१. गा.वि.स.को पार्श्वचित्र	२०६७	गा.वि.स. आफै		छ	वडा नागरिक मञ्च
२. गा.वि.स.को क्षमता विकास योजना	छैन				
३. जलउपयोग गुरुयोजना	छैन				
४. विद्यालय सुधार योजना	२०६८	जिशिका		छ	
५. गाउँ लघु उद्यम विकास योजना	छैन				
७. सडक गुरुयोजना	छैन				
८. गा.वि.स.को आवधिक/रणनीतिक योजना	प्रक्रियामा				

गा.वि.स.मा भएका संस्था जनशक्ति र त्यसमा पहुँच

गा.वि.स.मा भएका संस्था	संख्या	सदस्य संख्या					कार्य समितिमा			सूचनाको श्रोत
		म.	पु.	द.	ज.	अन्य	म.	द.	ज.	
गैरसरकारी संस्थाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	वडा नागरिक मञ्च
समूह उपभोक्ता समिति (वन, खानेपानी, सिंचाई, निर्माण)	१३	४५	७२	१२	२१	८४	४५	१२	२१	
कृषि वन तथा वातावरण समिति	१	४	७	१	१	९	४	१	१	
व्यवस्थापन समिति (विद्यालय, स्वास्थ्य)	८	१३	५९	९	१८	४५	१३	९	१८	
शाल क्लश	१	५	८	२	३	८	५	२	३	
पारालिगल	१	१५	०	४	२	९	१५	४	२	
सामुदायिक संस्थाहरू (वन उपभोक्ता समूह)	१६	२९	११५	३२	२७	८५	२९	३२	२७	
सहकारी संस्थाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
गैरसरकारी संस्थाहरू	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
नागरिक सचेतना केन्द्र	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
वडा नागरिक मञ्च	९	२४	५७	१८	१८	४५	२४	१८	१८	

दक्ष जनशक्ति

	डकमी/सिकमी	सुचिकार	जुत्तासिलाउने	सुनार/लोहार	प्लम्बर	इलेक्ट्रिसियन	शौचालयमिस्त्री	भोलुङ्गेपुल	हस्तकला	सूचनाकोश्रोत
संख्या	६६	०	०	२८	०	०	०	०	०	वडा नागरिक मञ्च
महिला	०	०	०	०	०	०	०	०	०	
सक्रिय	४५	०	०	२०	०	०	०	०	०	
निष्क्रिय	२१	०	०	८	०	०	०	०	०	

लक्षित समुदाय सहयोग

	वृद्ध	असहाय	द्वन्द्वपिडित	एकलमहिला	बालपोषण	बालबालिका	दलित/पछाडिपारिएका वर्ग	सूचनाकोश्रोत
संख्या	९२	८	०	१०९	०	३८५	३६	गा.वि.स.को कार्यालय
वार्षिक बजेट विनियोजन (हजारमा)	०	६०	०	६०	०	६०	६०	

लेखापरीक्षण तथा अनुगमन

विवरण	संख्या	योजनाको नाम	सूचनाको श्रोत
नियमित अनुगमन गरिएका योजनाहरु	०	०	गा.वि.स.को
सार्वजनिक सुनुवाई समीक्षा र लेखापरीक्षण गरेका योजना	०	०	कार्यालय

अनुसूची ४: वडा तथा बस्तिस्तरबाट आएका आवश्यकताहरू

वडा नं.: १

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. जडिबुटी नर्सरीको स्थापना गर्ने र स्थानीयस्तरमा भएका जडिबुटी संरक्षण गर्ने ।</p> <p>२. उन्नत जातको खाद्यान्न बाली धान कोदोको खेती गर्ने ।</p> <p>३. स्याउको फलफूल खेती गर्ने ।</p> <p>४. कृषकहरूको क्षमता विकासकालागि तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>५. घरेलु तथा लघु उद्यम तर्फ राडी पाखी बुनाई र सिलाई कटाई सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>६. नर्सरीको स्थापना र बिरुवा उत्पादन गर्ने ।</p> <p>७. वडाका नाङ्गा डाँडाहरूमा वृक्षारोपणको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>८. छाडा चरिचरन सम्बन्धी अभिमुखीकरणको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>९. जलवायु परिवर्तन तर्फ वृक्षारोपणको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>१०. जडिबुटी नर्सरीको स्थापना गर्ने र स्थानीयस्तरमा भएका जडिबुटी संरक्षण गर्ने ।</p> <p>११. गा.वि.स.मा सङ्कलन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।</p> <p>१२. वडाका प्रकोपग्रस्त स्थानमा तटबन्धनको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>१३. वडामा आयआर्जन अभिवृद्धि गर्न कुखुरा पालनको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>१४. स्थानीय श्रोत व्यक्तिहरूको क्षमता विकास गरी परिचालन गर्ने ।</p> <p>१५. एक घर एक व्यवसाय, उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>१६. गा.वि.स.मा सहकारी शिक्षा तालिम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>१७. पुरानो सीपको संरक्षण गर्दै अत्याधुनिक सामग्रीहरूको प्रयोग र विस्तार गरी घरेलु उद्योग प्रवर्द्धन गर्ने ।</p>	<p>१. बालशिक्षा कक्षा सञ्चालनकालागि शिक्षकको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>२. बालशिक्षाको कक्षा कोठाको व्यवस्थापन तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।</p> <p>३. विद्यालयमा पुस्तकालय, फर्निचरको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>४. विद्यालयको घेरबार गर्ने ।</p> <p>५. विद्यालयमा पौष्टिक आहारको गोदाम घर र भान्सा घरको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>६. वडामा प्रसूति गृहको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>७. महिलाहरूका लागि सीपमूलक र चेतना अभिवृद्धिकालागि तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>८. बाल क्लबको संस्थागत विकास गर्ने र बालबालिकाहरूकालागि नेतृत्व विकास तथा क्षमता विकास र अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>९. कुपोषणमा परेका बालबालिकाहरूलाई पौष्टिक आहाराको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>१०. वडामा बालमैत्री र अपाङ्गमैत्री भवन निर्माण एवं मर्मतकालागि कार्य सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>११. वडामा अपाङ्गकालागि पठनपाठन गर्न छुट्टै शैक्षिक सामग्रीको माग गर्ने ।</p> <p>१२. वडामा वृद्धवृद्धाकालागि सार्वजनिक आश्रमको व्यवस्था तथा पाटी पौवा चौतारीको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>१३. गा.वि.स. स्तरबाट महिला तथा बालबालबालिकाकालागि जम्मा २५ जनलाई कम्प्युटर तालिमको माग गर्ने ।</p> <p>१४. गा.वि.स. स्तरीय अपाङ्गहरूकालागि भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>१५. महिला सहकारीकालागि भवन निर्माण गर्ने ।</p> <p>१६. अपाङ्गहरूको आयआर्जनकालागि कुखुरा पालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>१७. अपाङ्गहरूका लागि सीपमूलक तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>१८. गा.वि.स.मा प्रहरी चौकीको स्तर वृद्धि गर्ने ।</p> <p>१९. उप-स्वास्थ्यचौकीको स्तरवृद्धि गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१. वडामा वृद्धाश्रम, अपाङ्ग, असहायकालागि पुर्नस्थापना केन्द्रको निर्माण गर्न माग गर्ने ।</p> <p>२. वडामा आकाशे पानी सङ्कलनको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>३. सानोखोला मजेना काठेपुल निर्माण ।</p> <p>४. छुगुटि डाँडाखोला ट्रस ब्रिज निर्माण ।</p> <p>५. निपानेदेखि सानलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>६. ठूलोखोला मजेना भोलुङ्गे पुल निर्माण ।</p> <p>७. निपानेदेखि भरभरेसम्म घोरेटोबाटो निर्माण ।</p>	<p>१. खानेपानी धाराबाट जम्मा भएको फोहोर पानीकालागि सिंचाई पोखरीको निर्माण गर्ने ।</p> <p>२. सुयारा मुलदेखि सल्लेरी टोलसम्म खानेपानी निर्माण ।</p> <p>३. भक्के मुलदेखि निपाने टोलसम्म खानेपानी निर्माण ।</p> <p>४. मजेना खोला लघु जलविद्युत आयोजना</p> <p>५. डुकिकानै प्लास्टिक पोखरी निर्माण ।</p>
	<p>संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र</p> <p>१. वडामा ठोस योजनाको कार्यान्वयनको आवश्यकता</p>

	रहेको । २. गा.वि.स.स्तरमा उपभोक्ता समिति र उपभोक्ताहरूलाई योजना कार्यान्वयनकालागि क्षमता विकास कार्यक्रमको आवश्यकता ।
--	--

वडा नं.: २

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. नगदेबाली सिमीको उन्नत जातको प्रवर्द्धन गर्ने । २. फलफूल खेतीको प्रवर्द्धन गर्न स्याउ, सुन्तला एक घर एक बगैँचाको व्यवस्थापन गर्ने । ३. उन्नत जातको खाद्यान्न बालीको प्रवर्द्धन गर्ने । ४. पशुपालनमा जर्सी गाईको व्यवसायीकरण गर्ने । ५. कृषकहरूको व्यवसायिक योजना निर्माण र कृषकको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । ६. कृषि सामग्रीहरूको पहुँच विस्तार गर्न मल बीउ र जैविक विषादिको प्रवर्द्धन गर्ने । ७. दीगो भू-व्यवस्थापनमुखी प्रविधि विस्तारकालागि गोठ सुधार, गोठेमल सुधारका प्रविधिहरू अवलम्बन गर्ने । ८. परम्परागत सीप, घरेलु उद्योगको संरक्षण गर्दै राडी पाखी बुनाई र वन जन्य उद्योगहरूको विकास गर्ने । ९. नर्सरीको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने । १०. वडामा प्रकोपग्रस्त क्षेत्रको तटबन्ध गर्ने । ११. वृक्षारोपण गर्ने । १२. दियालो नागरिक सचेतना केन्द्रकालागि जीविकोपार्जन सुधार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । १३. कृषकहरूको उत्पादन तथा व्यवसायिक योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको पूर्वाधार विकास गर्ने । २. विद्यालयको कोठा सुधार, मर्मत सम्भार गर्ने र पक्की भवनको निर्माण गर्ने । ३. बच्चाहरूको पौष्टिक आहार व्यवस्थापनको लागि भान्सा घरको निर्माण गर्ने । ४. वडामा प्रसूति गृहको निर्माण गर्ने र स्वास्थ्यकर्मीको व्यवस्था गर्ने । ५. दलित समुदायका लागि सीपमूलक तालिम, सिलाई कटाई तालिम, जुत्ता सिलाउने, सिकर्मी डकर्मी तालिमको व्यवस्था गर्ने । ६. विपन्न समुदायका बालबालिकाहरूकालागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने । ७. बाल क्लबहरूको संस्थागत विकास, क्षमता विकास तालिम र अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको व्यवस्था गर्ने । ८. महिलाहरूको चेतना अभिवृद्धि र आयआर्जनकालागि सिलाई कटाई र बुनाई तालिमको व्यवस्था गर्ने । ९. अपाङ्गहरूकालागि कुखुरा पालन र मेकानिकल तालिमहरूको व्यवस्था गर्ने । १०. वृद्धवृद्धाकालागि वृद्धाश्रमको निर्माण गर्ने सार्वजनिक पाटी पौवाहरूको संरक्षण र निर्माण गर्ने । ११. महिला तथा बालबालिकाहरूकालागि कम्प्युटर तालिम सञ्चालन गर्ने । १२. दलित बस्तीका युवा युवतीहरूकालागि भेटनरी तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१. वडामा तालिम केन्द्रको निर्माण गर्ने । २. वडामा पुर्नस्थापना केन्द्रको निर्माण गर्ने । ३. वडामा कृषि तथा गैरकृषि उपज सङ्कलन केन्द्रको निर्माण गर्ने । ४. टुनिवाङ्ग खोला र नौलाखोला ट्रस बृज निर्माण । ५. असारदेखि मालुवासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ६. टुनिवाङ्गदेखि विद्यालयसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ७. रजुतडादेखि नौलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ८. भाकुले खोला काठेपुल निर्माण । ९. खासिवाङ्ग खोला ट्रस बृज निर्माण । १०. असार खोला सुधारिएको घट्ट निर्माण । ११. जुर्कखोलादेखि चाँदेसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १२. अमर प्रा.वि. भवन निर्माण । १३. कन्या चौरासी मन्दिर निर्माण । १४. गाडचली भोलुङ्गे पुल निर्माण ।</p>	<p>१. खानेपानीको मर्मत सम्भार गर्ने । २. आकाशेपानीको सङ्कलन गरी सिंचाईको व्यवस्था गर्ने । ३. वडामा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने । ४. सिंचाई कुलोको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने । ५. वडामा जलविद्युत योजनाको माग गर्ने । ६. गा.वि.स.मा टेलिफोन तथा टेलिभिजन टावरको माग गर्ने । ७. टुनिवाङ्ग खासीवाङ्ग पक्की सिंचाई कुलो निर्माण । ८. खानेपानी मर्मत लेकजुक ।</p>
	संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र
	<p>१. गा.वि.स.स्तरमा सञ्चालन हुने क्षेत्रगत योजनाको कार्यान्वयन गर्न नियमित अनुगमन तथा समीक्षा जस्ता क्रियाकलापहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न निरन्तरता दिने ।</p>

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१.उन्नत जातको तरकारी खेती प्रवर्द्धन गर्ने । २.उन्नत जातको खाद्यान्न वाली प्रवर्द्धन गर्ने । ३.एक घर एक बगैँचा निर्माण गर्ने । ४.जर्सी गाई पालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने । ५. कृषि तथा गैरकृषि उपजको बजार व्यवस्थापन गर्ने । ६.कृषकहरुको क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । ७. परम्परागत सीपहरुको संरक्षण गर्दै राडी पाखी बुनाई तथा सिलाई कटाई तालिमको व्यवस्थापन गर्ने । ८.सुन, चाँदी, तामा, पित्तल र आरन व्यवसायको प्रवर्द्धन गर्ने । ९.नर्सरी स्थापना र वृक्षारोपण गर्ने । १०.वडामा प्रकोपग्रस्त स्थानमा तटबन्धन गर्ने । ११.वडामा पुस्तकालय र क्याम्पसको स्थापना गर्ने । १२.वडामा महिला तथा पुरुषको चेतना अभिवृद्धिकालागि साक्षरता कक्षा सञ्चालन गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको कक्षाकोठा निर्माण तथा मर्मत सुधार गर्ने २.विद्यालयको पक्की भवनको निर्माण गर्ने । ३.विद्यालयमा पौष्टिक आहारकोलागि गोदाम घर र भान्सा घरको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । ४. वडामा प्रसूती गृह र प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको आवश्यकता । ५. दलित समुदायको आयआर्जनकालागि जर्सी गाईको व्यवस्थापन गर्ने । ६.दलित समुदायकालागि सीपमूलक तालिमको आयोजना गर्ने । ७.महिलाहरुको क्षमता विकासकालागि तालिमहरुको आयोजना गर्ने । ८.बालबालिकाहरुका लागि बालमैत्री भवनहरुको आवश्यकता,स्टेशनरी र अतिरिक्त क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने । ९.बाल क्लबहरुको संस्थागत विकास गर्ने र बालबालिकाहरुलाई नेतृत्व विकास तालिमको आयोजना गर्ने । १०. अपाङ्गहरुकालागि आयआर्जन,सीपमूलक तालिमको आयोजना गर्ने र कृखुरा पालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने । ११.वडामा जनचेतना सम्बन्धी तालिमहरु सञ्चालन गर्ने।१२.वडामा अपाङ्गकालागि भवनको आवश्यकता । १३.गा.वि.स.स्तरीय प्रगतिशिल अपाङ्ग समितिको भवनको आवश्यकता । १४. वृद्धवृद्धाहरुकालागि वडामा वृद्धाश्रमको आवश्यकता र वडामा पाटी पौवा चौतारीको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । १५. वडामा सामुदायिक भवनको आवश्यकता । १६.अपाङ्गहरुलाई पठन पाठनका लागि छुट्टै शैक्षिक सामग्री र पाठ्यपुस्तकको माग गर्ने । १७.गा.वि.स.मा रहेका अपाङ्गहरुकालागि मेकानिकल तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र

<p>१. वडामा जडिबुटी सङ्कलन र प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने ।</p> <p>२. वडामा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने ।</p> <p>३. टेलिफोन तथा टेलिभिजनको टावरको आवश्यकता ।</p> <p>४. ताएरनी खोलादेखि लाटायानासम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>५. लिउरा खोला काठेपुल निर्माण ।</p> <p>६. वुम्बेलदेखि उमरमुरीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>७. तोसेनी खोलादेखि लाटाथानसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>८. भिउरादेखि गाउँसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>९. वुम्बेलदेखि उमर मुरीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१०. भिउरा खोला काठेपुल निर्माण ।</p> <p>११. कुवा सुधार घट्ट सुधार ।</p> <p>१२. भिउरोला ट्रास ब्रिज निर्माण ।</p> <p>१३. दैलेख हिले खर्कदेखि जुर्कसम्म सडक सर्वे तथा निर्माण ।</p> <p>१४. दह खोलादेखि पदम ज्योति निम्न माध्यमिक विद्यालयसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१५. दैलेखको सीमाना हिले खर्कबाट जुर्कको खालासम्म मोटर बाटो निर्माण बाल शिक्षा स्कूलको निर्माण ।</p> <p>१६. लिउरा खोला ट्रासपोर पुल निर्माण ।</p>	<p>१. वडामा खानेपानी निर्माणको आवश्यकता ।</p> <p>२. आकाशे पानी सङ्कलनको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>३. सिंचाई कुलोको निर्माण, मर्मत सम्भार र वृहत ट्याङ्कीको निर्माण गर्ने ।</p> <p>४. वडामा प्लाष्टिक पोखरीको निर्माण गर्ने ।</p> <p>५. जलविद्युत निर्माण गर्ने ।</p> <p>६. वडामा नविकरणीय उर्जाको प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <p>७. अडमेल मुहानदेखि खानेपानी निर्माण ।</p> <p>८. लघु जल निर्माण तोसरयादिनी खोलासम्म ।</p> <p>९. बयाचौर खानेपानी निर्माण ।</p> <p>१०. खोनेपानी भटेनाको मुहान निर्माण ।</p> <p>११. डिल पातलदेखि बैरचौरसम्म कुलो निर्माण ।</p> <p>१२. लघुजलविद्युत (तोसरेनी खोला) ।</p>
	<p>संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र</p> <p>१. वडामा सञ्चालन हुने विकास निर्माणका योजनाहरूको नियमित अनुगमन, मूल्याङ्कन समीक्षाको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>२. गा.वि.स. स्तरमा समुदाय, गा.वि.स. कर्मचारी र उपभोक्ता समितिहरूको क्षमता विकास सम्बन्धी तालिमहरूको आयोजना गर्ने ।</p> <p>३. गा.वि.स.मा विभिन्न सामुदायिक सरोकारका विषयहरू सम्बन्धी जनचेतनामूलक अभियान सञ्चालन गर्ने ।</p>

वडा नं.: ४

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. सिमी खेती प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <p>२. उन्नत जातको खाद्यान्न बालीको प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <p>३. स्याउ खेती विस्तार गर्ने ।</p> <p>४. उन्नत जातका भेंडा बाखा पालन गर्ने ।</p> <p>५. कृषकहरूको क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>६. परम्परागत सीप आरनको थप क्षमता विकास र संरक्षण गर्दै राडी, पाखी सुन चाँदीका गहना बनाउनकालागि थप तालिमको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>७. वडामा कुटानी, पिसानी मीलको स्थापना गर्ने ।</p> <p>८. वडामा नर्सरीको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>९. वडामा नाङ्गा डाँडापाखामा वृक्षारोपण गर्ने ।</p> <p>१०. तटबन्धको व्यवस्था गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको कक्षाकोठा तथा भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>२. विद्यालयको पक्की भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>३. विद्यालयमा पौष्टिक आहारकालागि भान्सा घर र गोदामको निर्माण गर्ने ।</p> <p>४. वडामा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको माग गर्ने ।</p> <p>५. दलितहरूको क्षमता विकासकालागि सीपमूलक तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>६. वडामा जनचेतना जगाउने तालिमहरूको आयोजना गर्ने ।</p> <p>७. महिलाहरूको जीवनस्तर सुधारकालागि सिलाई कटाई तालिमको आवश्यकता ।</p> <p>८. महिलाहरूकालागि सामुदायिक भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>९. महिलाहरूको क्षमता विकास र सशक्तिकरणकालागि तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>१०. वडामा बालशिक्षा कक्षा सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>११. बाल क्लबहरूको संस्थागत विकास गर्न क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>१२. बालबालिकाहरूकालागि नेतृत्व विकास तालिम र अतिरिक्त क्रियाकलापहरूको आवश्यकता ।</p> <p>१३. अपाङ्गहरूका लागि सीपमूलक तालिमको आवश्यकता र आवश्यकता बमोजिम सामग्रीको व्यवस्थापन गर्ने ।</p>

	<p>१४.अपाङ्गहरूका लागि अपाङ्गमैत्री पठन पाठनकालागि भवन तथा कक्षाको आवश्यकता ।</p> <p>१५.अपाङ्गहरूकालागि जनचेतना अभिवृद्धि गर्न तालिमको आवश्यकता रहेको ।</p> <p>१६.वडामा वृद्धाश्रमको आवश्यकता ।</p> <p>१७.वडामा पाटी पौवा चौतारीहरूको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१.वडामा गोरेटो घोरेटो बाटोको स्तरउन्नती गर्ने ।</p> <p>२.बालशिक्षा भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>३. वडामा बालमैत्री भवन निर्माण गर्न आवश्यक ।</p> <p>४.सामुदायिक भवनको निर्माण गर्ने ।</p> <p>५.वडामा पुर्नस्थापना केन्द्रको निर्माण गर्ने ।</p> <p>६. जनज्योति प्राथमिक विद्यालय भवन निर्माण।</p> <p>७.जनज्योति प्राथमिक विद्यालय घेराबार निर्माण तथा फिल्ड निर्माण ।</p> <p>८.जनज्योति प्राथमिक विद्यालय शौचालय निर्माण ।</p> <p>९.डिमुल खोलादेखि टुनिवाङ्ग चुर्कसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१०. माफलटाउरादेखि माथि मथा डालीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>११.सुधारिएको घट्ट माग सम्बन्धमा(जिकटे खोला) ।</p> <p>१२.सुधारिएको चुलो प्रत्येक घरमा निर्माण गर्ने ।</p> <p>१३.दैलेखको हेलेदेखि पोखरीगाउँ हुँदै गुर्क रगतुरासम्म रोड सर्वे ।</p> <p>१४. सल्यान तरादेखि जनज्योति प्राथमिक विद्यालयसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१५. सहघार मन्दिर निर्माण ।</p> <p>१६.मष्टा मन्दिर निर्माण ।</p> <p>१७.सहकारकादो मन्दिर निर्माण ।</p> <p>१८.कछुवा मन्दिर निर्माण ।</p> <p>१९.सिलाई कटाई तालिम सम्बन्धमा सुधारिएको घट्ट खोपी खेल खोल निर्माण ।</p> <p>२०. वडाखेतदेखि वाङ्गाडाँडासम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>२१.डिमुखोलादेखि पाखासम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p>	<p>१. वडामा खानेपानीको आवश्यकता ।</p> <p>२. वडामा व्यक्तिगत र सामूहिक सरसफाईकालागि घरदैलो कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।</p> <p>३. वडामा खानेपानीको मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन र सञ्चालन गर्न आवश्यक ।</p> <p>४. वडामा आकाशेपानी सङ्कलन तथा प्रयोगको आवश्यकता ।</p> <p>५.कुलो निर्माण र मर्मत सम्भार गर्ने ।</p> <p>६. वडामा प्लाष्टिक पोखरीको आवश्यकता ।</p> <p>७.जल विद्युतको निर्माण तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।</p> <p>८.गा.वि.स.मा टेलिफोन तथा टेलिभिजनकालागि टावरको आवश्यकता ।</p> <p>९. लघु जलविद्युत निर्माण पावर खापर खोला</p> <p>१०.लघुजलविद्युत हरिल्यटे खोला सर्वे तथा निर्माण ।</p> <p>११.साना सिचाई माग गर्ने सम्बन्धमा ।</p> <p>१२. खापर खोलादेखि वडाखेतसम्म सिंचाई निर्माण ।</p> <p>१३.लघु जलविद्युत निर्माण पावर खापर खोला ।</p> <p>१४. हरिल्यटे खोला सर्वे तथा निर्माण ।</p> <p>१५. खापर खोलादेखि वडाखेतसम्म सिंचाई निर्माण ।</p> <p>१६. जनज्योती प्राथमिक विद्यालय चिसापानी मुहानबाट विद्यालय तथा पोखरी टोलमा खानेपानी निर्माण ।</p> <p>१७. नख्याधार मुहानदेखि डाँडा बुहासम्म खानेपानी मर्मत ।</p> <p>१८. पोखरी टोलमा दुई वटा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण ।</p> <p>१९. प्लाष्टिक पोखरी ताला डाँडा निर्माण ।</p> <p>२०. लिरीमेली खोलादेखि आरनेटोलसम्म सिंचाई निर्माण ।</p>
	संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र
	<p>१.गा.वि.स.का क्षेत्रगत योजनाहरूको कार्यान्वयन,मूल्याङ्कन,अनुगमन, समीक्षा र लेखापरीक्षण नियमित गर्न आवश्यक ।</p> <p>२. गा.वि.स.देखि समुदायस्तरसम्म क्षमता विकास तालिमको आवश्यकता ।</p>

वडा नं.: ५

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१.उन्नत जातको नगदेवाली प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <p>२.उन्नतजातको खाद्यान्न बालीको प्रवर्द्धन गर्ने ।</p> <p>३.स्याउ फलफूल खेती प्रवर्द्धन गर्ने ।</p>	<p>१.विद्यालयको पक्की भवन निर्माण गर्ने ।</p> <p>२. कक्षाकोठाको निर्माण व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>३.पौष्टिक आहारकालागि भान्सा घर निर्माण र गोदाम</p>

<p>४.उन्नत जातका पशुपालन गर्ने । ५.कृषकहरुको क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । ६.कृषि सामग्री मल बीउ जैविक विषादिको व्यवस्थापन गर्ने । ७. परम्परागत सीपहरुको प्रवर्द्धन गर्दै निगालोको डोको र काठको हलो निर्माण सम्बन्धी तालिमको आयोजना गर्ने । ८. चिरानी तथा पिसानी मिलको स्थापना गर्ने । ९. वडामा नर्सरी स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने । १०. वडामा नाङ्गा डाँडापाखामा वृक्षारोपण गर्ने । ११. सामुदायिक वन विकास गर्ने । १२. वडाका प्रकोपग्रस्त स्थानहरुमा तटबन्धन गर्ने । १३. माछा पालन नाहा मुहान निर्माण ।</p>	<p>घरको निर्माण गर्ने । ४. वडामा साक्षरता कक्षाहरु सञ्चालन गर्ने । ५. प्राथमिक स्वास्थ्यचौकी व्यवस्थापन र गाउँघर क्लिनिकको व्यवस्थापन गर्ने । ६. स्वयं सेविकाहरुको क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ७.महिलाहरुकालागि सीपमूलक र क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ८.महिलाहरुकालागि सामुदायिक भवनको निर्माण गर्ने । ९. बालबालिकाहरुकालागि नेतृत्व विकास तालिमको आयोजना गर्ने,बाल पोषणको व्यवस्था गर्ने । १०. वडामा बालमैत्री भवनहरुको निर्माण र शैक्षिक सामग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने । ११. अपाङ्गहरुका लागि सीपमूलक तालिमको व्यवस्था र सिलाई कटाई तालिमको व्यवस्था गर्ने । १२.वडामा पाटी पौवा चौतारीको निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने । १३.वडामा सामुदायिक भवनको निर्माण,पुर्नस्थापना केन्द्रको माग गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१.गा.वि.स.मा टेलिफोन तथा टेलिभिजनको टावरको आवश्यकता । २.कृषि सडकको आवश्यकता । ३. जन्तरे खोलाबाट ढङ्गागाउँसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ४.पानी ओडार खोला ट्रसब्रिज निर्माण । ५.श्री जानकी प्राथमिक विद्यालय भवन निर्माण । ६. चुचे टाकुराबाट सल्ली खर्क हुँदै जानकी प्राथमिक विद्यालय ढङ्गागाउँ पक्की सिचाई कुलो निर्माण । ७.श्री जानकी प्राथमिक विद्यालयको शौचालय निर्माण । ८.साकिन्तरादेखि गाउँसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ९.गाडनागाबाट पंचलासम्म मोटर बाटो निर्माण । १०.सानो खोलाबाट हम्नेगाउँ हुँदै सल्ली खर्कसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ११.छरेखोला सुधारिएको घट्ट निर्माण । १२.श्री जानकी प्राथमिक विद्यालयको विद्यालय भवन मर्मत । १३.ढडगाउँ मष्टा मन्दिर निर्माण । १४.इग्ना मन्दिर निर्माण । १५.बाहुन मन्दिर निर्माण । १६.साकिन्तरा खोला भोलुङ्गे पुल निर्माण । १७.घट्टेखोला ट्रसब्रिज निर्माण । १८. साना खोलादेखि सल्ली खर्कसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १९.दलित उत्थान सामुदायिक भवन निर्माण ।</p>	<p>१.खानेपानीको आवश्यकता । २. आकाशेपानी सङ्कलन तथा प्रयोगको आवश्यकता । ३. सार्वजनिक शौचालयको निर्माणको आवश्यकता । ४. कुलो नहरको निर्माण र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने । ५.वडामा प्लाष्टिक पोखरीको निर्माण गर्नुपर्ने । ६.विद्युतको निर्माण र मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने आवश्यकता । ७. पैया खोलादेखि ओखलढुङ्गा हुँदै पैखेतसम्म पक्की सिचाई निर्माण । ८. पैया खोला मुहानबाट भैरागसम्म खानेपानी निर्माण । ९.गाउँको धारा तथा नालको धाराको मुहान निर्माण । १०.घट्टेखोलादेखि ओखडटासम्म सिचाई कुलो निर्माण । ११.घट्टेखोला मुहानदेखि ओखडटासम्म खानेपानी निर्माण । १२. मेलखेत सिचाई कुलो निर्माण । १३. छरे खोलादेखि सिम खेतसम्म पक्की सिचाई कुलो निर्माण । १४. प्लाष्टिक पोखरी निर्माण ५ वटा ।</p> <p style="text-align: center;">संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र</p> <p>१. वडामा सञ्चालन हुने सम्पूर्ण योजनाहरुको नियमित सार्वजनिक सुनुवाई,समीक्षा र लेखापरीक्षण अनिवार्य गर्ने । २.गा.वि.स.देखि समुदायस्तरकालागि क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने।</p>

वडा नं.: ६

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. नगदेवाली खेती सिमी प्रवर्द्धन गर्ने । २. उन्नत जातको खाद्यान्न बाली प्रवर्द्धन गर्ने । ३. स्याउ खेती प्रवर्द्धन गर्ने । ४. उन्नत जातका जर्सी गाई पालन गर्ने । ५. कृषि तथा गैरकृषि उपजकालागि सङ्कलन केन्द्रको निर्माण गर्ने । ६. खकृषकहरुको क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ७. कृषि सामग्रीको पहुँच बिस्तार गर्ने । ८. गोठ सुधार र गोठेमल सुधार गरी दीगो भू-व्यवस्थापनमुखी प्रविधिको विकास गर्ने । ९. परम्परागत सीपको प्रवर्द्धन गरी आयआर्जन सीप विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । १०. नुवाकोट नौ ओखलको निर्माण गरी मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने । ११. वडामा चिरानी कुटानी पिसानी मिलको स्थापना गर्ने । १२. नर्सरीको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने । १३. सामुदायिक वनको विकास गर्ने र वृक्षारोपण गर्ने । १४. वडामा घोडामच्चाको सङ्कलन तथा प्रयोगको व्यवस्थापन गर्ने । १५. वडाका प्रकोपग्रस्त स्थानहरुमा तटबन्धन तथा वृक्षारोपण गर्ने । १६. भिरालो खेती योग्य जमिनको गह्वर सुधार योजना सञ्चालन गर्ने । १७. एक घर एक बगैँचा कार्यक्रमलाई टेवा पुऱ्याउन घरवार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने । १८. स्याउ खेतीलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न सिँचाई तथा विभिन्न तालिमहरु सञ्चालन गर्ने । १९. स्याउ खेतीकालागि विशेष स्थानीय श्रोत व्यक्ति तयार गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको कक्षाकोठा सुधार तथा मर्मत सम्भार गर्नुपर्ने । २. विद्यालयको पक्की भवनको निर्माण गर्ने । ३. विद्यालयमा फर्निचरको व्यवस्थापन गर्ने । ४. पौष्टिक आहारको व्यवस्थापनकालागि विद्यालयमा गोदाम घर र भान्सा घरको निर्माण गर्ने । ५. वडामा उप-स्वास्थ्य निर्माणको आवश्यकता । ६. अहेव र मा.शि.का.को आवश्यकता । ७. दलित समुदायको जनचेतना अभिवृद्धि गर्न क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ८. दलित समुदायको आयआर्जन वृद्धि गर्न सिकर्मी,डकर्मी तालिमको आयोजना गर्ने । ९. महिलाहरुको क्षमता विकास र आयआर्जनकालागि तालिमको आवश्यकता । १०. महिलाहरुकालागि सामुदायिक भवनको आवश्यकता । ११. वडामा महिला साक्षरता कक्षाहरु सञ्चालन र यसको प्रभावकारिता बिस्तार गर्ने । १२. बालबालिकाहरुकालागि नेतृत्व विकास तालिम र क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । १३. बालबालिकाहरुकालागि अतिरिक्त क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने । १४. विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीहरुको व्यवस्था गर्ने । १५. अपाङ्गहरुको आयआर्जन वृद्धिकालागि कुखुरा पालनको माग गर्ने । १६. अपाङ्गमैत्री विद्यालय व्यवस्थापन गर्ने । १७. वडामा सार्वजनिक पाटी पौवा चौतारीको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । १८. वडामा वृद्धाश्रमको स्थापना र पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतीकरण विकास क्षेत्र
<p>१. गा.वि.स. स्तरीय दलित उत्थानको भवन निर्माण गर्ने । २. वडामा स्वस्थानी र शिव मन्दिरको निर्माण गर्ने । ३. गुवान्तदेखि पोथडी खालासम्म घोरेटोबाटो निर्माण । ४. वडामा बालमैत्री भवनको निर्माण गर्ने । ५. बाटोलाइने गल्फादेखि डाँडमेलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ६. विद्यालयदेखि खुवासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ७. सुधारिएको चुलो निर्माण । ८. उन्नत जातका बीउविजन खरिद तथा वितरण । ९. सामुदायिक भवन निर्माण(कालिका प्रा.वि.नजिक)। १०. विद्यालय पर्खाल निर्माण(कालिका प्रा.वि.) । ११. पानीवडारदेखि गुवान्तसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १२. ढाडकटेरा पहिरो नियन्त्रण । १३. कृष्ण मन्दिर निर्माण ।</p>	<p>१. खानेपानी निर्माण । २. सुधारिएको पानी घट्ट र सुधारिएको चुल्होको माग गर्ने । ३. वडाका खानेपानी योजनामा मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने । ४. वडामा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने । ५. वडामा फोहोर सङ्कलन गर्ने टोकरी,भाँडाकुँडा धुने स्थान बुदालोका साथै भाँडाकुडा सुकाउने (मचान र जुठ्यान) चाडको व्यवस्थापन गर्ने । ६. कुलो निर्माण मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन तथा परिचालन गर्ने । ७. जलविद्युत निर्माण तथा मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने । ८. गा.वि.स.मा टेलिफोनको टावरको निर्माण गर्ने । ९. खानेपानी निर्माण(गजडादेखि खुवा गुवान्तसम्म)।</p>

<p>१४. विद्यालय भवन निर्माण(कालिका प्रा.वि.) । १५. कालिका प्राथमिक विद्यालयदेखि गोलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १६. कालिका प्रा.वि. नजिक पहिरो नियन्त्रण । १७. पुयाचौर पहिरो नियन्त्रण । १८. तरापीदेखि गुवान्सम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p>	<p>१०. खानेपानी निर्माण (गजडादेखि खुवा गुवान्सम्म) ११. गजाडादेखि भिरजरीसम्म पक्की सिंचाई कुलो निर्माण । १२. गुवान्स प्लाष्टिक पोखरी निर्माण । १३. मुगरादेखि भिडजरीसम्म पक्की सिंचाई कुलो निर्माण । १४. गजडादेखि तरापीसम्म सिंचाई निर्माण । १५. कुया मुहानदेखि धम्पाचौर, बुडीमोरसम्म खानेपानी निर्माण । १६. छहरेखोलादेखि घालेखोलासम्म पक्की सिंचाई निर्माण । १७. मुगरा र महठावाडा मुहान निर्माण । १८. ओखट्टा खोला जलविद्युत निर्माण । १९. दलित बस्तिमा विद्यालय छाना निर्माण ।</p>
संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र	
<p>१. गा.वि.स.का क्षेत्रगत योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन, सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा, अनुगमन मूल्याङ्कन र जनलेखापरीक्षणको अनिवार्य व्यवस्थापन गर्ने । २. गा.वि.स.स्तरदेखि समुदायस्तरसम्म क्षमता विकास तालिमहरुको आयोजना गर्ने ।</p>	

वडा नं.: ७

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. उन्नत जातको तरकारी खेतीको प्रवर्द्धन गर्ने । २. उन्नत जातको खाद्यान्न बालीको प्रवर्द्धन गर्ने । ३. स्याउ खेती विस्तार गर्ने । ४. वडामा जर्सी गाई पालनको व्यवस्थापन गर्ने । ५. वडाका स्थानीय श्रोत व्यक्तिहरुको क्षमता विकास तालिम तथा परिचालन सम्बन्धी व्यवस्थापन गर्ने । ६. कृषकहरुको क्षमता विकास तालिम र भ्रमणको व्यवस्थापन गर्ने । ७. वडामा कृषि सामग्रीहरुको पहुँच विस्तार र गोठ सुधार र जैविक विषादीको विस्तारको आवश्यकता । ८. राडी पाखी बुनाई सीपको प्रवर्द्धन गर्ने । ९. वडामा सुधारिएको घट्ट र कुटानी पिसानी र चिरानी मिलको स्थापना गर्ने । १०. नर्सरी स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको पक्की भवन, कक्षाकोठा, फर्निचर निर्माण गर्ने । २. पौष्टिक आहारकालागि विद्यालयमा भान्सा घर र गोदाम घरको आवश्यकता । ३. उप-स्वास्थ्य चौकीको निर्माण गर्ने । ४. अहेब र मासिकाको आवश्यकता । ५. महिलाहरुको क्षमता विकासकालागि तालिमको आयोजना गर्ने । ६. वडामा महिला साक्षरता कक्षा सञ्चालन गर्ने । ७. वडामा स्वस्थानी र शिव मन्दिरको निर्माण गर्ने । ८. बालबालिकाहरुकालागि नेतृत्व विकास र क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ९. विद्यालयमा अतिरिक्त क्रियाकलाप र शैक्षिक सामग्रीहरुको व्यवस्थापन गर्ने । १०. वडामा बालमैत्री भवन निर्माणको माग गर्ने । ११. फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरुका लागि आयआर्जन तालिमको आयोजना गर्ने । १२. वडामा पाटी पौवा र चौतारीहरुको निर्माण तथा व्यवस्थापन गर्ने । १३. वडामा सामुदायिक भवन र पुर्नस्थापना केन्द्रको निर्माण गर्ने । १४. कृषि तथा गैरकृषि उपजको सङ्कलनकालागि सङ्कलन केन्द्रको स्थापना गर्ने । १५. सामुदायिक भवनको निर्माण गर्ने</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१. गा.वि.स.मा टेलिफोन तथा टेलिभिजनको टावरको आवश्यकता । २. वडाखोलादेखि काटीकटेरासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ३. शेरादेखि धुवाँसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ४. कालिका मन्दिर निर्माण । ५. पंचला देउथलो निर्माण ।</p>	<p>१. वडामा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने । २. सिंचाई कुलोको निर्माण र मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने । ३. बामेपानीदेखि पारिमीलासम्म खानेपानी निर्माण । ४. चल्लेखोलादेखि नायकवाडासम्म खानेपानी निर्माण ।</p>

<p>६. तलिस्यालादेखि माथिस्यालासम्म वृक्षारोपण । ७. स्याला तेछीबाट बस्तीमा पहिरो नियन्त्रण । ८. कोटेधारादेखि हुनिमेलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ९. सुधारिएको घट्ट निर्माण । १०. उप-स्वास्थ्यचौकी बर्थिङ्ग सेन्टर भवन निर्माण । ११. चौवाटीदेखि वग्लेसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १२. टोटेधारादेखि मुलसम्म पर्खाल निर्माण । १३. जन्तरे खोलादेखि ढुङ्गडीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण। १४. तुमलादेखि तरापीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १५. जयाधाराबाट लैनीसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १६. टोटे धारादेखि गा.वि.स. भवनसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । १७. मन्डली भवन निर्माण । १८. भगवती मन्दिर निर्माण । १९. कमलखारा मष्टा मन्दिर निर्माण । २०. चोत्राकोट भोलुङ्गे पुल निर्माण । २१. पञ्चला मा.वि. चार कोठे भवन निर्माण । २२. पञ्चला मा.वि. आठ कोठे भवन मर्मत ।</p>	<p>५. जयाधारा र पानकोटी खानेपानी मुहान निर्माण । ६. कालिका मन्दिर निर्माण मुगरादेखि तलिकल्लीसम्म सिंचाई कुलो निर्माण । ७. मुल मुहान पोखरी निर्माण । ८. जुकेपानीदेखि काँडासम्म खानेपानी निर्माण । १०. प्लाष्टिक पोखरी निर्माण (चरिपानी) । ११. पाल्त धारादेखि तलि स्यालासम्म खानेपानी निर्माण । १२. जुकेधारादेखि स्याला बस्ती खानेपानी निर्माण ।</p> <p style="text-align: center;">संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र</p> <p>१. गा.वि.स.मा क्षेत्रगत योजनाहरुको कार्यान्वयनका लागि नियमित अनुगमन, समीक्षा, मूल्याङ्कन र जनलेखापरीक्षणको व्यवस्था गर्ने । २. गा.वि.स.स्तरदेखि समुदायस्तरको क्षमता विकासका लागि तालिमहरुको आयोजना गर्ने ।</p>
---	---

वडा नं.: ८

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. उन्नत जातको नगदे बाली खेती प्रवर्द्धन गर्ने । २. उन्नत जातको खाद्यान्न बाली खेतीको प्रवर्द्धन गर्ने । ३. स्याउ र ओखर खेती विस्तार गर्ने । ४. जर्सीगाई पालन गर्ने र उन्नतजातका भेंडा बाखा पालन गर्ने । ५. कृषकहरुकालागि प्राविधिक ज्ञान र क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालिमको आयोजना गर्ने । ६. वडामा कृषि सङ्कलन केन्द्रको माग गर्ने । ७. उन्नत जातको बीउको व्यवस्थापन गर्ने । ८. गोठ सुधार गोठेमल सुधार, जैविक विषादी निर्माण र विस्तार गर्ने । ९. सिकर्मी, डकर्मीहरुको क्षमता विस्तारकालागि तालिमको आयोजना गर्ने । १०. घरेलु तथा लघु उद्यम विकासकालागि भवन, सामग्री, उद्योग दर्ता र अभिमुखीकरण तालिमको आवश्यकता । ११. वडामा कुटानी, पिसानी र चिरानी मिलको आवश्यकता । १२. वडामा नर्सरीको स्थापना र व्यवस्थापन गर्ने । १३. वडामा नाङ्गा डाँडापाखामा वृक्षारोपण गर्ने । १४. जडीबुटी नर्सरीको स्थापना, व्यवस्थापन र गह्वा सुधार गर्ने । १५. एक घर एक बगैँचा घेरवारको माग गर्ने ।</p>	<p>१. वडामा माध्यमिक विद्यालयको आवश्यकता । २. साक्षरता कक्षाहरु सञ्चालन गर्ने । ३. बाल शिक्षाको भवन र छाना निर्माण गर्ने । ४. विद्यालयको पक्की भवन निर्माण गर्ने । ५. पौष्टिक आहारकालागि भान्सा घर र गोदाम घरको निर्माण गर्ने । ६. उप-स्वास्थ्यचौकीको माग गर्ने । ७. स्वास्थ्यकर्मी, अहेव अनमीको आवश्यकता । ८. परम्परागत रुपमा सञ्चालित आरनहरुको स्तर वृद्धि । ९. वडामा चेतना अभिवृद्धि तालिमको आयोजना गर्ने । १०. दलित समुदायको आयआर्जन वृद्धिकालागि सीपमूलक तालिमको आयोजना गर्ने । ११. महिलाहरुको क्षमता विकास आयआर्जन विकासकालागि सिलाई कटाई बुनाई तालिमहरु सञ्चालन गर्ने । १२. महिला साक्षरता कक्षलाई प्रभावकारी बनाउनकालागि खाजाको व्यवस्था गर्ने । १३. बालबालिकाहरुकालागि अतिरिक्त क्रियाकलापहरुको आवश्यकता । १४. बालक्लबहरुको संस्थागत विकास गर्न नेतृत्व विकास र क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गर्ने । १५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुकालागि तालिमको आवश्यकता । १६. अपाङ्गहरुको स्तर र अवस्था हेरेर परिचय-पत्रको व्यवस्थापन गर्ने । १७. अपाङ्गहरुकालागि आयआर्जन वृद्धि गर्न कुखुरा पालन व्यवसाय सञ्चालन गर्ने ।</p>

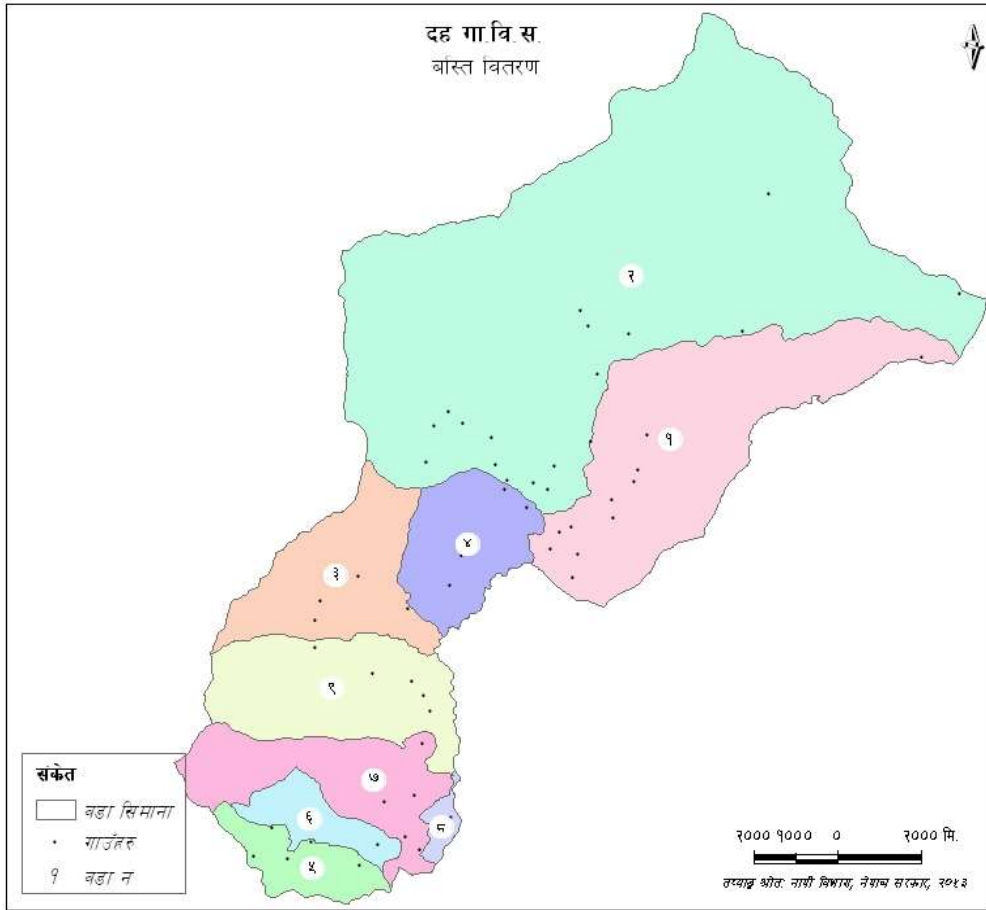
	<p>१८. वडामा चौतारी निर्माणको आवश्यकता । १९. वडाका वृद्धवृद्धाहरुकालागि उचित औषधी उपचारको आवश्यकता ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतिकरण विकास क्षेत्र
<p>१. वडाका प्रकोपग्रस्त स्थानहरुमा तटबन्धन र वृक्षारोपण गर्ने । २. साना खोलादेखि कोलगैरासम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ३. ढुङ्गा खानीबाट भ्याएसम्म घोरेटो बाटो निर्माण । ४. वडामा बालमैत्री भवनको आवश्यकता । ५. सुधारिएको आधुनिक फलामे चुलो खरीद योजना । ६. वडामा सामुदायिक भवन, वृद्धाश्रम, पुर्नस्थापना केन्द्रको आवश्यकता । ७. एडिखेल्ल कवुलियती वन घेराबार निर्माण । ८. साना खोलादेखि पातिफाल्न घोरेटो बाटो निर्माण । ९. साक्षरता कक्षा सञ्चालन । १०. चोत्राखोला भोल्डुङ्गेपुल निर्माण । ११. विद्यालय घेराबार मर्मत आदर्श मा.वि. । १२. देउतडा ट्रेस ब्रिज निर्माण । १३. पहिरो नियन्त्रण गहिरा चोत्राकोट । १४. कवुलियती वन घेराबार निर्माण सेरापाखा । १५. कवुलियती वन चौवारी वृक्षारोपना । १६. सामुदायिक भवन निर्माण (दुवारेढुङ्गा) । १७. साना खोलादेखि देउतडासम्म सडक निर्माण</p>	<p>१. खानेपानीको आवश्यकता । २. आकाशेपानी सङ्कलनकालागि माग गर्ने । ३. वडामा सार्वजनिक शौचालयको निर्माण गर्ने । ४. कुलो निर्माण, मर्मत सम्भार गर्ने । ५. घट्टेखोलादेखि ठारीमेलासम्म विद्युत निर्माण योजना । ६. गा.वि.स.मा टेलिफोनको टावरको आवश्यकता । ७. जुकेपानीदेखि देउलडाँडा खानेपानी निर्माण । ८. पिप्लाबाट दमाईटोलसम्म खानेपानी निर्माण । ९. एडिखेल्ल कवुलियती वन प्लाष्टिक पोखरी निर्माण । १०. टोटेधारा सिंचाई पोखरी निर्माण । ११. नाउला धाराबाट दमाईटोलसम्म खानेपानी निर्माण । १२. मुलदेखि तेछिबाटोसम्म पक्की सिंचाई आयोजना निर्माण । १३. प्लाष्टिक पोखरी निर्माणमालुवेला सेरा ।</p>
	संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र
	<p>१. क्षेत्रगत योजनाहरुको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न नियमित अनुगमन, समीक्षा, मूल्याङ्कन र लेखापरीक्षण गर्ने । २. गा.वि.स. स्तरदेखि समुदायस्तरसम्म क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । ३. उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिम, गोष्ठीको आयोजना गर्ने ।</p>

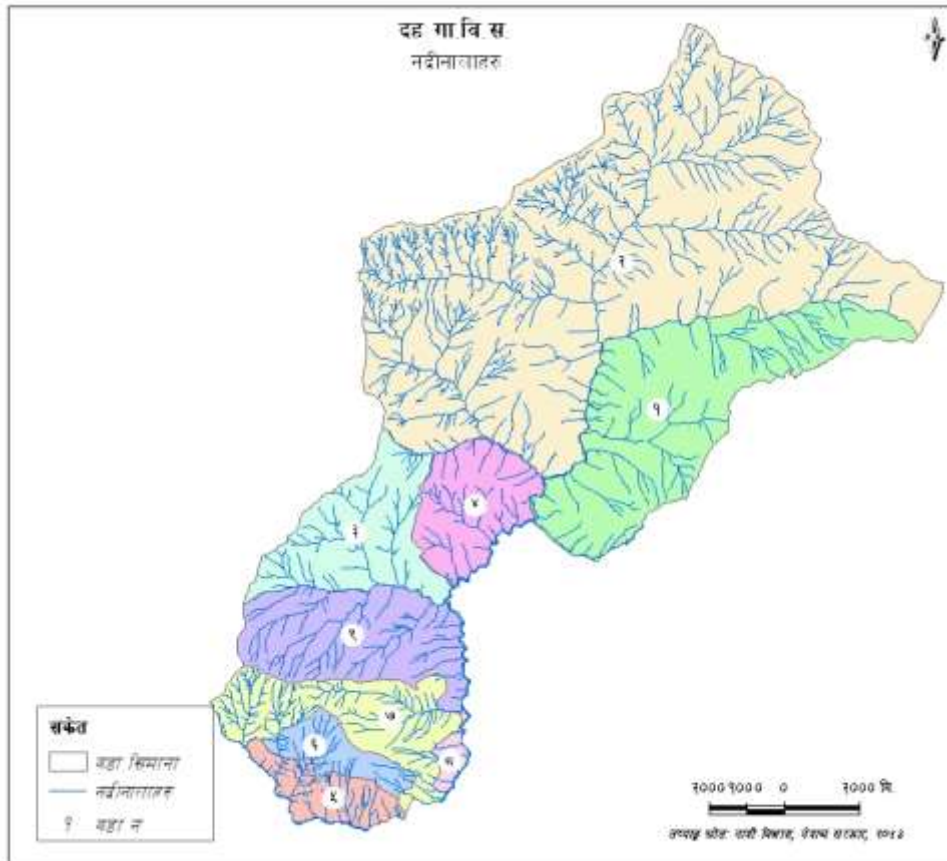
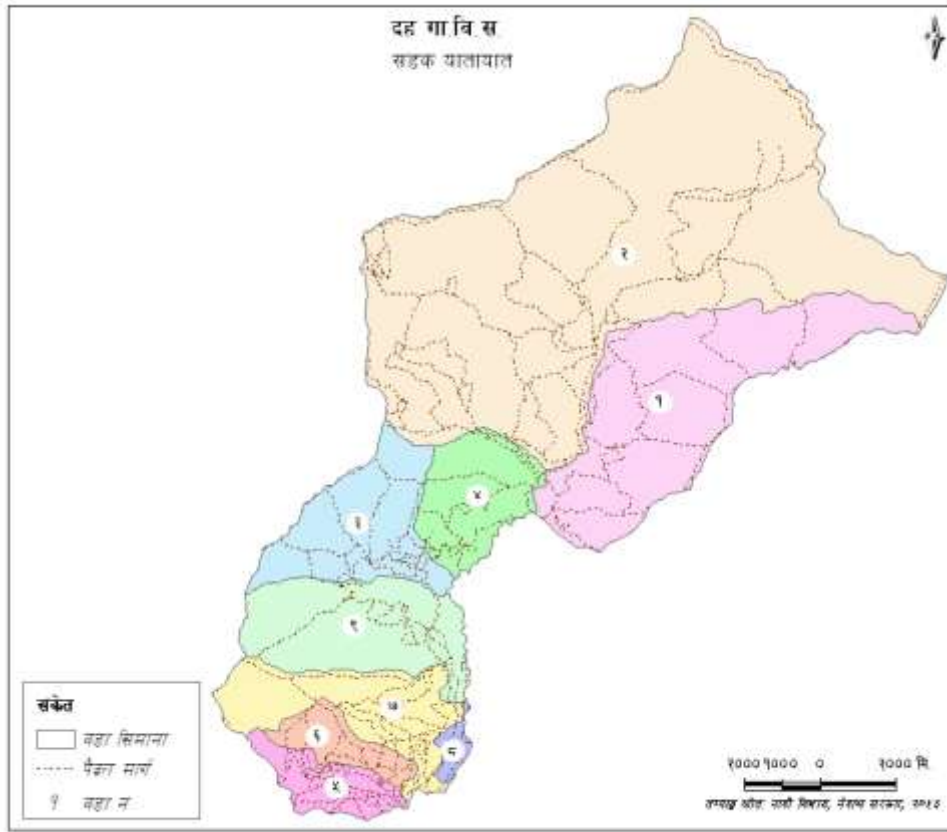
वडा नं.: ९

आर्थिक विकास क्षेत्र	सामाजिक विकास क्षेत्र
<p>१. उन्नत जातको सिमी खेती विस्तार गर्ने । २. उन्नत जातको खाद्यान्न बाली प्रवर्द्धन गर्ने । ३. स्याउ खेती विस्तार गर्ने । ४. उन्नत जातको भेंडाबाखा पालन गर्ने । ५. कृषकहरुको क्षमता विकास तालिम र भ्रमणको आयोजना गर्ने । ६. उन्नत जातको बीउको व्यवस्थापन गर्ने । ७. गोठ सुधार, गोठेमल सुधार र जैविक विषादीको प्रवर्द्धन गर्ने । ८. परम्परागत सीपको प्रवर्द्धन गर्दै सिकर्मी, डकर्मीकालागि तालिमको आयोजना गर्ने । ९. राडी, पाखी र गलैचा बुनाई तालिमको आयोजना गर्ने । १०. नर्सरी स्थापना गर्ने र वृक्षारोपण गर्ने । ११. गहना सुधार, तटबन्धन र वृक्षारोपण गर्ने ।</p>	<p>१. विद्यालयको भौतिक सुधार, कक्षाकोठा निर्माण गर्ने । २. विद्यालयको घेरवार गर्ने, फर्निचरको व्यवस्थापन र फिल्ड निर्माण गर्ने । ३. पौष्टिक आहारको व्यवस्थापन गर्ने र भान्सा तथा गोदाम घरको निर्माण गर्ने । ४. उप-स्वास्थ्य चौकी निर्माणको माग गर्ने । ५. महिलाहरुकालागि सिलाई, कटाई र बुनाई तालिमको आयोजना गर्ने । ६. महिलाहरुको क्षमता विकासकालागि तालिमहरुको आयोजना गर्ने । ७. आयआर्जनका लागि कुखुरा पालन । ८. वडामा बालमैत्री भवन निर्माणको आवश्यकता । ९. बालमैत्री शैक्षिक सामग्रीहरुको आवश्यकता । १०. कुपोषणमा परेका बालबालिकाहरुलाई पौष्टिक आहाराको आवश्यकता । ११. बालकलबहरुको संस्थागत विकासकालागि नेतृत्व विकास र क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने । १२. अपाङ्गहरुको आयआर्जन वृद्धि गर्न कुखुरा पालनको</p>

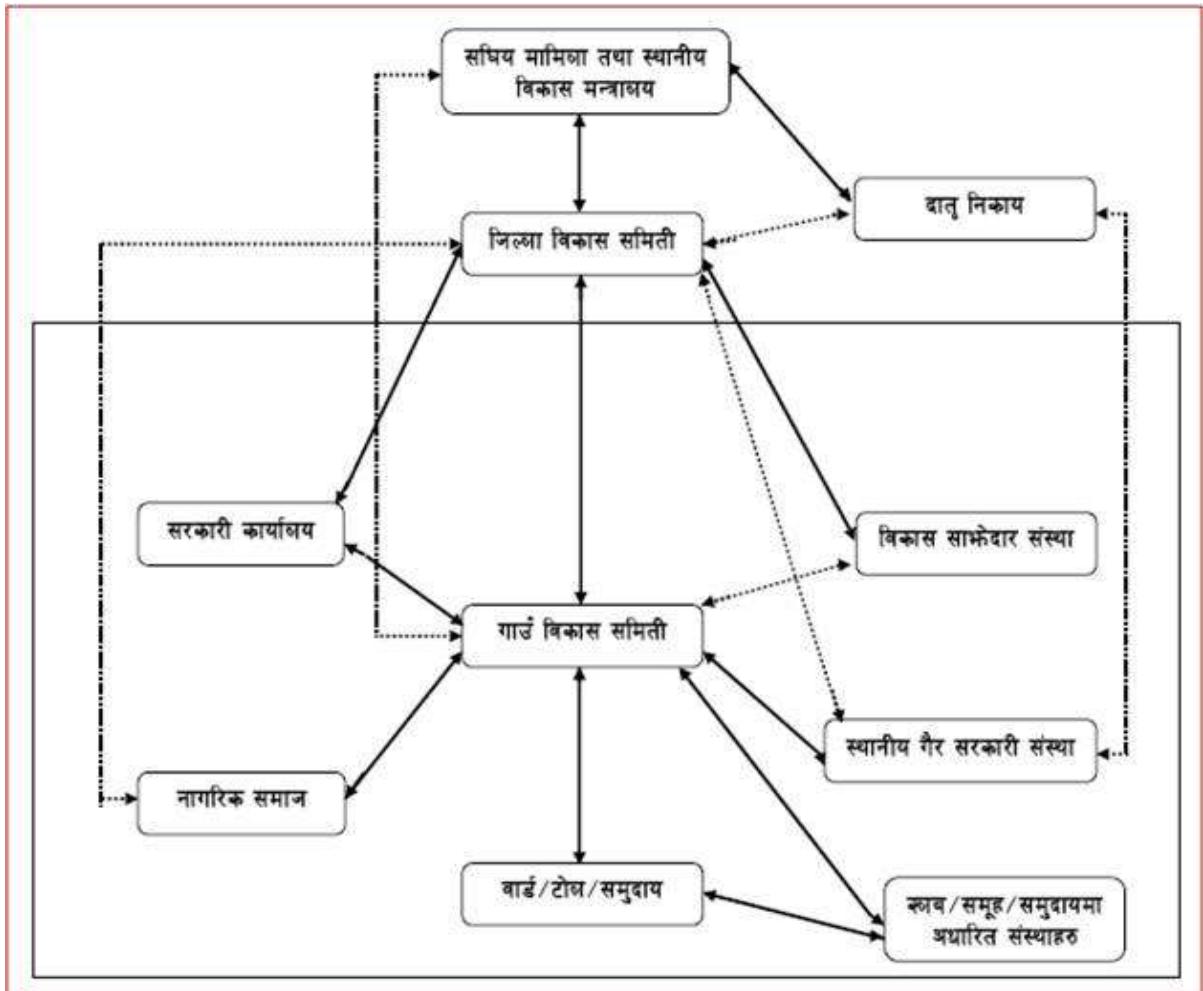
	<p>माग गर्ने ।</p> <p>१३. अपाङ्गहरुको क्षमता विकासकालागि तालिमको आयोजना गर्ने ।</p> <p>१४. वडामा पाटी पौवा चौतारीको निर्माण गर्ने ।</p>
भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्र	जलश्रोत तथा विद्युतीकरण विकास क्षेत्र
<p>१. वडामा सामुदायिक भवन, वृद्धाश्रम र असहाय पुर्नस्थापना केन्द्रको निर्माण गर्ने ।</p> <p>२. जतनाथ मन्दिर निर्माण ।</p> <p>३. बाल कक्षा भवन निर्माण ।</p> <p>४. सामुदायिक भवन निर्माण ।</p> <p>५. खुविना खोला काठे पुल निर्माण ।</p> <p>६. दह खोला ट्रेस ब्रिज निर्माण ।</p> <p>७. दहदेखि वडानथाना घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>८. वडाखोला काठे पुल निर्माण ।</p> <p>९. मैनपाखादेखि धारदुले घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१०. खोला पारीदेखि मैनपाखा हुँदै छेडेसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>११. विद्यालय भवन मर्मत प्रेम ज्योति प्रा.वि. ।</p> <p>१२. गा.वि.स. भवन प्लाष्टर ।</p> <p>१३. कालिका/निहाई/विखे मन्दिर निर्माण ।</p> <p>१४. तरा चाँखादेखि हुचीमेला हुँदै मैनपाखा घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१५. देउतडादेखि दहसम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१६. चल्लेखोलादेखि हुचिमेलासम्म घोरेटो बाटो निर्माण ।</p> <p>१७. सुधारिएको घट्ट निर्माण हुचिमेला ।</p> <p>१८. सिलाई कटाई तालिम देउतडा भोलुङ्गे पुल निर्माण</p> <p>१९. चल्लेखोला भोलुङ्गे पुल निर्माण ।</p>	<p>१. खानेपानीको निर्माण एवं मर्मत सम्भार कोषको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२. आकाशे पानीको सङ्कलन र प्रयोगका लागि व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>३. सार्वजनिक शौचालयको माग गर्ने र वातावरणीय सरसफाई सम्बन्धी फोहोरमैलाको व्यवस्थापन गर्न टोकरीको माग गर्ने ।</p> <p>४. खुदिना खोला जल विद्युत निर्माण ।</p> <p>५. तालदेखि मैनपाखासम्म खानेपानी निर्माण ।</p> <p>६. इमिलिच मालादेखि गाउँसम्म सिंचाई कुलो निर्माण</p> <p>७. वायु उर्जा र नविकरणीय उर्जाका लागि माग गर्ने</p> <p>८. मैनपाखा खानेपानी निर्माण ।</p> <p>९. काटिकटेरा दुङ्गा गैडे प्लाष्टिक पोखरी निर्माण ।</p> <p>१०. गा.वि.स. कार्यालय खानेपानी निर्माण ।</p> <p>११. धाराखोला मुहान निर्माण ।</p>
	संस्थागत तथा सुशासन विकास क्षेत्र
	<p>१. गा.वि.स.का क्षेत्रगत योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्याङ्कन, सार्वजनिक सुनुवाई, समीक्षा र जनलेखापरीक्षणलाई निरन्तरता दिने ।</p> <p>२. उपभोक्ता समितिलाई क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने ।</p>

अनुसूची ५: गा.वि.स.कोश्रोत नक्साहरु

अनुसूची ६: गा.वि.स.को सङ्गठन संरचना र संस्थागत सम्बन्ध

अनुसूची ७: सहभागीहरुको उपस्थिति र प्रतिबद्धता

हामी हामीले बनाएको हाम्रो गा.वि.स.को आवधिक योजना कार्यान्वयन गर्न सामूहिक रूपमा प्रतिबद्धता जाहेर गर्दछौं ।

आवधिक २०७७/७८ साल - चैत्र ८ गते सायं ६ बजे गा.वि.स.को आबधिक विकास आवधिक योजना निर्माणको अवधिमा सहभागीहरुको उपस्थिति र प्रतिबद्धता जाहेर गर्ने कार्यक्रमको उपाध्यक्षको उपस्थितिमा

क्र.सं.	नाम	ठेगाना	सहभागीत्व	प्रतिबद्धता
१	बसन्त शर्मा	१२-६	ने.५०	आफै
२	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास विकास समिति	आफै
३	बसन्त शर्मा	१२-६	ने.५०-५५	आफै
४	बसन्त शर्मा	१२-६	ने.५०-५५	आफै
५	बसन्त शर्मा	१२-६	ने.५०-५५	आफै
६	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास	आफै
७	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
८	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
९	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१०	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
११	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१२	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१३	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१४	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१५	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१६	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१७	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१८	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
१९	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२०	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२१	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२२	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२३	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२४	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै
२५	बसन्त शर्मा	१२-६	निकास समिति	आफै

क्र.सं.	गाउँ	विकास	कार्यक्रम	कार्यकर्ता
१६	सुनू व. रोका	८६	संजली	सुनू व.
१७	सुनू व. शगरी	८६	सुनू व.	सुनू व.
१८	सुनू व. शगरी	८६	सुनू व.	सुनू व.
१९	सुनू व. रोका	८६	सुनू व.	सुनू व.
२०	सुनू व. शगरी	८६	सुनू व.	सुनू व.

अनुसूची ८: कार्यशाला गोष्ठीको उपस्थिती

क्र.सं.	नाम	पार्टी/कार्यक्रम	कमलजय		
			१०/२६	१०/२५	१०/२४
२४	दिप न. शर्मा	बुद्धिजिमी	१२५	१३५	१२५
२५	राधिका शर्मा	संविदा	२२५	२३५	२२५
२६	प्रकाश शर्मा	एकज लेकी	५०	५०	५०
२७	अनम शर्मा	"	५०	५०	५०
२८	करीम शर्मा	"	५०	५०	५०
२९	नरेश शर्मा	जयशर्मा	५०	५०	५०
३०	नरेश शर्मा	बुद्धिजिमी	५०	५०	५०
३१	शिव शर्मा	"	५०	५०	५०
३२	हरन शर्मा	"	५०	५०	५०
३३	लाल शर्मा	"	५०	५०	५०
३४	गंगाधर शर्मा	साथ - PAF	१२५	१३५	१२५
३५	गंगाधर शर्मा	बहुतरगी	५०	५०	५०
३६	राधिका शर्मा	"	५०	५०	५०
३७	हरन शर्मा	बुद्धिजिमी	५०	५०	५०

अनुसूची ९: गा.वि.स.का न्यूनतम शर्तका सूचकहरु

९.१ गा.वि.स.का न्यूनतम शर्तका सूचकहरु

मूल्याङ्कन गरेको आधार वर्ष:- आ.व.

क्र.सं.	सूचकहरु	मापन तालिका	छ	छैन
१	योजना तथा बजेट स्वीकृति	चालू आ.व.को बजेट तथा कार्यक्रम गत आ.व.को पौष मसान्तभित्र गाउँ परिषद्बाट स्वीकृत गरेको		
		स्वीकृत गाउँ विकास कार्यक्रमको विवरण माघ मसान्तभित्र जिल्ला विकास समितिमा पठाएको		
२	वार्षिक प्रगति समीक्षा	गत भन्दा अघिल्लो आ.व.मा गाउँ विकास समितिद्वारा सञ्चालित आयोजना तथा कार्यक्रमको वार्षिक प्रगति समीक्षा गत आ.व.को पहिलो चौमासिक अवधिभित्र सम्पन्न गरेको		
		समीक्षाको उपस्थिति सहितको निर्णय पुस्तिका तयार गरेको		
		समीक्षा भएको मितिले एक महिनाभित्र सोको प्रतिवेदन सहितको जानकारी सम्बन्धित जिल्ला विकास समितिको कार्यालयमा पठाएको		
३	अनुदानको उपयोग तथा आय-व्ययको अभिलेख	सबै प्रकारका आन्तरिक आय प्राप्त गर्दा आम्दानी रसिद (अनुसूची ९) प्रयोग गरेको		
		दैनिक आय शीर्षकगत कर सङ्कलन खाता (अनुसूची १०) प्रयोग गरेको		
		बैंक नगदी किताब (अनुसूची १७) प्रयोगमा ल्याएको		
		पेशकी खाता (अनुसूची २०) खडा गरी पेशकीको अभिलेख राखेको		
४	अन्तिम लेखापरीक्षण	नेपाल सरकारले उपलब्ध गराउने पूँजीगत अनुदानको रकम चालू प्रकृतिका कार्यमा खर्च नगरेको		
		सूचीकृत लेखापरीक्षक मध्येबाट लेखापरीक्षण गराउनको लागि लेखापरीक्षकको नाम स्वीकृतिका लागि सिफारिश गरी गत आ.व.को पहिलो चौमासिकभित्र जिल्ला विकास समितिमा पठाएको		
		गत आ.व.भन्दा अघिल्लो आ.व.को सम्पूर्ण आम्दानी-खर्चको अन्तिम लेखापरीक्षण जिल्ला विकास समितिबाट खटाएको लेखापरीक्षकबाट गत आ.व. भित्रै सम्पन्न गराएको		
५	जिन्सी व्यवस्थापन	लेखापरीक्षणको प्रतिवेदन गाउँ परिषद्मा पेश भई छलफल भएको		
		खर्च भएर जाने सबै जिन्सी मालसामानको लगत स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावलीको अनुसूची ५० बमोजिमको खातामा राखेको		
		खप्ने सबै जिन्सी मालसामानको लगत स्थानीय निकाय आर्थिक प्रशासन नियमावलीको अनुसूची ५१ बमोजिमको खातामा राखेको		
६	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम	आफ्नो हक भोगको सम्पूर्ण अचल सम्पत्तीको अभिलेख राखेको		
		चालू आ.व.मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने व्यक्तिहरूको विवरण अद्यावधिक गरी गत आ.व.को पौष मसान्तभित्र जिल्ला विकास समितिमा पठाएको		
		गत आ.व.मा भत्ता प्राप्त गरेका व्यक्तिहरूको फोटो सहितको अभिलेख प्रमाणित गरी राखेको		
७	कर्मचारी व्यवस्थापन	सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको लागि जिल्ला विकास समितिबाट पेशकी प्राप्त गरेको मितिले ३५ दिनभित्र पेशकी फछ्यौट गरेको		
		ऐनको दफा २४९ बमोजिमको प्रक्रिया पूरा गरी परिषद्बाट दरबन्दी स्वीकृत भएको		
		स्वीकृत दरबन्दीमा नियुक्ति गर्दा प्रशासनिक खर्चको सीमा ननाघ्ने गरी पदपूर्ति समितिको		

	सिफारिसमा नियुक्ति गरेको		
	लोक सेवा आयोगको प्रतिनिधि सहितको उपस्थितिमा पदपूर्ति सम्बन्धी निर्णय गरेको		
	स्वीकृत स्थायी दरबन्दीभन्दा बढि कर्मचारी नियुक्ति नगरेको		
	स्वीकृत स्थायी दरबन्दीमा अस्थायी नियुक्ति नगरेको		

मूल्याङ्कन कार्य गरेको मिति देखि सम्म

 मूल्याङ्कनकर्ताको दस्तखत प्रमाणितकर्ता (गा.वि.स. सचिव) को
 दस्तखत

९.२ गा.वि.स.का कार्यसम्पादन मापनका सूचकहरू

सूचक नं.	सूचक	मापन तालिका	छ	छैन
१	सहभागितात्मक गाउँ विकास योजना तर्जुमा	गाउँ विकास कोषमा प्राप्त हुने सबै प्रकारको श्रोतको अनुमान गरेको वडास्तरीय भेला गरेको एकीकृत योजना तर्जुमा समितिको बैठकबाट गाउँ विकासका आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको प्राथमिकता निर्धारण गरेको आयोजनागत/कार्यक्रमगत रुपमा बजेट बाँडफाँड गरेको गाउँ परिषद्बाट स्वीकृत गाउँ विकास योजना गाउँबासीको जानकारीका लागि गा.वि.स.को सूचना पाटी मार्फत एक महिनाभित्र सार्वजनिक गरेको		
२	निकासा र खर्चको अवस्था	गा.वि.स. अनुदान वापत प्राप्त भएको रकम चौमासिक रुपमा निकासा माग गरेको परिषद्बाट स्वीकृत कार्यक्रममा गा.वि.स. अनुदान वापत प्राप्त बजेटको ८० प्रतिशत भन्दा बढि खर्च गरेको		
३	लक्षित समूह र क्षेत्र विकास कार्यक्रमको बजेट विनियोजन र खर्च	चालु आ.व.का लागि गत वर्षको परिषद्बाट विपन्न वर्गका महिला र बालबालिकाहरूलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने कार्यक्रमका लागि न्यूनतम दश/दश प्रतिशत बजेट विनियोजन गरेको चालु आ.व.का लागि गत वर्षको परिषद्बाट सबै जातजातिका आर्थिक रुपमा विपन्न तथा आर्थिक एवं सामाजिक रुपमा पिछडिएका वर्ग एवं क्षेत्र तथा नेपाल सरकारले सूचना प्रकाशित गरी लक्षित समूह भनि तोकिएका वर्ग एवं समुदायले प्रत्यक्ष फाइदा पाउने कार्यक्रम वा आयोजनाका लागि न्यूनतम पन्ध्र प्रतिशत विनियोजन गरेको माथि १ र २ बमोजिम विनियोजित बजेट आयोजनागत रुपमा बाँडफाँड गरेको चालु आ.व.का लागि गत वर्षको परिषद्ले कृषिक्षेत्रको विकासका लागि तोकिए बमोजिमको बजेट विनियोजन गरेको माथि १, २ र ४ मा उल्लेखित समूह र क्षेत्रमा गत आ.व.का लागि विनियोजित बजेटको ८० प्रतिशतभन्दा बढि खर्च गरेको		
४	आय व्ययको विवरण सार्वजनिक	गत आ.व.को आय-व्ययको विवरण चालू आ.व.को श्रावण मसान्तभित्र गा.वि.स. कार्यालय, गा.वि.स. क्षेत्रभित्रको स्वास्थ्य संस्था र नजिकको विद्यालय समेतको सूचना पाटी मार्फत सार्वजनिक गरेको गत आ.व.को आय व्यय विवरण आ.व. समाप्त भएको ३५ दिनभित्र जि.वि.स.मा पठाएको गत आ.व.मा प्रत्येक महिनाको मासिक आय सङ्कलन र खर्च विवरण		

		सूचनापाटी मार्फत सार्वजनिक गरेको		
५	सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम	गत आ.व.मा भत्ता पाईरहेका व्यक्तिहरू मध्ये मृत्यु भएका वा बसाईसराई भई गएका सबै व्यक्तिहरूको लगत कट्टा गरी अभिलेख अद्यावधिक गरेको		
		गत आ.व.मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिहरूको नाम नामेशी सहितको विवरण चालू आ.व.को श्रावण मसान्तभित्र गा.वि.स., स्वास्थ्य संस्था र सार्वजनिक स्थलमा टाँसी सार्वजनिक गरेको		
६	व्यक्तिगत घटना दर्ता अभिलेख	व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी ५ वटै दर्ता रजिष्टर अद्यावधिक गरी अभिलेख राखेको		
		सबै घटना दर्ताको लागि (जन्म, मृत्यु, विवाह र बसाईसराईको) सूचना फाराम निःशुल्क उपलब्ध गराउने गरेको		
		गत वर्षको व्यक्तिगत घटना दर्ताको विवरण मासिक रूपमा जि.वि.स.मा पठाएको		
		व्यक्तिगत घटना दर्ताको वार्षिक प्रतिवेदन गत आ.व.को बैशाख मसान्त भित्र जिविसको कार्यालयमा पठाएको		
७	गा.वि.स.को वस्तु स्थिति विवरण	गा.वि.स.को वस्तुस्थिति विवरण मन्त्रालयले तोकेको ढाँचामा तयार गरेको		
		वस्तु स्थिति विवरण गाउँ परिषद्बाट स्वीकृत भएको		
		अद्यावधिक वस्तु स्थिति विवरण जि.वि.स.को कार्यालयमा पठाएको		
८	नागरिक वडापत्र	नागरिक वडापत्र सबैले देख्ने र बुझ्ने गरी गा.वि.स.को कार्यालय रहेको भवनमा राखेको		
		नागरिक वडापत्रमा प्रदान गर्ने सेवा र सञ्चालन गर्ने कार्यक्रमका सम्बन्धमा जिम्मेवार कर्मचारी, लाग्ने दस्तुर समय, सेवाग्राहीले अवलम्बन गर्नुपर्ने प्रक्रिया आदि उल्लेख भएको		
९	सार्वजनिक परीक्षण	सम्पन्न सबै भौतिक पूर्वाधार आयोजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण गरेको		
		८० प्रतिशत वा सोभन्दा बढि भौतिक पूर्वाधारका आयोजनाहरूको सार्वजनिक परीक्षण गरेको		
१०	जाँचपास फरफारक	सम्पन्न सबै आयोजनाहरूको असार मसान्तभित्र जाँचपास तथा फरफारक भएको		
११	आन्तरिक श्रोत व्यवस्थापन	चालु आ.व.का लागि गा.वि.स.का आन्तरिक आय वृद्धिका लागि आन्तरिक आयको प्रक्षेपण गरेको		
		गतभन्दा अघिल्लो आ.व.को तुलनामा गत आ.व.मा दश प्रतिशतभन्दा बढि बीस प्रतिशतभन्दा कम आन्तरिक आय वृद्धि भएको		
		गतभन्दा अघिल्लो आ.व.को तुलनामा गत आ.व.मा बीस प्रतिशत वा सोभन्दा बढि आन्तरिक आय वृद्धि भएको		
१२	सार्वजनिक सुनुवाई	एक चौमासिकमा एक पटक पर्ने गरी कम्तिमा दुई वटा सार्वजनिक सुनुवाई गरेको		
		एक पटक मात्र सार्वजनिक सुनुवाई गरेको		
१३	पेशकी र बेरुजु फछ्यौट	गत आ.व.मा भएको कुल खर्चमा पेशकी बाँकी नभएको		
		गत आ.व.मा भएको कुल खर्चमा पाँच प्रतिशतसम्म पेशकी रहेको		
		गत आ.व.भन्दा अघिल्लो आ.व.सम्मको बाँकी पेशकी मध्ये ७५ प्रतिशत फछ्यौट भएको		
		बेरुजुको अध्यावधिक अभिलेख राखेको		
		कुल बेरुजुमध्ये ७५% वा सोभन्दा बढि फछ्यौट गरेको		

अनुसूची १०: बाली मौसमी पात्रो

तरकारीको उन्नत जात तथा लगाउने समय

क्र. सं.	बाली	जातहरु	रोप्ने (बेर्ना सार्ने) समय			बीउ दर/ रो. (ग्राम)	रोप्ने तरिका	लगाउने दुरी (फिट)		सारेको दिनदेखि पहिलो बाली दिने दिन	उत्पादन प्रति रोपनी (के.जी.)
			उच्च पहाड	मध्य पहाड	खोच, बेसी, तराई			पक्ति- पक्ति	बोट - बोट		
१	काउली	१. काठमाण्डौ स्थानीय	चैत्र-आषाढ	श्रावण-भाद्र	भाद्र-आश्विन	३०	बेर्ना सार्न	२	१.५	९०-११०	१५००-२०००
		२. स्नेक्राउन (हाइब्रिड)	चैत्र-आषाढ	भाद्र-आश्विन	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	११०-१२०	१५००-२०००
		३. स्नोबल/किवोजायन्ट	चैत्र-आषाढ	भाद्र-आश्विन	आश्विन-कार्तिक	४०	बेर्ना सार्न	१.५	१	४०-५०	७००-१०००
		४. दिपाली/कात्तिकी	फाल्गुण-	चैत्र-वैशाख	आषाढ-श्रावण	४०	बेर्ना सार्न	१.५	१	४०-५०	७००-१०००
		५. स्नो किंग (हाइब्रिड)	वैशाख	श्रावण-आश्विन	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	५०-६५	५००-६००
		६. स्नो मिस्टीक (हाइब्रिड)	चैत्र-आषाढ	भाद्र-माघ	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	२	१२०-१३५	६००-१०००
		७. रामी (हाइब्रिड)	माघ-चैत्र	भाद्र-आश्विन	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	५०-६५	५००-६००
		८. मिल्क वे (हाइब्रिड)	वैशाख-श्रावण	श्रावण-आश्विन	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	७०-८०	१५००-३६००
		९. सिल्भर कप-६०हाइब्रिड	आषाढ-भाद्र	श्रावण-भाद्र	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	५०-६५	११००-१६००
		१०. एन.एस-८४(हाइब्रिड)	जेष्ठ-श्रावण	माघ-फाल्गुण	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	६०-७०	१६००-२४००
		११. स्वेता (हाइब्रिड)	फाल्गुण-चैत्र	माघ-चैत्र	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	६०-७५	१६००-२४००
		१२. एन.एस.-९०(हाइब्रिड)	आश्विन-चैत्र	माघ-फाल्गुण	आश्विन-कार्तिक	२०	बेर्ना सार्न	२	२	९०-१००	१६००-५०००
		१३. ह्वाइट कन्टेसा हाइब्रिड	फाल्गुण-चैत्र जेष्ठ-श्रावण	श्रावण-भाद्र	आश्विन-मंसिर	२०	बेर्ना सार्न	१.५	१.५	६०-६५	१०००-१५००
२	बन्दा	१. गोल्डेन एकर	फाल्गुण-	श्रावण-भाद्र	भाद्र-आश्विन	४०	बेर्ना सार्न	२	१.५	९०-१००	१०००-१५००
		२. प्राईड अफ इन्डिया	वैशाख	चैत्र-आश्विन	भाद्र-आश्विन	३०	बेर्ना सार्न	१.५	१	८०-८५	१०००-१५००
		३. लेट लार्ज ड्रम हेड	फाल्गुण-	चैत्र-आश्विन	भाद्र-आश्विन	३०	बेर्ना सार्न	२	२	१००-१२०	१५००-२५००
		४. कोपन हेगन मार्केट	वैशाख	चैत्र-आश्विन	भाद्र-आश्विन	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	८०-१२०	१५००-२५००
		५. ग्रीन कोरोनेट(हाइब्रिड)	फाल्गुण-	चैत्र-आश्विन	भाद्र-आश्विन	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	८०-१२०	१५००-२५००
		६. ग्रीन स्टोन (हाइब्रिड)	वैशाख	श्रावण-मार्ग	भाद्र-मंसिर	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	५५-६५	९००-२७००
		७. ग्रीन काउन (हाइब्रिड)	फाल्गुण-	भाद्र-चैत्र	भाद्र-मंसिर	२०	बेर्ना सार्न	२	१.५	६०-७०	१६००-७०००

		८. टि ७२१ (हाइब्रिड) ९. रुबी बल(हाइब्रिड) १०. ग्रीन कप (हाइब्रिड) ११. ट्रपिकल किंग(हाइब्रिड)	वैशाख फाल्गुण- वैशाख वैशाख-भाद्र वैशाख-भाद्र वैशाख-भाद्र वैशाख-भाद्र वैशाख-भाद्र	भाद्र-माघ भाद्र-चैत्र भाद्र-चैत्र	भाद्र-मंसिर भाद्र-मंसिर भाद्र-मंसिर भाद्र-मंसिर	२० २० २० २०	बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न	२ २ २ २	१.५ १.५ १.५ १.५	५५-६५ ६५ ७३ ६५-७०	१८००-२४०० २४००-५००० २४००-५००० २४००-५०००
३	टमाटर	१. पुसारोबी २. पनप्रेकस/मनिमेकर ३. पुसअर्लि ड्वार्फ ४. रोमा ५. नविन/नुतन (हाइब्रिड) ६. मनिषा (हाइब्रिड) ७. अविनास, एक पटक फल्ले ८. एन.एस-८१५/८१२/२५३५ ९. स्वरक्षा १०. टि-५९७५	चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख फाल्गुण-चैत्र	माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण	भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन	२० २० २० २० १० १०	बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न	२ २.५ २ २ २.५ २.५	२ २ १.५ १.५ २ २	८०-९० ८०-९० ७०-८० ७०-८० ६०-९० ६०-९२०	१०००-१५०० १०००-१५०० १०००-१५०० १०००-१५०० १०००-१५०० ३०००-८०००
४	भेंडे खुर्सानी	१. कार्लिफोनीया	चैत्र-वैशाख	माघ-फाल्गुण	भाद्र-आश्विन	५०	बेर्ना सार्न	१.५	१.५	६०-९०	५००-८००
५	भण्टा	१. क्रान्ति २. नुकी ३. विरगंज सेतो/सर्लाही हरियो ४. पि.पि.एल.(पर्पल लामो)	चैत्र-जेष्ठ चैत्र-जेष्ठ चैत्र-जेष्ठ चैत्र-जेष्ठ	माघ-चैत्र माघ-चैत्र माघ-चैत्र माघ-चैत्र	भाद्र-कार्तिक भाद्र-कार्तिक भाद्र-कार्तिक भाद्र-कार्तिक	३० ३० ३० ३०	बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न बेर्ना सार्न	२ २ २ २	१.५ १.५ १.५ १.५	७०-९० ७०-९० ७०-९० ७०-९०	२०००-३००० २०००-३००० २०००-३००० २०००-३०००
६	सिमी	१. घिउ सिमी (केन्टुकी ओण्डर) २. कन्टेण्डर/ जायन्टस्टुगीलेस ३. चौमासे सिमी	चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख आषाढ-श्रावण	माघ-फाल्गुण माघ-फाल्गुण जेष्ठ-आषाढ	भाद्र-आश्विन भाद्र-माघ माघ-आश्विन	२.५ ३ २.५ के.जी.	बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने	३.५ ३ ३.५	१ १ १	६०-९० ६०-९० ६०-९०	६००-१००० ६००-१००० ६००-१०००
७	मूला	१. चालिसदिने २. मिनुअर्लि	वैशाख-भाद्र वैशाख-	जेष्ठ-भाद्र जेष्ठ-आश्विन	श्रावण-आश्विन भाद्र-मंसिर	२५० २५०	बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने	१ १	०.५ ०.५	३५-४० ५०-६०	१५००-२००० २०००-२५००

		३. अलसिजन (टोकानासी) ४. प्युठाने रातो	आश्विन फाल्गुन-चैत्र वैशाख- आश्विन	चैत्र-वैशाख जेष्ठ-आश्विन	भाद्र- मंसिर भाद्र-मंसिर	२५० २५०	बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने	१ १	०.५ ०.५	५०-६० ४५-५०	१०००-१५०० २०००-२५००
८	भिण्डी	१. अर्का अनामिका (ए.ए.) २. पुसाश्रवाणी/ पर्वातीक्रान्ति	वैशाख-जेष्ठ	माघ-आषाढ	फाल्गुण-श्रावण	६००	बीउ रोप्ने	२	१	५०-६०	१५००-२०००
९	काँक्रो	१. भक्तपुर लोकल २. निन्जा ३. कुसुले	वैशाख-जेष्ठ वैशाख-जेष्ठ वैशाख-जेष्ठ	फाल्गुण-चैत्र फाल्गुण-वैशाख फाल्गुण-वैशाख	माघ-जेष्ठ माघ-वैशाख फाल्गुण-जेष्ठ	१०० १०० १००	बीउ रोप्ने बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने	५ ५ ५	३.५ ३.५ ३.५	६० ६० ६०	१०००-२००० १०००-१५०० १०००-१५००
१०	पिरो खुर्सानी	१. ज्वाला २. स्थानीय नेपाली/ अकवरे ३. सुर्यमुखी	चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख	माघ-चैत्र माघ-चैत्र माघ-चैत्र	भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन भाद्र-आश्विन	४० ४०४०	बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने	२ २ २	१.५ १.५ १.५	७५-१०० ७५-१०० ७५-१००	१००-१५० १००-१५० १००-१५०
११	तिते करेला	१. स्थानीय सेतो २. हरियो लामो ३. कोयमवटोर	वैशाख-जेष्ठ वैशाख-जेष्ठ वैशाख-जेष्ठ	फाल्गुण-चैत्र फाल्गुण-चैत्र फाल्गुण-चैत्र	माघ-जेष्ठ माघ-जेष्ठ माघ-जेष्ठ	१५० १५० १५०	बेर्ना सार्ने बीउ रोप्ने	५ ५ ५	२ २ २	६० ६० ६०	५००-१००० ५००-१००० ५००-१०००
१२	रायो	१. खुमलचौडा पाते २. खुमलरातो पाते ३. मार्फा चौडा पाते	फाल्गुण- वैशाख फाल्गुण- वैशाख फाल्गुण- वैशाख	भाद्र-मंसिर भाद्र-मंसिर भाद्र-मंसिर	आश्विन-मंसिर आश्विन-मंसिर आश्विन-मंसिर	३० ३० ३०	बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने	१ १ १	१ १ १	३० ३० ३०	१२००-१५०० १२००-१५०० १२००-१५००
१३	बोडी	१. सबै जातका तने बोडीहरु	चैत्र-वैशाख /श्रावण-भाद्र	माघ-फाल्गुण श्रावण-भाद्र	श्रावण-आश्विन	२ के.जी.	बीउ रोप्ने	२	१	३०	५००-८००
१४	प्याज	१. रेड क्रिबल/डार्क रेडरेड २. नासीक	कार्तिक-मंसिर कार्तिक-मंसिर	कार्तिक/पौष कार्तिक/पौष	कार्तिक/पौष कार्तिक/पौष	४०० ४००	बेर्ना सार्ने बेर्ना सार्ने	०.५ ०.५	०.३३ ०.३३	१००-१२० १००-१२०	२०००-४००० २०००-४०००
१५	केराउ	१. सिकिमम लोकल २. आर्केल/बोनेभिल ३. न्युलाईन पर्फेक्सन	चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख चैत्र-वैशाख	भाद्र-आश्विन आश्विन-कार्तिक आश्विन-कार्तिक	आश्विन-कार्तिक आश्विन-कार्तिक आश्विन-कार्तिक	बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने बीउ रोप्ने	४ के.जी. ३ के.जी. ३ के.जी.	०.५-१ १-१.५ १-१.५	०.५ ०.५ ०.५	६०-६५ ९०-१०० ९०-१००	५००-१००० ५००-१००० ५००-१०००